

ПЪТЕШЕСТВЕНИКЪТ

ОТ ТОЗИ ДО ОНЗИ СВЯТ

II ЧАСТ

ХРИСТИЯНА
И НЕЙНИТЕ ДЕЦА

АЛЕГОРИЯ ОТ ДЖОН БЪНЯН

Първо издание на английски език 1678 г.

The Pilgrim's Progress from this world to that which come. Printed for *Nathanael Ponder at the Peacock*.

Първо издание на български език 1886 г.

Седмо преработено илюстрирано издание.

© 1993 г., Издателство НОВ ЧОВЕК София 1373, п.к.15

ISBN 954-407-041-9

Преработел: Теодор Опренов

Редактор: Александра Хрусанова

Художник: Борислав Георгиев

Съдържание:

Първа глава	2
Втора глава.....	12
Трета глава	19
Четвърта глава	23
Пета глава.....	32
Шеста глава.....	52
Седма глава	56
Осма глава.....	57
Девета глава	59
Десета глава	62
Единадесета глава	66
Дванадесета глава.....	71

Първа глава

Преди известно време с удоволствие ви разказах съня си. Беше полезно да чуете за Християн и опасното му пътешествие към Небесната страна. Казах ви и това, че видях как неговата жена и децата му не пожелаха да отидат с него. Той бе принуден да тръгне сам, защото не искаше да се изложи на опасността, която щеше да го сполети, ако останеше с тях в град Погибелово.

Досега не можех да ви разкажа какво се случи с неговите близки, тъй като бях много зает и нямах време да пътувам по онези страни. Но когато тези дни ми се случи да тръгна натам, замръкнах в една гора на около половин час път от града и когато легнах да спя, пак започнах да сънувам.

В съня си видях старец, който се приближи до мене. Тъй като той пътуваше по същия път, аз станах и тръгнах с него. Както обикновено става с пътниците ние се запrikaзвахме. Разговаряхме за Християн и неговото пътешествие.

- Господине, кой е този град отляво на пътя? - попитах аз.

- Това е Погибелово - отговори г-н Остроум (така се казваше стареца) - многолюден град. В него има много лоши и подли хора.

- И на мен ми се стори, че е Погибелово -- казах аз. Минавал съм оттук и знам, че това, което казваш, е истина.

Остроум. Бих желал да кажа нещо по-добро за хората, които живеят в него, но това е реалността.

- Господине, виждам, че сте доброжелател, обичате да слушате и да говорите само добри неща. Знаете ли какво стана с Християн, който тръгна на път към Небето?

Остроум. Да, да! Чух не само за него, но и за многото препятствия, трудности, борби, пленничества, стенания и страх, които е преживял по пътя. Трябва да знаеш, че всички приказват за него. Много малко са домовете, в които, като са чули за него и приключенията му, не са потърсили и намерили описанието за това пътешествие. Доколкото аз знам, мнозина одобряват рискованото му пътуване. Когато беше тук, почти всеки го наричаше глупак, но откакто е заминал, всички го хвалят. Казват, че сега той живее честито там, където се намира. Даже такива, които бяха решили никога да не се излагат на опасностите, през които той премина, сега не могат да се нарадват на това, което направи.

- Хубаво е, че мислят така - казах аз, - защото той сега живее при първоизточника на живота, където няма горчивина и скръб. Но чул ли си какво говорят хората за него?

Остроум. Много чудни работи се разправят. Някои казват, че той сега ходи с бели дрехи.¹ Че има златна огърлица на врата си. На главата носел златен венец, украсен с бисери. Други пък приказват, че светлите ангели, които го срещали по време на пътуването, сега му били постоянни другари и той се познавал с тях така добре, както ние познаваме съседите, с които живеем. Чух още да казват, че Царят на онова място, подарявайки великолепно жилище в двора Си, разговарял, ядял и пиел с него.² Срещат се дори хора, които очакват, че неговият Цар, Господарят на онази страна, щял да дойде след време по тези места, за да разбере причините, поради които съседите му са го мразили, и защо са го презирали и са му се присмивали, когато са узнали, че той е решил да предприеме това дълго и опасно пътешествие.³ Неговият Цар толкова много го обича, че е сложил на сърцето Си всичките обиди нанесени на Християн, и гледа на тях, като че са нанесени срещу Самия Него.⁴ Това никак не е чудно, защото Християн се изложи на присмех и беди само заради любовта, която изпитваше към Царя си.

- Много ми е приятно да чуя всичко - казах аз. - Радвам се, че сега Християн жъне блажения плод на своите горчиви сълзи. Блазе му! Той е на мястото, където неговите неприятели и всички, които го мразеха, не могат да му навредят.⁵ Чудесно е, че всичко това се е разказвало по тези места. Не се съмнявам, че то ще повлияе за добро върху семейството му. Всъщност чули ли сте нещо за неговата жена и деца? Горките! Какво ли правят сега?

Остроум. Кои? Християна ли? Много близо е до ума, че те направиха същото каквото направи и той. Независимо че в началото се правеха на глупави и не искаха да разберат нито сълзите, нито умоляването от страна на Християн, след като размислиха и видяха че са сбъркали, събраха всичко и тръгнаха на път след него.

- Прекрасно! - извиках аз. - Това е най-хубавото, което са могли да направят. Всички ли тръгнаха - и жената и децата?

Остроум. Да, разбира се, всички. Така се случи, че тогава бях там, видях всичко, което стана, и мога да ти разкажа с подробности.

- Значи ти знаеш самата истина.

Остроум. Да, това, което ти казвам, е цялата истина. И жена му и четиримата му сина - всички тръгнаха. Както виждам, ще пътуваме дълго време заедно, затова ще ти разкажа всичко подред.

¹ Откровение 3:4.

² Захарий 3:7; Лука 14:14-15.

³ Юда 14-15.

⁴ Лука 10:16.

⁵ Откровение 13; Псалм 126:5-6.

- Г-жа Християна, (с това име жената на Християн се наричаше от деня, в който тръгна с децата си) след като мъжът ѝ беше преминал реката, се предаде на размисъл за него. Мисълта, че го е изгубила, я смущаваше много. Естеството на човека не може да даде по-хубаво нещо от това, да занимава живите с мъчителни мисли, като им напомня за загубата на мили и скъпи. Дълбока скръб я налегна и тя ронеше горчиви сълзи по мъжа си, но с това не можеше да поправи нищо. Питаше се дали нейната обхода към мъжа ѝ, не бе една от причините, поради които тя не го видя повече. Дали заради това не ѝ бе отнет той. В ума ѝ започнаха да се възпроизвеждат всички случаи, когато се бе държала лошо с него. Съвестта ѝ я терзаше и тя се чувстваше виновна. Освен това много я измъчваше спомена за непрестанните въздишки и горчивите сълзи на мъжа ѝ, когато тя ожесточи сърцето си против всичките му молби и любезни покани към нея и синовете ѝ, да тръгнат с него. Като на кинолента умът ѝ не пропусна нищо от това, което Християн ѝ беше казал или направил през времето, когато товарът тежеше на гърба му. Сърцето ѝ плачеше, когато чуваше в ушите си неговия някогашен печален вик:

- Какво да правя, за да се спася?

Накрая тя каза на децата си:

- Мили деца! Ние всички сме изгубени. Аз съгреших против баща ви и той си отиде от нас. Искаше да ни заведе със себе си, но аз сама не пожелах да тръгна с него. И вас задържах тука, лишавайки ви от живот и излагайки ви на гибел.

Всички момчета започнаха да плачат.

- Мамо - извикаха те, - ние ще отидем след татко.

- О - каза Християна, - ако бяхме тръгнали тогава, щеше да ни бъде добре. Аз гледах глупаво на неговото решение, мислейки че се е побъркал. Сега разбирам, че плана и съвета на баща ви произхождаха от нещо друго, а именно - беше му дадена виделина. С нейна помощ той беше познал смисъла на живота⁶ и избегна от примките на смъртта.⁷

Тогава те заплакаха още по-силно и започнаха да викат:

- О, горко ни! Горко на денят, в който сме се родили!

На другата вечер Християна сънуваше сън: голяма книга се отвори пред нея, в която бяха описани всичките ѝ пътища и престъпления. Те ѝ се видяха много черни. Изплашена в съня си, тя извика с висок глас: "Господи, бъди милостив към мене, грешницата!"⁸ Децата ѝ я чуха как вика.

След това ѝ се стори, че вижда двама грозни човеци да стоят до леглото ѝ и да казват:

- Какво да правим с тази жена? И когато е будна и когато спи, непрекъснато вика за милост. Ако я оставим да продължава така, ще я изгубим, както изгубихме и мъжа ѝ. Трябва на всяка цена да избием от умът ѝ всяка мисъл за бъдещия живот, иначе целият свят не е в състояние да я спре да стане пътешественица.

Тя се събуди изпотена и много разтревожена, но след малко пак заспа. Тогава сънува мъжа си в едно блажено място, между много безсмъртни, с китара в ръце, че стои и свири пред Онзи, Който седеше на престола със сияние около главата Си. Видя още, че Християн, навеждайки глава до прекрасно послания под при нозете на Господаря си, казва:

- Благодаря от сърце на моя Господар и Цар, задето ме е довел на това място.

Като стана сутринта, тя се помоли на Бога и тъкмо започна да разказва на децата си съня, когато някой похлопа на вратата.

⁶ Яков 1:23-25; Йоан 8:12.

⁷ Притчи 14:27.

⁸ Лука 18:13.

- Ако идваш в Божието име, влез - каза тя.

- Амин - отговори човекът и влезе в стаята. След като поздрави с "Мир да бъде в този дом", той каза:

- Християна, знаеш ли защо съм дошъл?

Тя се изчерви и разтрепери. Сърцето ѝ загоря от желание да узнае защо, откъде е дошъл и какво има да ѝ каже този човек.

- Името ми е Таен - започна той. - Живея с тези, които са горе. Разбрах, че си имала желание да дойдеш там, както и че си осъзнала злото, което направи на мъжа си при тръгването му от тука, когато се ожесточи против него и държа децата си толкова време в незнание за онова място. Християна, Милостивият ме изпрати да ти кажа, че се радва, когато грешният търси прощение от Него. Той те кани да отидеш там, за да седиш на Неговата трапеза.

- Там е мъжът ти, Християн, който с хиляди негови другари завинаги гледа лицето, Коего дава живот. Те ще се зарадват много, когато чуят, че краката ти прекратят прага на твоя Отец.

Християна се смути много и наведе главата си до земята.

- Ето - продължи посетителят, - има и писмо за тебе от Господаря на мъжа ти.

Християна взе писмото и бързо го отвори; какво чудно благоухание издаваше то.⁹ При това бе написано със златни букви!

В него се казваше, че Царят иска и тя да постъпи така, както е постъпил мъжът ѝ Християн. Това е пътят, пишеше вътре, по който се стига на небето, за да живееш вечно при Мене.

Добрата жена изпадна в умиление и извика:

- Господине, ще благоволиш ли да ме заведеш заедно с децата ми, да отидем и ние да се поклоним на Царя?

- Християна - каза посетителят, - първо горчивото, а после сладкото. Ти трябва да преминеш през скърби, както беше и с този, който влезе преди тебе в Небесния град. Моят съвет е да направиш така, както направи мъжът ти Християн. Иди до малката врата отатък полето и от там тръгни. Пожелавам ти добър път. Скрий писмото в пазвата си и по пътя го четете ти и децата ти, докато го научите наизуст, защото това писмо е песен, която трябва да пеете, докато сте в Долината на странстването.¹⁰ Накрая ще трябва да го покажеш и на човека, който стои при другата врата.

И в съня си видях, че старецът, който ми разказваше тази история, сам беше трогнат. Макар и уморен, той продължи разказа си:

Християна повика синовете си и започна да им говори:

- Мили деца, сигурно забелязвате, че мисълта за смъртта на баща ви не ме напуска. Не че се съмнявам, че живота му отатък реката е блажен, напротив, дълбоко съм уверена, че той е много добре там, но моята грижа е за нас. Виждам, че положението ни е окаяно. Поведението, което имах към баща ви, когато беше утеснен, тежи като воденичен камък върху съвестта ми. Аз ожесточих и себе си и вас против него и отказах да тръгна. Спомена за това би ме довършил, ако не бях сънувала през нощта сън и ако този странник не бе ме насърчил тази сутрин.

- Децата, нека се приготвим и да тръгнем. Нека стигнем до вратата, която води към Небесната страна, за да видим баща ви и да живеем с него и другарите му в мир според законите на онази страна.

Те се просълзиха от радост, когато чуха желанието и планът на майка си, и сбогувайки се с посетителя, започнаха да се приготвят за път.

Но точно когато щяха да тръгнат, две съседки похлопаха на вратата.

⁹ Песен на Песните 1:3.

¹⁰ Псалм 119:54.

- Ако сте дошли в Божието име, влезте - каза майката.

Чувайки тези думи, съседките се смаяха. Досега не бяха чували подобен израз от устата на Християна. Но въпреки това влезнаха и видяха, че съседката им се готви да напусне своя дом и да тръгне на далечен път.

- Съседке, какво мислиш да правиш? - попитаха те.

- Готвя се за път - каза Християна на Страхливка, по-старата госпожа.

Тази Страхливка беше дъщеря на оня, който срещна Християн на пътя Мъчнотия и го съветваше да се върне, защото лъвовете щели да го разкъсат.

Страхливка. Какъв път? Къде ще вървиш?

- Ще отида след добрия си мъж - каза Християна и заплака.

Надявам се, че няма да направиш тази глупост - възкликна Страхливка. - Моля ти се, добра ми съседке, недей да се хвърляш така необмислено в опасности. Ами децата? Мисли ли за тях?

Християна. И децата ми ще дойдат с мене, нито едно не иска да остане тука.

Страхливка. Това е изумително! Как можа да ти дойде наум подобно нещо?

Християна. О, съседке! Ако знаеш това, което аз знам, сигурна съм, че и ти ще тръгнеш веднага с мен.

Страхливка. Какво пък чак толкова си научила, че да те раздели от приятелките ти и да те накара да тръгнеш по неизвестен път?

Християна. Нека ти изповядам, че откакто мъжът ми премина реката, аз преживях много печални часове. Но това, което най-много ме измъчва, е, че аз се държах отвратително към него, когато той агонизираше под тежкия товар. Сега обаче и аз съм в положението, в което беше той, преди да замине, и нищо не е в състояние да ми помогне, освен да отпътувам. Снощи го видях в съня си. О, да можеше душата ми да е при него! Той живее при Царя на онази страна. Седи заедно с Него и се храни на трапезата Му. Станал е приятел на безсмъртните. Получил е къща в двора на Царя и най-добрия палат на земята сравнен с нея, ще ти се види като бунище.¹¹ Господарят на онова място желае и аз да отида там. Дойде Неговият пратеник и ми донесе писмото, с което ме кани. Ето (тя извади писмото), прочети го сама и кажи какво друго да направя.

Страхливка. Каква е тази лудост, която те е обхванала, сама да си навличаш проблемите! Нали знаеш какво се случи с мъжът ти още на първата крачка. Питай Упорен, който тръгна с него, но се върна! Уводен също знае това. Тези умни хора, като видяха опасностите по пътя, отказвайки да вървят по-нататък, се върнаха. Ние чухме колко страшна е била срещата му с лъвовете и Аполон. Ами страданията в Долината на Смъртната сянка и още колко други ужасни неща? Ще забравиш ли неговото премеждие в Суетния панаир? Ако с мъж се отнасят така, как ще постъпят с тебе - слаба жена? Мисли накрая и за децата си - тези четири мили дечица, които са твоя плът и кост - как се осмеляваш да ги изложиш на тази опасност?

Явно си толкова глупава, че не те е грижа, че ще загинеш ти, но заради тях те умолявам, стой си у дома.

- Не ме изкушавай моя съседке - отговори Християна. - В ръцете ми дадох скъпоценно нещо и аз ще съм най-глупавата твар на земята, ако не се възползвам от това благовремие. Колкото за трудностите, които твърдиш, че ще срещна по пътя, това е най-малкото, което ще ме обезсърчи. От това трябва да ти стане ясно, че наистина мисля право. Горчивото трябва да дойде преди сладкото. Ти не влезе в домът ми в Божието име. Моля те върви си и не ме смущавай повече.

Тогава Страхливка я нагруби и се обърна към приятелката си:

¹¹ II Коринтяни 5:1-4.

- Милосърдна, хайде да си вървим. Да я оставим да прави каквото иска; щом презира съветите и приятелството ни.

Но Милосърдна мълчеше. Две основни причини ѝ пречеха веднага да се съгласи със страхливата си съседка:

1. Сърцето ѝ милееше за Християна.

2. Тя мислеше за душата си. Това, което Християна беше казала, ѝ направи силно впечатление.

Тя си каза: съседката ми, ако иска, може да си отиде. Аз обаче ще остана малко с Християна. Хем да ѝ помогна, хем да си попримаме и ако намеря истина и живот в това, което ще ми каже, на драго сърце ще тръгна с нея.

Милосърдна. Страхливке, аз дойдох с теб да посетим Християна, но както виждаш, тя се сбогува с тази страна. Затова аз мисля да повървя малко с нея и да ѝ помогна в пътя.

Страхливка. Добре, виждам, че и ти искаш да си блъскаш главата. Отваряй си очите и бъди разумна. Докато сме вън от опасността - свободни сме, попаднем ли обаче веднъж в нея - трудно ще можем да се освободим.

И така Християна, придружена от Милосърдна, тръгна на път. А г-жа Страхливка си отиде сама вкъщи. Тя изпрати да извикат съседките ѝ, г-жа Прилепоочна, г-жа Несмислена, г-жа Лекоумна и г-жа Невежка, и когато последните дойдоха, тя им разказа всичко за Християна и нейното пътешествие. Ето и самият разговор:

Страхливка. Съседки, тази сутрин бях свободна и отидох да видя Християна. Когато обаче, както му е редът, почуках на вратата ѝ, какво мислите ми се отговори отвътре: "Ако си дошла в името Божие, влез!" Почудих се на тази странна покана, но въпреки това влязох. И какво да видя, нашата добра съседка се приготвя да напусне града заедно с децата си. Попитах я къде е намислила да върви. Тя ми разказа накратко за решението си да тръгне по пътя, по който отиде мъжът ѝ. Спомена, че е сънувала сън: Царят на онази страна, където е той ѝ изпратил писмо -- покана да отиде и тя там.

Невежка. Как! Мислиш ли, че ще отиде?

Страхливка. Разбира се, каквото и да стане. Убедена съм в това. Когато ѝ представих най-силния си довод против нейното заминаване, тя ми отговори, че именно това я насърчава повече да предприеме пътуването. Каза ми много ясно: "Горчивото идва преди сладкото", а това означава, че сладкото става още по-сладко.

Г-жа Прилепоочна. О, тази сляпа и безумна жена! Няма ли да се вразуми от скръбта на мъжа си? Аз съм уверена, че той щеше да е много благодарен, ако се върнеше тук, и никога нямаше да се изложи повторно на такива опасности.

Г-жа Несмислена. Оставете я да върви. По-добре да махат от града ни такива глупави жени! Ако остане тук с ума, който има сега, кой ще може да живее в мир с нея? Тя или ще е сърдита и недружелюбна, или ще приказва неща, които никой няма да може да търпи. Няма и миг да скърбя за раздялата си с нея. Да си върви. Ще дойде някоя по-добра на нейното място. Този свят никога не е бил добре, откакто такива глупави и своенравни хора заживяха в него.

Г-жа Лекоумна. Моля ви, зарежете този разговор. Има по-интересни неща. Вчера например бях у г-жа Развратна, където прекарахме много весело. Бяхме аз, г-жа Любоплътска, г-жа Невъздържка, г-жа Мръсница и още три-четири жени и мъже. Имаше музика, танци и други неща. Прекарахме чудесно. Думата ми е... че и моята господарка, г-жа Любоплътска, е много добра и възпитана жена и г-н Невъздържко... е добър човек.

По това време Християна пътуваше придружена от Милосърдна.

Християна. Милосърдно, твоето тръгване, макар и донякъде неочаквано, е добро за нас.

Милосърдна. Ако съм сигурна, че ще е безопасно, ще дойда с вас до края и никога вече няма да се върна в града.

Християна. Хвърли жребие то си с мене. Аз зная много добре какъв ще бъде края на нашето пътуване. Мъжът ми, дори да биха му дали цялото злато на испанските рудници, никога не би напуснал онова място. Уверявам те, че няма да те изпъдят, макар че идваш само по моя покана. Царят, Който е изпратил поканата за мене и децата ми, е много милостив. Ако пък искаш, за по-сигурно, да се спазарим и ще ни придружиш като наша слугиня. Всичко ще бъде общо, стига само да дойдеш.

Милосърдна. Но как да съм сигурна, че ще бъде приета? Ако можеше някой да ми каже това с положителност, нито миг не бих се двоумила. Ако дойда обаче, ще дойда само с помощта на Този, Който не само може, но е и готов да помага, колкото и да е труден пътя.

Християна. Добре, любезна Милосърдно, аз ще ти кажа какво ще направиш. Ела с нас до малката врата и там ще попитаме за твоето приемане. Ако не те приемат, тогава съм съгласна да се върнеш и аз ще ти заплащам за пътя, който си изминала с нас.

Милосърдна. Нямам нищо напротив. Ще дойда заедно с вас до казаното място. Готова съм да понеса всичко, каквото и да се случи. Дано Бог помогне жребие то ми да падне, както иска Небесният Цар.

Християна се зарадва много на това решение. Не само защото щеше да си има другарка по пътя, но защото успя да убеди тази бедна мома да се интересува за собственото си спасение. Като вървяха заедно, Милосърдна заплака.

Християна. Защо плачеш, сестро?

Милосърдна. Уви! Кой може да не скърби, като поразмисли добре в какво състояние се намират горките ни роднини, които оставихме в нашия грешен град. И това, което ме наскърбява най-много, е, че нямат наставници да им кажат какво ще се случи с тях.

Християна. Съчувствието е главната черта на пътешествениците. Ти чувстваш за роднините си това, което моят добър съпруг чувстваше за мене, когато ни остави. Той скърбеше, защото не го слушах, но неговият и наш Господар събра сълзите му и ги сложи в своето стъкло, та сега аз, ти и милите ми деца да събираме плода им. Надявам се Милосърдна, че твоите сълзи няма да са напразно. Казано е, че "тези, които сеят със сълзи, с радост ще жънат". И "който излиза с плач и носи семе за сеене, той непременно с радост ще се върне и ще носи сноповете си".¹²

Тук старият ми приятел спря и след малка пауза продължи да разказва историята:

Като приближиха Тинята на отчаянието, Християна стана неспокойна. Спомнила си беше, че това е мястото, където любезният ѝ мъж за малко щеше да се задуши от калта. Тя с учудване забеляза, че това място е станало по-лошо, отколкото преди, въпреки че Царят беше заповядал да се поправи.

- Истина ли е това? - възкликнах аз.

- Истина е - каза старецът. - Защото мнозина, които се наричат царски работници и претендират, че поправят царските пътища, всъщност носят смет и нечистотии вместо камъни и по този начин развалят вместо да поправят каквото и да било.

Християна и момчетата ѝ се спряха до брега на тинята.

- Да се опитаме да я преминем, но нека бъдем предпазливи - каза Милосърдна.

¹² Псалм 126:5-6.

Всички се съгласиха и тръгнаха, като добре внимаваха къде стъпват и въпреки че Християна веднъж-два пъти щеше да потъне скоро стигнаха оттатък. След като бяха преминали Тинята на отчаянието, им се стори, че чуват глас, който казваше:

- Блажена, която е повярвала, че ще се сбъдне казаното ѝ от Господа.¹³

Тогава те продължиха радостно пътя си.

Милосърдна. Ако имах такава силна надежда, че ще ме приемат с радост при малката врата, каквато имаш ти, сигурна съм, че никаква Тиня на отчаянието не би ме обезсърчила.

Християна. Сестро, само ти знаеш своята вътрешна болка и само аз знам каква е моята. Във всеки случай ние и двете ще имаме достатъчно злини да преживеем, докато стигнем края на пътешествието си. Можем ли дори да помислим, че желаещите да придобият такава превъзходна слава, както ние желаем, и тези, на които толкова много се завижда за блаженството, както завиждат на нас, няма да срещнат страх и примки, беди и скръб?

Тук старецът, г-н Остроум, прекъсна разказа си и ме остави сам в съня ми. Продължавайки да спя, видях, че Християна, Милосърдна и четирите деца вървяха към Малката врата. Стигайки при нея, те започнаха да се питат ще хлопат ли на вратата и какво ще кажат на този, който им отвори. Християна започна да чука, но вместо отвътре да се обади някой човек на тях им се стори, че лае куче. Жените и децата много се уплашиха и не смееха да хлопат повече, да не би кучето да се спусне върху тях. В това състояние те не знаеха какво да правят. Да похлопат втори път, не смееха заради кучето. Да се върнат назад, страхуваха се да не ги види вратарят и да им се разсърди. Най-накрая се осмелиха пак да похлопат, но този път по-силно, за да бъдат чути.

- Кой хлопа? - попита вратарят.

В този момент кучето престана да лае и вратата се отвори.

- Нека нашият Господар да не се гневи на робините си, че похлопаха на

Царската врата - каза Християна, покланяйки му се.

- Откъде сте и какво искате? - попита вратарят.

- Ние идваме оттам, откъдето дойде Християн - отговори му Християна, - и то по същата работа. Желам, ако благоволите, да бъдем милостиво допуснати да минем през тази врата в пътя, който води към Небесния град. Господарю мой, аз съм Християна, жена на Християн, който сега се намира горе.

- Как! - учудено попита вратарят. - Ти, която по-рано се гнусеше от този живот, сега си станала пътешественица?

- Да - отговори Християна, - навеждайки главата си. - И тези мои мили дечица ме придружават.

Тогава вратарят хвана ръката ѝ, поведе я напред и като каза "Оставете децата да дойдат при Мене", затвори вратата. След това повика тръбача, който стоеше над вратата, за да приеме Християна с радост и глас на тръба. Тръбачът изпълни заповедта и въздухът се изпълни със сладки звуци.

През всичкото това време Милосърдна стоеше отвън, треперейки и плачейки от страх да не би да я отхвърлят. Но Християна, след като беше влязла вътре заедно с децата си, започна да се моли и за нея: "Господарю мой -- каза тя, -- аз съм поканена от Царя там, където живее моят мъж. Обаче имам една приятелка, която стои вън, и е дошла тук по същата работа както и аз. Но понеже е тръгнала, без да има покана, е душевно много смутена..."

¹³ Лука 1:45.

На Милосърдна всяка минута отвън ѝ се струваше час. Не можеше повече да чака Християна да посредничи. Реши сама да започне да хлопа на вратата, и толкова силно захлопа, че даже стресна Християна.

- Кой хлопа? - извика вратарят.

- Това е моята приятелка - отговори Християна.

Той отвори вратата и видя, че Милосърдна беше паднала в безсъзнание, страхувайки се, че няма да ѝ отворят.

Тогава вратарят я улови за ръката и извика: "Момиче, заповядвам ти да станеш!"

- О, Господине - отговори тя, - слаба съм, не остана вече живот в мене.

- Едно време някой си е казал - заговори вратарят, - "когато чезнеш в мене душата ми, извиках към Господа".¹⁴ Не се бой! Изправи се и кажи за какво си дошла.

Милосърдна. Аз дойдох, въпреки че не съм поканена, както е поканена моята приятелка Християна. Тя има покана направо от Царя, а аз - от нея, затова се смущавам да не би да съм много дръзка.

Вратарят. Тя ли ти каза да дойдеш дотук?

Милосърдна. Тя, и както виждаш, аз дойдох. Ако има благодат и прощение на грехове, моля, направете и мене, бедната робиня, съучастничка в тях!

Тогава той я хвана за ръката и я поведе полека вътре, като каза:

- Аз се моля за всички, които вярват в Мене. Не е важно дали са с покана или без покана. Тогава се обърна към тези, които стояха до Него и им заповяда: "Донесете смирна и я дайте на Милосърдна да помирише, за да се съвземе". Те веднага донесоха една връзка смирна и тя, като помириша, след малко се съживи.

Така Християна, синовете ѝ и Милосърдна бяха приети благосклонно от Господа.

- Ние скърбим за греховете си - казаха те - и просим прощение от Господа.

Кажи ни сега, какво да правим?

- Прощавам - отговори Той - с думи и на дело: С думи - в обещанието за прощение и на дело -- по начина, по който го издействахте. Приемете първото от устните Ми с целувка и другото, както ще ви се открие.¹⁵

Видях в съня си, че Той им каза още много неща, с които ги зарадва. Изведе ги на върха на вратата и им показва по какъв начин бяха спасени, като прибави, че по-късно по пътя те пак ще видят същото и то ще ги утеши.

След това ги остави сами в една прохладна стая, където те започнаха да разговарят:

Християна. Колко се радвам, че стигнахме до тука!

Милосърдна. Ти наистина имаш право да се радваш, аз обаче повече от всички други имам причина дори да скачам от радост.

Християна. Като хлопах и никой не отваряше, си помислих, че целият ни труд е напразен. Особено когато чух грозното лаене на онова голямо куче.

Милосърдна. Питаш ли мене, колко се уплаших, като видях, че ви приеха благосклонно, а аз останах вън. Ето на - казах си - как се изпълнява писаното: "Две жени като мелят в мелницата, едната се взима, а другата се оставя".¹⁶ Едва се съдържах да не извикам "Изгубена съм"!

Страхувах се да хлопам повече, но когато погледнах надписа над вратата, много се ободрих. Помислих си, че или трябва пак да похлопам, или да умра. Реших да хлопам, но не мога да ти кажа как го направих, защото духът ми беше в борба на живот и смърт.

¹⁴ Йоан 2:7.

¹⁵ Песен на Песните 2:2; Йоан 20:20.

¹⁶ Матей 24:41.

Християна. Хлопането ти беше толкова силно, че се стреснах. Казвам ти, никога в живота си не бях чувала такова хлопане. Дори помислих, че ще се опиташ насила да влезеш в Царството.¹⁷

Милосърдна. Уви! Кой не би направил същото, ако беше на мое място? Ти видя, че вратата се затвори и аз останах вън. Ами лошото куче, което лаеше наблизко? Кой слаб човек като мене не би хлопал с всички сили, като вижда, че го грози опасност? Но, моля ти се, кажи ми каза ли нещо Господарят за моята грубост? Не се ли разгневи против мене?

Християна. Когато чу силното хлопане, Той се засмя. На лицето Му грейна прекрасна, невинна усмивка, която даваше да се разбере, че твоята постъпка Му е приятна. Сигурна съм, че не показва никакъв знак на неодобрение. Аз пък се чудя след всичко, което видях у Него, защо държи такова лошо куче? Ако знаех по-рано за него, едва ли щях да тръгна. Сега обаче сме в пътя и аз се радвам от все сърце.

Милосърдна. Аз ще Го попитам, когато слезе, защо държи такова грозно куче в двора Си. Надявам се, че няма да се обиди от въпроса ми.

- Попитай Го - казаха децата - и Го помоли да го върже, защото ни е страх да не ни ухапе, когато си тръгваме.

Едва изрекоха тези думи и ето че Той слезе при тях. Като Го видя, Милосърдна падна на лицето си пред Него и покланяйки Му се, каза:

- Нека моят Господар приеме благодарствената жертва, която Му отдавам сега.

- Мир на тебе! - й отговори Той. - Изправи се на краката си!

Тя обаче продължи да лежи на земята и каза:

- Господи, Ти Си праведен, когато се съдя с Тебе. Но желая да разговарям с Тебе за съдбите Ти.¹⁸ Защо държиш това грозно куче в двора Си? Когато го видят хора като нас, могат да се върнат назад!

- Това куче има друг господар - отговори Той. И понеже стои наблизко тука, в едно чуждо място, моите пътешественици чуват лая му. То обаче принадлежи на крепостта, която виждате хей там недалеч. Плаши много честни пътешественици, а господарят му нарочно го държи, за да всява страх у пътниците. Той иска те да не идват до вратата и да хлопат. Понякога се отвързва и мъчи тези, които обичам, но Аз понасям всичко с търпение. Давам на пътниците Си навременна помощ и те не го оставят да прави с тях това на което кучешкото му естество го подбужда. Ако ти, изкупена пътнице, знаеше това предварително, нямаше да се плашиш от едно куче. Просящите, които ходят от врата на врата, предпочитат да стоят срещу лошото, дори и хапещото ти куче, отколкото да изгубят очакваната милостиня. Ще попречи ли на пътниците, които знаят, че като дойдат при Мене, ще се възползват от Моето изкупление, лая на едно животно? Аз избавям любимите си от лъвовете и от кучето.

Милосърдна. Признавам, че съм невежа. Говорих за нещо, което не разбирам. Сега виждам - всичко, което правиш е добро.

Тогава Християна започна да Го разпитва за пътя и за много неща, свързани с пътешествието.

След това Той ги нахрани, изми нозете им и ги упъти, така както беше направил по-рано и с мъжа й. И видях в съня си, че те продължиха пътя, съпътствани с хубаво време.

¹⁷ Матей 11:12.

¹⁸ Еремия 12:1.

Втора глава

От другата страна на оградата, ограждаща пътя, по който Християна и другарката ѝ вървяха, имаше градина. Тя принадлежеше на господаря на кучето, за което стана дума по-горе. Много от овощните дървета, които растяха в градината, бяха надвесили клоните си над оградата и понеже плодът им беше сладък, хората, които го забелязваха, беряха от него и ядяха, без да знаят, че е вреден за тях. Както всички деца и момчетата на Християна харесаха плодовете. Те късаха и ядяха. Майка им се караше и ги спираше, но те продължаваха да берат.

- Е добре - каза им накрая, - вие правите грях, защото този плод не е наш (тя не знаеше, че принадлежи на неприятеля. Уверявам ви, ако знаеше това, би умряла от страх). Това ги вразуми и те продължиха пътя. Не след дълго видяха, че насреща им идват двама грозни мъже. Християна и Милосърдна се покриха с булата си, а децата, уплашени, не смееха да спрат и когато приближиха, грозните мъже се нахвърлиха върху жените, като че искаха да ги прегърнат.

- Назад! - извика Християна. - Вървете си мирно по пътя. Те обаче се направиха на глухи и искаха да сложат ръка върху тях.

Християна, отчаяна, яростно ги ритна с крака си. Същото направи и Милосърдна.

- Назад! Вървете си по пътя - отново извикаха жените. Не виждате ли, че сме пътници, които живеем от милостинята на приятелите си. Ние нямаме пари.

Грозните. Та кой ви напада за пари? Ние сме дошли да ви кажем, че ако ни послушате, ще ви направим да сте жени завинаги.

Християна. Не желая да ви слушам, за нищо на света няма да ви позволя да правите това, което искате. Ние бързаме и не можем да се бавим с вас. Работата ни е за живот и смърт.

След тези думи тя и другарката ѝ се опитаха да се освободят още веднъж от тях, но те не ги оставяха.

Грозните. Няма да повредим живота ви. Ние искаме друго нещо.

Християна. Да, да, зная, вие искате тялото и душата ни. Предпочитаме тук да умрем, отколкото да се оставим на такива беди, които ще сложат в опасност цялото ни бъдеще.

- Убийство! Убийство! - изкрещяха те, за да се поставят под закрилата на законите на жената.¹⁹

Грозните мъже не помръднаха от мястото си. Те все още се надяваха да ги победят.

Но жените продължаваха:

- Убийство! Убийство!

Мястото, където срещнаха мъжете, не беше много далече от вратата, през която бяха влезли. Виковете им достигнаха дотам. В къщата познаха, че това е гласът на Християна и веднага излязоха да им помогнат. Този, който идваше на помощ, още от далече видя, че жените бяха много изплашени и децата плачеха отчаяно.

- Какво искате от тези жени? - извика той. Навярно се мъчите да ги въведете в грях?

Спусна се да ги улови, но те избягаха през оградата в градината на господаря на грозното куче. То самото ги пазеше.

Избавителят се приближи до жените и ги попита:

- Как сте?

¹⁹ Второзаконие 22:25-27.

- Благодарим на твоят Цар? Сега сме добре. Малко се уплашихме, но благодарение на твоята помощ не успяха да ни надвият!

Избавителят. Чудя се защо когато ви приега горе при вратата, не измолихте от Господаря да ви даде водач. Ако имахте такъв пазач, лесно щяхте да се отървете.

Християна. Уви! Ние се зарадвахме толкова много на настоящото ни положение, че съвсем не мислихме за бъдещите опасности. Освен това, на кой можеше да му мине през ума, че толкова близо до царския палат се намират такива лоши хора? Наистина добре щеше да бъде, ако бяхме изпросили един от Господаря си. Всъщност Той е знаел, че това ще е полезно. Чудно, защо сам не ни го предложи.

Избавителят. Не винаги е добре да се дават неща, които не са изпросени, защото по този начин те няма да бъдат ценени. Когато се разбере нуждата от нещо, тогава то се цени. И се употребява както трябва. Ако Господарят ви беше дал водач, вие нямаше да съжалявате за вашата небрежност, че не сте си поискали. Сега обаче скърбите. Ето че всичко съдейства за добро и спомага да ви направи по внимателни.

Християна. Да се върнем ли пак при Господаря, за да Му изповядаме безумието си и да поискаме водач?

Избавителят. Изповедта за безумието ви аз сам ще Му предам. Не е нужно да се връщате, защото сега където и да отидете, няма да сте лишени от нищо. Навсякъде Господарят е приготвил за пътниците изобилие от средства против всяко покушение.²⁰

След тези думи той се върна, а групата продължи пътя си.

Милосърдна. Колко съм слисана! Мислех си, че сме преминали всяка опасност и никога вече не ще има причина за скърби и страх.

Християна. Твоята невинност, сестро, те извинява, но моята грешка е голяма. Аз виждах опасността още преди да тръгна на път и пак не взех нужните мерки за защита. Това можеше да се предвиди. Съзнавам, че съм виновна.

Милосърдна. Как си знаела това, преди да излезеш от дома си?

Християна. Ще ти кажа. Преди да тръгна, една нощ сънувах, че виждам двама мъже, които приличаха на тези. Те стояха при леглото ми и се наговаряха как да попречат на спасението ми.

(Точно тогава бях много смутена душевно.). Чуй какво казваха те:

- Какво да правим с тази жена? И когато е будна и когато спи, непрекъснато вика за прощение. Ако я оставим да продължава както е започнала, ще я изгубим, както изгубихме и нейния мъж.

Ето този сън, сестро, можеше и трябваше да ме направи по-внимателна и да ме накара да взема необходимите предпазни мерки.

Милосърдна. Добре, но не мислиш ли, че тази твоя небрежност беше начин да видим недостатъците си и нашият Господар е използвал да изяви богатството на Своята благодат? Ние виждаме, Той ни е следвал с неизпросена благост и ни избави по Своето благоволение от ръцете на тези, които бяха по-силни от нас.

Междувременно те стигнаха до къщата на Тълковника край пътя. Както вече споменахме в първата част на тази книга, тя беше построена за улеснение на пътниците. Като я приближиха, чува, че вътре се говори високо. Вслушвайки се по-добре, им се стори, че там се споменава името на Християна. За нейното пътуване се беше разпръснал слух още преди да тръгне. Радостта на тези, които чуваха за нея, се увеличаваше още повече, като разбраха, че тя е жената на Християн. Всички знаеха, че е била голяма противница на подобно пътешествие, и преди не искала и да слуша за него.

²⁰ Езекиил 36:37.

Двете жени и децата стояха отпред и слушаха как добрите хора вътре се радват, без дори да подозират, че тази, за която говорят, стои до вратата им.

Накрая Християна, неможейки повече да се въздържа, похлопа. Младо момиче отвори и като видя, че пред вратата стоят две жени и четири момчета, попита:

- С кого искате да говорите в тази къща?

Християна. Предполагаме, че това място е предназначено за пътешественици като нас.

- Как се казвате, моля, за да кажа на господаря си? - отново запита момичето.

Християна. Името ми е Християна, аз съм жена на онзи пътник, който мина по този път преди няколко години. Това са четирите му деца, а тази девица е моя приятелка и пътува заедно с нас.

Тогава Невинна (така се казваше момичето) изтича вътре и каза:

- Можете ли да си представите кой е пред вратата! Там стои Християна с децата си и една нейна приятелка. Чакат да ги приемем.

Зарадвани, всички отидоха да кажат на господаря.

Той от радост сам дойде до вратата и като ги видя, попита:

- Ти ли си Християна, която добрият Християн остави в Погибелово, тръгвайки за Небесния град?

Християна. Аз съм, същата. Тогава бях много жестока и презрях трудностите на мъжа си. Оставих го сам да носи товара си през дългия път. Това са неговите деца. Сега както виждаш и аз съм тръгнала, защото се уверих, че единствено този е спасителният път.

Тълковник. Значи изпълни се писаното за човека, който казва на сина си:

- Иди днес и работи на лозето.

А синът му отговори:

- Няма да отида!

Но след това се разкая и отиде.²¹

Християна. Амин. Бог да помогне това да излезе вярно за мене. Нека се намеря най-после в мир, неопетнена и безукорна.

Тълковник. Но защо стоиш така на вратата? Влез, дъще на Авраам. Преди малко ние говорихме за тебе. Току-що получихме известието, че си станала пътешественица.

Влезте деца, влезте! Влез и ти девойко, влез!

Вътре им дадоха столове да си починат, а тези, които развеждат пътниците из къщата, дойдоха да ги видят. Всички бяха изпълнени с радост, виждащи, че Християна е станала пътешественица. Погалиха момчетата по главите в знак, че ги приемат благосклонно и се отнесоха много любезно с Милосърдна.

Докато се приготвяше вечерята, Тълковникът ги заведе в стаите, където им показва всичко, което Християн беше видял преди няколко години. Тук те видяха човека в железния кафез, човека който сънува, човека, който си проби път през враговете си и много други неща, които бяха полезни за тях.

След като поразмислиха върху всичко видяно, Християна и другарката ѝ бяха заведени от Тълковника в една друга стая. Там стоеше човек, който гледаше само надолу. Той държеше в ръцете си гребло. Над главата му стоеше човешка фигура с Небесен венец в ръка, която му предлагаше да замени греблото с венеца, но човекът не се обръщаше дори да го погледне, а гребеше към себе си сламките, клечиците и прахът по земята.

- Мисля, че разбирам значението на това - каза Християна. Не е ли образа на светския човек, добри господине?

²¹ Матей 21:29.

Тълковникът. Да, така е. Греблото изразява неговото плътско мислене. Това, че се е навел да събира сламки и клечици в праха на земята, когато онзи му говори за Небесния венец, показва, че небето е басня за много хора и че само земните неща се считат за съществени; а това, че гледа постоянно надолу, означава, че когато земните неща господстват над ума на човека, напълно отстраняват сърцето му от Бога.

Християна. О, избави ме от това гребло.²²

Тълковникът. Тази молитва е съвсем изоставена. Те са я забравили. "Не ми давай богатство" е молитвата, която произнася един на десет хиляди. Повечето гледат сламките, клечиците и праха.

- Уви! Това е цялата истина - казаха разплакани Християна и Милосърдна.

Тогава Тълковникът ги заведе в най-интересната стая на къщата. Там им заповяда да се огледат наоколо и да се опитат да намерят нещо полезно за себе си. Саята беше абсолютно празна и освен един паяк на стената те не видяха нищо друго.

Милосърдна. Господине, нищо не виждам!

Християна мълчеше.

Тълковникът. Гледай по-внимателно.

- Нищо не виждам, господине, освен онзи грозен паяк на стената - повтори тя.

- Само този паяк ли виждаш в толкова голяма стая?

- Ей, господарю - проговори Християна, - има повече от един, на които отровата е много по-разрушителна, отколкото тази, която е в него.

- Ти каза истината - отговори й засмяно Тълковникът.

Милосърдна се засрами и изчерви, а момчетата закриха лицата си, защото всички разбраха тайната.

- Паякът се държи с крачетата си -- прибави Тълковникът - и както виждате той се намира даже и в царските палати.²³ Това означава, че колкото и да сте изпълнени с греха, пак можете чрез ръката на вярата да се държите и да живеете в най-добрата стая на Царския палат.

Християна. Подобно нещо мислех и аз, но не всичко ми беше ясно.

Размишлявах, че всички сме като паяци, грозни твари, независимо че се намираме в хубава стая. Но че от този паяк, това отровно и грозно животно, можем да се научим как да вярваме, изобщо не ми идваше наум. Паякът се държи с крачетата си и живее в най-хубавата стая на къщата. Бог не е създал нищо напразно.

Всички, плачейки от радост, се спогледаха един-друг и се поклониха на Тълковника.

Той ги въведе в друга стая, където имаше кокошка с пиленца и им каза добре да я разгледат. Точно тогава едно от пиленцата отиде до коритото да пие вода и на всяко глътване издигаше очите си към небето.

- Виждате ли - каза Тълковникът - какво прави това пиленце. Научете се от него да виждате откъде идват милостите над вас и ги приемайте, като гледате нагоре. А сега внимателно наблюдавайте кокошката. Ще забележите, че тя се отнася към пиленцата си по четири начина:

1. Обикновено крякане, и то непрекъснато - по цял ден.
2. Особено крякане - понякога.
3. Любвеобвилно крякане.
4. Тревожно крякане.

Опитайте се да сравните тази кокошка и вашия Цар, съпоставете пилетата ѝ и послушните Му чада. Също като нея и Той има свои начини в отношенията си към своите чада. С обикновения си зов Той не дава нищо. С особения си зов винаги

²² Притчи 30:8.

²³ Притчи 30:28.

подарява нещо. Към тези, които са под закрилата Му, всякога е любвеобилен и накрая, със силния си глас вдига тревога, когато вижда, че приближава неприятелят. Сметнах, че е добре, мили мои, да ви доведе в тази стая, защото вътре има неща, които вие лесно можете да разберете като жени.

Християна. Господине, моля те покажи ни и други неща.

Тогава той ги въведе в касапницата.

Там един касапин колеше овца. Тя тихо и мирно се предаваше на смъртта.

- Трябва да се научите от овцата на търпение и понасяне обиди без роптание и оплакване - каза Тълковникът. - Вижте как тихо се предава на смъртта и без да се бунтува, се оставя да ѝ отрежат главата. Царят ви нарича овце.

След това отидоха в градината, където имаше много различни цветя.

- Виждате ли всичките тези цветя? Всяко едно се различава по ръст, качество, цвят, миризма и сила. Където са насадени от градинаря, там стоят. Никога не се карат помежду си!

Следващото място беше нивата. Тя беше насадена с пшеница и царевица. Всички забелязаха, че върховете на класовете бяха отрязани и само сламата стърчеше. - Тази нива е била торена - каза Тълковникът, - орана и посята, но какво да правим с жетвата?

- Една част изгорете, а останалото изхвърлете като смет - отговори Християна.

- Това, което очакваме да получим от една нива, е плодът, и понеже няма плод, вие я осъждате на изгаряне и потъпкване от хората. Внимавайте да не би с това да осъждате себе си! -- отвърна той.

На излизане от нивата те видяха едно малко червеношийче с голям паяк в човката си.

- Вижте добре това птиче - каза Тълковникът.

- Аз си мислех, че този вид птиче се храни с хляб, листенца, треви и други чисти неща - каза учудено Християна. Винаги съм си представяла, че то е повече от другите птички, защото дружи с хората, а сега го виждам да яде този отвратителен паяк. Право да ви кажа, не мога да го обичам сега така, както го обичах по-рано.

- Това червеношийче - продума мъдрият Тълковникът - е много точен образ на мнозина, които се наричат християни. На изглед те са като него, с хубава външност, глас и обноски. Привидно показват, че обичат братята си. Високо говорят, че повече от всичко обичат да се събират, да са в общение с тях и да се хранят с трохите на тези добри хора. С такава цел, казват те, посещаваме къщите на благочестивите. Но когато са сами, те ловят и се хранят с паяци както червеношийчето. Могат да променят ястието си, да пият нечестие и да гълтат греха като вода.

Когато се върнаха в къщата и разбраха, че вечерята още не е готова, Християна помоли Тълковникът да им разкаже още нещо, което е полезно.

- Колкото по-тлъста е свинята, толкова повече желае тинята - започна той. - Колкото по-охранен е волът, толкова по-весело отива на заколение. Колкото по-здрав и весел е човек, толкова по-склонен е към злото. В жените има добро желание да се обличат чисто и хубаво, но много по-добро нещо е да се украсяват с това, което пред Бога е скъпоценно. По-лесно е човек да стои бодър една нощ, отколкото да бди цяла година. Също така по-лесно е човек да започне да живее по християнски, отколкото да устои както трябва докрай. Всеки капитан на кораб в бурно време е готов да хвърли в морето това, което е най-евтино, но кой е този, който ще хвърли първо най-скъпоценното? Никой! Освен може би онзи, който не се страхува от Бога. Една малка дупка може да потопи голям кораб и само един малък грях е в състояние да съсипе и най-силния човек. Който забравя приятеля си, е непризнателен, но който забравя Спасителя си, е безмилостен към себе си.

Който живее в грях и очаква бъдещото блаженство, прилича на човек, който сее къклица, а очаква да напълни житницата си с жито или ечемик. Ако човек иска да живее добре, трябва да посвети живота си на Христа и да Го направи свой всекидневен приятел. Ключарството и колебанието на мислите показват, че в света има грях. След като човек цени този свят, колко повече той трябва да цени небето, което Бог му препоръчва! Ако животът, който живеем, макар и придружен с много скръб, все пак ни е толкова мил, че не искаме да го напуснем, какво да кажем за горният живот сравнен с него. Всеки хвали човешката доброта, но има ли някой, който може да премери Божията благодат? Рядко ставаме от трапезата, без да сме се нахранили, но колко по-голяма е пълнотата и съвършенството у Христа, от Когото се нуждае целия свят.

След тези думи Тълковникът ги изведе отново в градината си, и им показа едно дърво, чиято вътрешност беше гнила, но все пак растеше и имаше листа.

- Какво означава това? - попита Милосърдна.

- Дървото отвън е много хубаво, но отвътре е изгнило. Така е и с хората. Колко много от тях само говорят за Бога, но на дело нищо не вършат за Него. Прекрасни листа, но развалено сърце, което не става за нищо друго освен за прахан в огниво на Дявола.

Вечерята вече беше сервирана и те, след като се помолиха, започнаха да се хранят. Докато вечеряха, мъж с чудесен глас изпя песен, чието съдържание зарадва и развесели всички:

*Не ще от нищо се лиша;
Господ е пастир мой,
Възвърща моята душа,
И ме в зелени пасища
Успокоява Той.*

Щом свърши песента, Тълковникът попита Християна:

- Какво те накара да тръгнеш на този дълъг път?

- Първо - отговори тя, - скръбта по изгубения мъж, но това, разбира се, беше естествена любов. Второ, не можех да забравя скърбите и трудностите в пътя, които той преживя, несмислените ми постъпки спрямо него. Сърцето ми бе обхванато от чувство за вина. За малко тази скръб не ме повлече в блатото. Сънувах обаче сън, в който видях на колко блажено място е моят съпруг. Така също получих и писмо от Царя на онази страна, където сега живее той. Царят ме канеше да отида и аз. Сънят и писмото така ми подеждаха, че не бях в състояние да избира нещо друго, освен да тръгна по същия път, по който ходеше моят мъж.

Тълковникът. Нямах ли пречки при тръгването?

Християна. Много. Посети ме една съседка. Тя се казва Страхливка и е дъщеря на онзи, който искаше да разубеди мъжът ми да се върне от пътя, защото лъвовете щели да го разкъсат. Посъветва ме да се откажа от това опасно пътуване. Посочи ми всички трудности и беди, които съм щяла да срещна по пътя, но аз смело отхвърлих всичко. Много ме уплаши обаче сънят, който сънувах точно преди да тръгна. Двама грозни мъже се наговориха да вършат определени неща, за да ме разубедят. Споменът от този сън е ужасен. Още се страхувам, когато срещна някого, да не би да ме отклони от пътя. Ще ти кажа и нещо, което на друго място не бих разказала. По пътя насам, след като минахме през вратата, ни нападнаха двама господи, та се принудихме да извикаме: Убийство! Убийство! Двамата много приличаха на онези, които видях в съня си.

- Началото ти е добро - каза Тълковникът, - но краят ще се увенчае. А тебе, Милосърдна, какво те подбуди да тръгнеш?

Милосърдна се зачерви, разтрепери се и не знаеше откъде да започне.

Тълковникът. Не се бой! Само вярвай и говори спокойно.

Милосърдна. Неопитността ми, господине, и страха да не би да бъда върната, ме кара да мълча. Аз не мога да говоря за видения и сънища, както говори приятелката ми Християна, нито пък имам нейната опитност в отхвърляне съвети, роднини и приятели.

Тълковникът. Тогава какво те накара да тръгнеш с нея?

Милосърдна. Когато тя се приготвяше да тръгне, аз и една приятелка отидохме да я посетим. Като видяхме, че си събира покъщнината, я попитахме какво смята да прави, къде ще отива и защо си събира багажа. Тя отговори, че я викали да отиде при съпруга си. Тогава ни разказа как е сънувала чудесното място и мъжа ѝ между безсмъртните същества. Седял на Царската трапеза, носел венец на главата и бил с китара в ръка. Като описваше тези неща, моето сърце пламна от желание да узная повече за там. Казах си, че ако това е истина, ще оставя баща си, майка си и родината си, и ако Християна няма нищо против, ще отида с нея. Казах ѝ го, и тя се съгласи да тръгнат с тях. Дошла съм дотук от сърдечно желание. Ако ми позволите да отида с Християна при мъжа ѝ и неговия Цар, ще бъда много щастлива. А това, че съм наскърбена, не е заради трудностите, които имахме по пътя, а понеже имам много роднини в град Погибелово, които са изложени на явна гибел. Колко ми се иска и те да тръгнат по този път.

Тълковникът. Добре си сторила! Началото ти е добро, защото си повярвала в истината. Ти си като Рут, която поради любовта, която изпитваше към Ноемин и към Господа, нейния Бог, остави баща си, майка си и земята, където се беше родила, за да отиде при хора, които изобщо не познаваше.²⁴ Господ да ти въздаде за стореното!

Вечерята привърши и всички се приготвиха за нощната почивка. Жените легнаха на една страна, а момчетата на друга. Милосърдна не можа да заспи от радост, защото съмненията ѝ, че няма да я приемат, съвсем изчезнаха. Тя лежеше и славеше Бога за милостите Му към нея.

На сутринта станаха при изгрев слънце и започнаха да се стягат за път. Тълковникът обаче ги спря и заповяда на момичето, което им беше отворило вратата предишния ден, да ги заведе в градината и да се окъпят, понеже бяха много прашни. Невинна изпълни заповедта на господаря и те отидоха след нея и направиха каквото им поръча. Когато се върнаха от банята, чисти и свежи, Тълковникът ги изгледа и каза:

- Сега сте прекрасни като Луната.

След това поиска да му донесат печата, с който поставяха белег върху измитите в банята му. Белегът се поставяше между очите и понеже беше много красив, прибавяше допълнителна прелест към красотата на лицето. Хората ставаха сериозни и изглеждаха като ангели. Този белег той постави върху техните лица, за да се познават навсякъде, където отиват.

След това заповяда на Невинна да донесе от хранилището бели дрехи за пътниците. Когато жените и децата се облякоха в тях, се уплашиха една от друга, понеже не виждаха своята слава, а славата на другите. Дори започнаха да казват:

- Ти си по-хубава от мене.

- Не, ти си по-елегантна от мене.

Децата също се чудеха на това, когато гледаха колко много са се изменили.

Тогава Тълковникът повика слугата си Великосърдечен и заповядвайки му да си вземе сабята, шлемът и щита, му каза:

- Придружи тези мои дъщери до Красния дом, където ще си починат.

- А на вас - продължи той - пожелавам добър път.

Цялото семейство излезе да ги изпрати и им пожела приятно пътуване.

²⁴ Рут 2:11-12.

Трета глава

Продължавайки да сънувам, видях, че те вървяха и пееха, водени от **Великосърдечен**. Не след дълго стигнаха до мястото, където товарът на Християн падна от гърба му и се изтъркаля в един гроб. Там се спряха и благодариха на Бога.

- Сещам се за това, което ни казаха при вратата, че ще получим прощение с думи и на дело -- с думи, чрез обещанието и на дело по начина, чрез който се извърши спасението. Какво е обещанието, мисля че знаем. Какво обаче е да получим прощение чрез дело, това не знаем. Великосърдечен, моля те обясни ни как става всичко това?

Великосърдечен. Прощението на дело се изработва от личност, която съвсем не се нуждае от прощение, но го подарява на друг, който има нужда от него. Прощението, което ти, Милосърдна, и тези момчета приехте, е изработено от Онзи, Който ви пусна да влезете през вратата. Той е пролял кръвта Си, за да ви измие от греховете ви и е извършил правда, за да ви покрие.

Християна. Добре, но след като Той е дал Своята правда на нас, какво е останало за Него?

Великосърдечен. Той има достатъчно правда за целия свят.

Християна. Не ми е много ясно това, ще ни го обясниш ли?

Великосърдечен. Разбира се, но преди всичко трябва да ви кажа, че Този, за Когото ще говорим сега, няма подобен на Себе Си! Той има две естества, събрани в една Личност, които ясно се различават, но е невъзможно да се разделят. На всяко едно от тях принадлежи по една правда и всяка правда съответства на естеството, което я притежава. На тези два вида правда ние не можем да станем участници. Освен тях тази личност притежава трета правда, която Му приписва длъжността на Ходатай между Бога и нас, и още една, четвърта правда, която се състои в покорност и вършене на Божията воля. Тази, последната, е правдата, която Той вмениява на грешниците. Чрез нея се покриват греховете им. За това е казано:

- Както чрез непослушанието на един човек станаха грешни мнозина, така чрез послушанието на един, много ще станат праведни.²⁵

Християна. Другите видове правда не ни ли ползват?

Великосърдечен. Разбира се, ползват ни. Въпреки че те не могат да бъдат дадени на друг, чрез тях се дава възможност за четвъртата правда, да ви оправдае.

Християна. Сега разбирам какво значи да сме простени с думи и на дело. Милосърдна, нека се стараем да помним това! Деца мои, помнете го и вие! Господине, това ли отвърза товара и даде радост в сърцето на добрият ми съпруг Християн?

Великосърдечен. Да. Вярата в Христа прерязва връзките, които не могат да бъдат скъсани по друг начин. За да се убеди в това, Християн трябваше да носи товарът си до кръста.

Християна. Сега съм десет пъти по-радостна, отколкото преди. Уверена съм, че дори и най-обремененият човек на света би скачал от радост, ако види това, което видяхме ние, и повярва, както вярвам аз.

Великосърдечен. Гледайки и размишлявайки върху тези неща, ние не само получаваме облекчение от товара, но се изпълваме и с приятно чувство. Кой не би се трогнал от начина и средствата, с които е извършено изкуплението! Кой не би се възхищавал на Онзи, Който го е изработил!

²⁵ Римляни 5:19.

Християна. Сърцето ми се къса от скръб, когато си помисля, че Той е пролял кръвта Си за мене. О, любящи! О, блажени! Ти Си ме изкупил! Ти заслужаваш да ме притежаваш изцяло, защото Си платил за мене десет хиляди пъти повече, отколкото струвам.

Никак не се учудвам вече, че мъжът ми ронеше сълзи от умиление и вървеше радостно по пътя. Да! Той искаше и аз да бъда с него. Нещастна окаяница, колко глупаво постъпих! Оставих го да отиде сам. О! Милосърдна, да бяха тук баща ти и майка ти! Да беше тук и г-жа Страхливка! Вярвай, от все сърце желая тук да бъде и г-жа Развратница. Ни най-малко не се съмнявам, че сърцата им щяха да изпаднат в умиление. Не биха могли нито страхът на едната, нито похотта на другата да ги принудят да се върнат у дома. Не! След всичко, което щяха да видят, те биха пожелали да станат пътници като нас.

Великосърдечен. Ти говориш под влияние на любовта. Смяташ ли, че винаги ще е същото? Запомни: не всеки, който е видял пролятата кръв на Исуса, разбира тези неща. Имаше хора, които стояха наблизко, гледаха как тече кръв от сърцето Му и бяха толкова далече от всичко това, че вместо да плачат, Му се присмиваха и вместо да станат Негови ученици, ожесточиха сърцата си против Него. Всичко, което имате, дъщери мои, го имате по благодат. Помнете, че кокошката чрез обикновеното си крякане не дава храна на пиленцата си. Храната се дава чрез благодат.

Видях в съня си, че стигнах до мястото, където Просто, Ленто и Смелчо лежаха, когато Християн мина покрай тях. Тримата обаче сега висяха обесени на отсрещната страна.

Милосърдна. Кой са тези и защо са обесени?

Великосърдечен. Тези тримата бяха лоши хора. Те никога не са имали намерение да бъдат пътешественици. Нещо повече, на всеки, на когото можеха да попречат -- пречеха. Препоръчваха мързела и безумието, като залъгваха хората, че ще сполучат и успяваха да направят мнозина като себе си. Когато Християн мина оттук, те спяха, а сега, както виждате, са обесени.

Милосърдна. Разкажи ни повече за делата им. Кого заблудиха?

Великосърдечен. Успяха да уговорят някой си Муден да прави същото като тях. Убедиха Запъхтелко, Малодушка, Плътскогледка, Сънла и една млада жена на име Тъпоумка, да се отклонят от пътя и да станат като тях. Освен това разнесоха лъжлив слух за Господаря и убеждаваха другите, че е жесток тиранин. Говореха лошо за добрата земя и хулеха слугите Му. Считаха най-добрите от тях за мръсни хора, които се месят в чужди работи. Те се гавреха с много неща: наричаха Божия хляб - "рошкови", удобствата на чадата Му - "мечти" и мъката на пътешествениците Му - "празна работа".

Християна. Щом са били такива, не съжалявам за обесването им. Те са получили това, което са заслужавали. Добре е също, че стоят близко до пътя, за да ги виждат и другите, които минават оттук и да се пазят.

Би било полезно също, ако престъпленията им бяха изрязани и записани върху стоманена плоча, която да се постави тук, на мястото, където са правили злините, за назиждане на всички лоши хора.

Великосърдечен. Това е направено. Ако се приближиш по-близо до оградата, ще видиш.

Милосърдна. Нека висят и изгният, а престъпленията им да живеят винаги против тях! Ние сме щастливи, че са обесени, преди да достигнем тук, иначе кой знае какво щяха да ни направят. Като каза тези думи, тя запя:

*Висете вий трима и знак бъдете
На всички, които се опълчват
против истината.*

*И нека, който идва след това
да се бои от такъв край,
Ако на пътешествениците е неприятел.
А ти, душо моя, пази се от всеки,
Който е на святостта противник.*

Така неусетно стигнаха до полите на хълма Мъчнотия, където добрият Великосърдечен се възползва от случая да им разкаже какво се бе случило, когато Християн мина оттам.

Той ги заведе първо при извора.

- Ето тук, от този извор, Християн пи, преди да се изкачи на хълма. Тогава беше бистър и сладък. Сега е размътен от краката на тези, които не желаят пътниците да утоляват жаждата си.²⁶

- Колко са завистливи? - възкликна Милосърдна.

- Въпреки това водата е добра за пиене. Ако се налее в чист съд и се остави да се утаи, калта ще падне на дъното и течността ще се избистри отново.

Християна и другарката ѝ направиха това. Наляха вода в стомната, да се утаи, и след това пиха от нея.

Великосърдечен им показва двата пътя в подножието на хълма, където Обрядолоб и Лицемер се изгубиха.

- Това са опасни пътеки - каза той. - Когато Християн мина оттук, двама бяха изхвърлени. При все това пак има хора, които предпочитат да се отклоняват от тук, вместо да прехвърлят хълма.

Християна. "Пътят на беззаконниците е жесток".²⁷ Интересно как минават по тези пътища, без да си строшат главите.

Великосърдечен. Чудно е, но се наемат. Дори и тогава, когато някои от Царските съдии ги предупреждават, че са сбъркали пътя и им посочват опасността, която може да ги сполети, те отговарят с ругатни:

- Заради словото, което ти говори в името на Царя, ние няма да те слушаме, но непременно ще направим всичко, което излиза от устата ни.²⁸ Ако погледнете по-нататък ще видите, че пътеките са препречени не само от колове, изкопи и желязна верига, но и от специална ограда, и въпреки това пак се намират хора, които предпочитат да минават по тях.

Християна. Те са мързеливци и не обичат да се трудят. Стръмният път не им е приятен. Казано е: "Пътят на ленивият е изплетен като с тръни"²⁹, но те предпочитат да ходят всред примки, отколкото да се изкачват по този хълм.

След кратка почивка те започнаха да се изкачват по височината. Преди да стигнат до върха, Християна се запъхтя и каза:

- Струва ми се, че с право този хълм е наречен "запъхтяващ" и никак не е чудно, че тези, които мислят за спокойствието си повече, отколкото за душата си, избират по-лека пътя.

- Аз ще седна - каза Милосърдна.

Деца заплакаха от умора.

- Хайде, хайде! - каза Великосърдечен. - Не сядайте там, защото малко по-горе е беседката на Княза. Тогава той хвана най-малкото момче за ръка и го поведе.

Като стигнаха до беседката, всички насядаха да си починат.

²⁶ Езекиил 24:18-19.

²⁷ Притчи 13:15.

²⁸ Еремия 44:16-17.

²⁹ Притчи 15:19.

- Колко сладка е почивката за тези, които се трудят³⁰ - каза Милосърдна, - и колко добър е Князът към пътниците, промисляйки толкова места за почивка! Много бях слушала за тази беседа, но не я бях виждала досега. На това място, след като заспал, Християн пострада много. Да внимаваме, да не заспим и ние.

- Как сте сега момчета? - попита Великосърдечен. - Какво мислите за пътуването?

- Господине - отговори най-малкото, - почти бях изгубил ума си, но благодаря ти, че ми помогна. Спомням си това, което ми казваше мама, че пътят към Небето е като стълба, а пътят към пъкъл е като стръмен склон надолу. Аз обаче повече обичам да се изкачвам по стълбата към живота, отколкото да слизам по наклона към смъртта.

- Поговорката гласи, че слизането надолу е по-лесно - каза Милосърдна.

- Идва ден, когато слизането надолу ще бъде най-трудното нещо - отговори момчето Яков.

- Чудесен отговор! Ти си добро момче - каза Великосърдечен.

Яков се изчерви, а Милосърдна се позасмя на тези думи.

- Хайде - каза Християна - да похапнем малко и да се подкрепим, докато почиваме. Имаме парче нар, малко мед и шише с питие. Това ми даде Тълковникът при излизане на вратата.

- Да, спомням си, че ти даде нещо, когато те извика настрана - каза Милосърдна.

- Той го даде на мен, но както ти казах по-рано, ти ще участваш във всичките блага, които имам, защото доброволно ми стана другарка.

- Господине, ще хапнеш ли с нас? - предложи Християна на Великосърдечен.

- Вие ще пътувате още дълго време - отвърна той, - а аз ще се върна скоро вкъщи, където ще имам всичко в изобилие. Подкрепете се с това, което имате.

Като се нахраниха, поговориха, пиха още малко и водачът им каза:

- Денят преминава вече. Хубаво ще е да се пригответе и да вървим.

Без да чакат втора покана, те веднага потеглиха. Момчетата вървяха напред, а жените след тях. По едно време Християна се сети, че е забравила шишето с питието и изпрати малкото си момче да го вземе.

- Мисля, че това е мястото - каза Милосърдна, - където се губят нещата. Тук Християн си изгуби свитъка, а ти забрави питието. Каква е причината за това, господине?

- Причината е сън и забравяне - отговори водачът. - Някои спят, когато е нужно да са бодри, а други забравят, когато е необходимо да помнят. Пътниците трябва да бдят! Те трябва да помнят това, което са приели, защото иначе радостта им ще завърши със сълзи и блясъкът на слънцето им - с облак. Точно това е, което се случи с Християн тук.

Скоро стигнаха до мястото, където Съмненко и Страхливко срещнаха Християн и го убеждаваха да се върне назад, заради лъвовете. Там забелязаха нещо като покрив, а пред него, с лице към пътя, една широка плоча, на която бяха написани няколко стиха:

*Запомни това място и внимавай
На своето сърце и език;
Да не би и на тебе да се случи
Това, което се случи с други.*

А под стиховете беше написано: "Това място е за наказание на всеки, който поради съмнение или страх се отказва от пътуването."

³⁰ Матей 11:28.

Тук също се изгориха с нажежено желязо езиците на Съмненко и Страхливко, защото се помъчиха да попречат на пътуването на Християн.

Продължавайки малко по-нататък, те достигнаха и до мястото, откъдето се виждаха лъвовете. Великосърдечен беше силен човек и не се страхуваше от лъв, момчетата, които вървяха напред, започнаха да изостават, уплашени от зверовете.

- Момчета - каза засмяно водачът им, - обичате да вървите напред, когато няма опасност, а оставате назад, когато се появиха лъвовете!

Продължиха напред и Великосърдечен си изтегли сабята с намерение да проправи път. Тогава се появи един човек, който по всичко личеше, че подкрепя лъвовете.

- Защо сте дошли тук? - попита той. (Името на този човек беше Жесток. Той убиваше пътниците и беше от родът на исполините.)

Великосърдечен. Тези жени и деца са пътници и трябва да минат през това място, независимо че ти и лъвовете искате да им попречите.

Жесток. Пътят им не е този. Аз съм излязъл да се възпротивя и ще подкрепям зверовете.

Пътят беше обраснал с трева. Поради свирепостта на лъвовете и жестокото поведение на исполина по него никой не бе минавал скоро.

Великосърдечен се приближи до Жесток и нападна със сабята си. Принуди го да отстъпи.

Жесток. Искаш да ме убиеш в собствената ми земя!

Великосърдечен. Това е Царският път и ти си имал смелостта тук да поставиш лъвовете? Помни, че ние не се страхуваме. Ще вървим напред!

Като каза това, още веднъж го удари и той падна на земята. С този удар счупи шлема му, а със следващия отрязва едната му ръка. Тогава гигантът изрева толкова страшно, че изплаши жените. Те обаче се зарадваха, като го видяха паднал на земята.

Лъвовете бяха завързани и сами не можеха да направят нищо. Щом Жесток умря, Великосърдечен каза на пътниците:

- Хайде сега, вървете след мене. Лъвовете не могат да ви сторят нищо.

Те тръгнаха покрай тях, като силно трепереха. Момчетата бяха така пребледнели, че изглеждаха като мъртви. Всички минаха безпрепятствено.

Четвърта глава

Денят отиваше към своя край и ако пътниците не желаеха да пътуват през нощта, трябваше да побързат да стигнат навреме до къщата на вратаря. Нощта падаше, когато водачът им похлопа на вратата й.

- Кой е там? - извика вратарят.

- Аз съм - отговори Великосърдечен.

Вратарят позна гласа му, отвори вратата, но понеже не забеляза жените, които бяха зад него, го попита:

- Ти ли си, Великосърдечен? Какво търсиш тук по това късно време?

- Доведох няколко пътника - отговори пратеника - по заповед на Господаря трябва да пренощуват тук. Щяхме да стигнем по-рано, но ни попречи исполинът, който помагаше на лъвовете. След дълъг и труден бой аз го убих и доведох пътниците безопасно.

Вратарят. Заповядайте, влезте и пренощуйте!

Великосърдечен. Не, аз ще се върна при Господаря си още тази нощ.

Християна. О, господине, защо ни оставяш сами? Ти беше толкова добър и верен, храбро се би за нас и беше толкова искрен в съветите си, че никога няма да забравя добротата ти.

Милосърдна. Моля те, придружи ни до края на пътуването! Как могат такива слаби жени като нас, без приятел и защитник, да устоят през този път, пълен с опасности!

Яков. Моля ти се господине, остани с нас да ни помагаш! Много сме слаби, а пътят е толкова труден!

Великосърдечен. Аз съм на разположение на Господаря си. Ако Той нареди да бъда водач през целия ви път, на драго сърце ще ви придружа. Неговата заповед беше да дойда с вас дотук. Ако бяхте изпросили от Него да ви придружа през цялото ви пътуване, Той щеше да чуе молбата ви. Без Неговото позволение обаче не мога да вървя по-нататък. Така че Християна, Милосърдна и вие, мили деца, с`Богом.

Когато Великосърдечен си тръгна, вратарят Бодрю попита Християна коя е и откъде идва.

- Идвам от град Погибелово и съм жена на Християн - пътешественикът.

- Как! - възкликна вратарят. - Твой мъж ли беше той?

- Да - отговори тя, - тези са децата ни, а Милосърдна е една наша съседка.

Тогава вратарят позвъни и момичето Смиреномъдра дойде до вратата.

- Иди и кажи на другите, че Християна, жената на Християн, и неговите деца са дошли.

Тя изтича и съобщи новината. Веднага всички излязоха до вратата. Всеки радостно бързаше да ги посрещне.

- Влез, Християна, влез - казаха ѝ някои от по-възрастните. - Влез, блажена жено! Ние познаваме твоя добър съпруг. Влезте всички.

Въведоха ги в голяма стая. Господарите на домът ги приветстваха с целувка, като казаха:

- Добре дошли, съдове на Божията благодат, ние сме ваши приятели.

Беше късно. Борбата, която пътниците бяха наблюдавали, и пътят, който бяха извървели, ги бяха изтозили, затова те помолиха да им позволят да си легнат.

- Не - казаха обаче домакините, - първо ще вечеряте! Има печено агне с подправки.³¹

След вечерята прочетоха Псалм, помолиха се заедно и тогава се наканиха да лягат. Християна пожела сами да си изберат място за спане. Искаше им се да бъдат в същата стая, в която е бил Християн. Домакините, разбира се, с радост им позволиха и ги заведоха там. Макар че много ѝ се спеше, Християна каза:

- Когато мъжът ми тръгна на път и наум не ми идваше, че и аз ще го последвам някога.

Милосърдна. Още по-малко сигурно, че ще спиш на леглото му и ще почиваш в стаята, където е бил той!

Християна. Съвсем не съм очаквала, че ще видя лицето му, и че ще се поклоня на Господа, неговия Цар.

Милосърдна. Чуваш ли нещо?

Християна. Да. Изглежда, че свирят от радост, че сме тук.

Милосърдна. Чудесно! Музика в дома, музика в сърцето, музика в Небето, и то от радост, че ние сме тук!

Заслушани в прекрасната мелодия, скоро заспаха.

На сутринта, когато се събудиха, Християна побърза да попита Милосърдна:

³¹ *Изход 12:31; Йоан 1:29.*

- Какво ти ставаше през нощта, та се смееше в съня си?

Милосърдна. Сънувах чудесен сън! Ти сигурна ли си, че се смеех?

Християна. Да, ти се смееше от сърце. Милосърдна, моля те, разкажи ми съня си!

Милосърдна. Сънувах, че бях сама в едно усамотено място и оплаквах коравосърдечия си. Правех това дълго време и около мене се натрупаха много хора, които искаха да ме видят и чуят какво казвам. Те слушаха, а аз продължавах да плача за коравосърдечия си. Някои от насъбралите се ми се присмиваха, други ме нарекоха безумна, а трети започнаха да ме блъскат.

Тогава погледнах нагоре и видях един човек с крила да лети надолу. Той дойде право при мен и ме попита:

- Милосърдна, какво ти е?

А когато чу оплакването ми, каза:

- Мир на тебе!

Тогава обърса сълзите от очите ми и ме облече в дрехи от злато.³² Сложи и гердан на шията ми, обици на ушите ми и прекрасен венец на главата ми. Накрая ме хвана за ръката и каза:

- Милосърдна, ела след мен.

Вървах след него, докато стигнахме до една златна врата. Той почука на нея и след като отвори, влезнахме вътре. Стигнахме до един престол, на който седеше един

Мъж. Той ми каза:

- Добре дошла дъще!

Мястото беше много светло. Блестеше като звездите... не! Като слънцето! Стори ми се, че там видях и твоя съпруг. Бях много щастлива. Тогава се събудих.

Християна. Сега разбирам защо се смееше, след като си се видяла в такова положение. Сънят ти е на хубаво.

Както виждаш първата му част се сбъдва. Ще видиш, че и последната ще се изпълни.

*Защото сигурно Бог говори
веднъж и дважд,
Само че човекът не внимава.
В сън, в нощно видение,
Когато дълбок сън напада
човеците,
Когато сънуват на леглата си.*³³

Когато сме в леглата си, не е нужно да бъдем будни, за да говорим с Бога. Той може да ни посети, когато спим и да ни направи способни да чуем Неговия глас. Нашето сърце често пъти е будно, когато спим и тогава Бог може да му говори. Той го прави, било със знаци, било с гатанки или символи, толкова ясно и разбираемо, колкото и когато човек е буден.

Милосърдна. Приятно ми е, че сънувах такъв хубав сън. Надявам се след време да го видя изпълнен.

Християна. Хайде да ставаме и да видим какво ще правим.

Милосърдна. Ако ни поканят да останем малко тук, нека се съгласим.

Иска ми се да постоя тук, за да се запозная с момичетата. Лицата на Благоразумност, Набожност и Умилителност са толкова симпатични и сериозни.

Християна. Ще видим.

³² Езекиил 16:8-11.

³³ Йов 33:14-15.

След тези думи те станаха, облякоха се и слязоха при другите. Долу ги посрещнаха с въпроса как са спали.

Милосърдна. Много спокойно! Никога досега не съм спала толкова спокойно.

Благоразумност и Набожност им казаха: Ако се съгласите да останете тук за известно време, ще имате на разположение всичко, което се намира в тази къща.

Умилителност. Да. Каним ви най-сърдечно.

Те се съгласиха и престояха там цял месец в общение една с друга.

Веднъж Благоразумност пожела да види как Християна е възпитала децата си.

След като последната ѝ позволи, тя започна да им задава въпроси:

Благоразумност. Яков, можеш ли да ми кажеш, кой те е създал?

Яков. Бог Отец, Бог Син и Бог Свети Дух.

Благоразумност. Браво! А можеш ли да ми кажеш, кой те спасява?

Яков. Бог Отец, Бог Син и Бог Свети Дух.

Благоразумност. Много умно момче си! Как те спасява Бог Отец?

Яков. Чрез Своята благодат.

Благоразумност. А Бог Син?

Яков. Чрез праведността, живота Си, кръвта и смъртта.

Благоразумност. Как те спасява Бог Свети Дух?

Яков. Чрез посещението Си, обновяването и опазването ми от зло.

Благоразумност каза на Християна:

- Поздравявам те, че така си възпитала децата си. Щом най-малкото отговори толкова добре, няма нужда да задавам тези въпроси и на другите.

Нека сега попитам по-голямото.

Благоразумност. Йосиф, ела при мене. Искаш ли да те изпитам?

Йосиф. От все сърце.

Благоразумност. Какво е човекът?

Йосиф. Разумно създание, създадено от Бога така, както ти каза брат ми Яков.

Благоразумност. Какво се разбира под думата спасен?

Йосиф. Човек е изпаднал чрез греха си в положение на робство и безпомощност.

Благоразумност. Какво се подразбира от това, че той е спасен от Светата Троица?

Йосиф. Грехът е толкова голям и силен тиранин, че никой друг не може да ни изтръгне от ръката му освен Бог. Бог е добър и обича толкова много човека, че е готов винаги да го избави от това положение, стига той сам да пожелае избавлението си.

Благоразумност. Каква е целта на Бога, когато спасява грешните човеци?

Йосиф. От една страна, прославянето на името, благодатта и правдата Му, от друга - вечното им блаженство.

Благоразумност. Кои са спасяваните?

Йосиф. Всички, които пожелаят да се спасят.

Благоразумност. Умно момче си, Йосиф. Майка ти те е учила добре и прилежно, но и ти си слушал внимателно думите ѝ.

Благоразумност. Самуиле, искаш ли да те изпитам?

Самуил. Искам.

Благоразумност. Какво е Небе?

Самуил. Небето е мястото на най-блажено състояние, защото там живее Бог.

Благоразумност. А какво е ад?

Самуил. Място на най-мъчителното и окаяно състояние, защото там живее

Дяволът, грехът и смъртта.

Благоразумност. Къде искаш да отидеш ти и защо?

Самуил. Аз искам да отида на Небето, за да бъда постоянно при Бога и да Му служа. Искам да отида при Христа, за да Го обичам, както ме обича Той и да имам онази пълнота на Святия Дух в себе си, каквато тук никой не може да придобие.

Благоразумност. Ти си много умно момче и добре си се учил.

След това Благоразумност се обърна към най-големия син на Християн, който се казваше Матей, и му каза:

- Матей, да те изпитам ли?

Матей. Истински желая.

Благоразумност. Кажете ми имало ли е някога и някъде друго същество преди Бога?

Матей. Не. Само Бог няма начало и край, защото е вечен. Всичко, което съществува, съществува от първия ден. Бог създаде в шест дни Небето и земята и всичко, което е в тях.

Благоразумност. Каква книга е Библията?

Матей. Тя е Свящото Божие Слово.

Благоразумност. Разбираш ли всичко, което е написано в нея?

Матей. В нея намирам много неща, които не разбирам.

Благоразумност. Какво правиш, когато срещаш неща, които не разбираш?

Матей. Признавам, че Божията мъдрост е несравнено по-голяма от моята и Му се моля да благоволи да ми открие всичко, което може да ме ползва душевно.

Благоразумност. Вярваш ли във възкресението на мъртвите?

Матей. Вярвам, че всички умрели ще възкръснат със своите тела, но станали вече нетленни. Две причини ме карат да съм сигурен в това: първо, защото Бог е обещал да го направи, и, второ, защото Той наистина може да го направи.

Благоразумност. Вие трябва и напред да слушате майка си, за да научите от нея още много нужни за вас неща. Запомнявайте внимателно полезните думи и на другите хора, защото те ви желаят доброто. Също наблюдавайте с внимание това, което ви учи неба, защото и то е една книга, която могат да четат всички човече -- и учени и прости. Особено често четете и размишлявайте върху поученията на Книгата, която накара баща ви да отиде при Бога, а и майка ви да ви поведе натам.

Аз от своя страна ще ви науча каквото мога, докато сте тук. Ще ми е приятно да ме питате за всяко нещо, което може да развие ума ви и да облагороди сърцето ви. Беше минала още една седмица от престоя им, когато при Милосърдна дойде гост. Той показваше особено разположение към нея. Името му беше Пъргав. Имаше добро светско възпитание и се пишеше набожен, но много се придържаше към светските обноси и световните неща. Той идва няколко пъти при Милосърдна. Каза й, че я обича, като я покани да го обикне и тя.

Милосърдна беше хубава и привлекателна.

Времето й не се изразходваше в безсмислени неща. Умът й винаги мислеше за полезни работи. Когато нямаше своя работа, тя скрояваше и шиеше дрехи за сиромасите. Г-н Пъргав я хвалеше за това, че не стои с празни ръце, а все работи. Добра домакиня ще бъде, мислеше си той.

Милосърдна разказа на момичетата от къщата, това което възнамеряваше г-н Пъргав и ги попита какъв човек е той, понеже те го познаваха добре.

Те й казаха, че е много пъргав момък. Изглежда доста набожен, но се боят, че няма сила да върши доброто.

Тогава Милосърдна си каза: Не искам да го зная и не ми трябва. Той ще е пречка за душата ми по пътя за спасението й.

Благоразумност обаче ѝ каза, че не трябва изведнъж да се отвърща от него, за да не го обезсърчи. Да си продължава пак работата за сиромасите, а той като разбере, сам ще охладнее към нея.

И така, когато на другия ден той дойде, я завари да работи за сиромасите. Попита я защо постоянно работи.

- Така съм свикнала - отговори му, - да работя кога за себе си и за децата кога за другите.

- А колко заработваш на ден? - запита той.

- Аз не получавам заплата за тази работа. Стремя се да се обогатявам с добри дела, да събирам съкровище за Небесата и да постигна вечния живот.³⁴

- Не те разбирам добре! Кажи ми, какво правиш с тези дрехи?

- Обличам голите - отговори тя.

Изведнъж лицето му посърна, той си тръгна и вече не стъпи при нея.

Когато приятелите му го запитали за причините за тази постъпка, той казал, че Милосърдна била добро момиче, но се занимавала с празни работи.

Когато Пъргав престана да посещава Милосърдна, Благоразумност ѝ каза:

- Нали ти казах, че той скоро ще охладнее към тебе. Даже може да разнесе лош слух, защото макар наглед да се вижда, че е набожен и те обича, характерът му е досущ противоположен на твоя, та едва ли бихте могли да се разбирате помежду си.

Милосърдна. Досега можех да се задомя. Не съм говорила с никой за това, но всички, които ми са се представяли като кандидати за съпрузи, са имали съвсем различни убеждения от моите. Никой не се съгласяваше с мен, макар че външно им се харесвах.

Благоразумност. Днес милосърдието се почита само по име, а на практика почти го няма. Много малко могат да търпят поведение, съгласно със здравите убеждения на човека.

Милосърдна. Добре. Ако никой не иска да се ожени за мене, мога да остана и неомъжена, но от убежденията си няма да се откажа! Те са основани на камъкът Христос.

Може ли да има щастлив и мирен съпружески живот при различни или противоположни убеждения на съпрузите? Аз имах сестра на име Блага, която се омъжи за богат скъперник. Те въобще не можеха да заживеят сговорно. Сестра ми не искаше да промени поведението си според неговото, а пък той не одобряваше нейното и заради това често я мъмреше, караше ѝ се, докато най-после я изгони от къщата си.

Благоразумност. Но той се правеше на благочестив, нали?

Милосърдна. Да, светът е пълен с такива като него, но аз няма да се полъжа от тяхната външност.

Докато бяха в къщата, Матей, най-големият син на Християна, се разболя. Имаше силни болки. За негово щастие там, наблизко, живееше опитен стар лекар на име Изкусен. Християна пожела да го извикат и той дойде. Като влезе в стаята и се вгледа в болния, той веднага разбра, че болката му е в стомаха.

- Християна - попита докторът, - какво е ял напоследък Матей?

Тя не се сещаше за нещо друго освен за всекидневната здрава храна, която ядат всички. Лекарят обаче каза, че момчето е яло нещо несмилаемо за стомаха му и много трудно ще му се помогне, ако това, което е вътре, не излезе.

Самуил, едно от по-малките деца, тихичко каза:

- Мамо! Аз видях батко да яде нещо. Той го откъсна, като излязохме от вратата, откъдето започва този път. Нали от лявата страна на пътя имаше овощна градина и

³⁴ I Тимотей 6:17-19.

клоните на някои от овощните дървета висяха над оградата и бате си набра от плодовете и яде.

Християна. Наистина, Самуиле, сега си спомням, че и ти откъсна от тези плодове и яде. Аз ти се скарах, но ти не ги хвърли, а ги изяде.

Изкусен. Казах ли ви, че той е ял нещо вредно за стомаха? Този плод е отровен. Овощната градина е на Велзевул. Чудно ми е как не ви предпази някой от нея. Мнозина от пътниците, яли от плодовете ѝ, впоследствие умряха.

Християна започна да плаче:

- О, мили мой синко! О горка и злочеста майко! Така ли трябваше да се грижиш за сина си? Ами сега, какво да правя?

Изкусен. Надявам се да му помогна с това лекарство.

Лекарят му даде да пие течност, съставена от кръвта на коза, пепел на изцяло изгорена млада крава и малко сок от исоп.³⁵ Тази течност обаче се оказа слаба и не можа да му помогне. Тогава Изкусен му даде друго лекарство. То се състоеше от³⁶ плътта и кръвта на Христа. То представляваше хапчета с едно-две обещания и малко сол.³⁷ Болният трябваше да взима по три хапчета наведнъж преди ядене в една чаша, пълна със сълзи на покаяние.³⁸ Дадоха лекарството на момчето, но то не искаше да го изпие, макар че болестта го мъчеше много.

- Трябва да го изпиеш - каза му лекарят.

- Много горчи - каза момчето.

- Аз съм длъжна да те принудя да го изпиеш - заяви майка му.

- Ще го повърна - гласеше отчаяният отговор на болния.

Християна се обърна към лекаря и го попита:

- Кажете ми господине, какъв е вкусът на това лекарство?

- Не е горчив - отговори ѝ той, - ако искаш можеш да опиташ и ти.

Тя близна с език едно от хапчетата и каза на болното си момче:

- Матей, това лекарство е по-сладко от мед. Ако обичаш майка си, братята си и Милосърдна, ако ти е мил живота, моля ти се, изпий го!

След много увещания и след молитва към Бога за благословение Матей изпи лекарството и то му подейства веднага. Болният се успокои и заспа спокойно. Лекарството го стопли. Той се изпоти и болките му престанаха. След като се събуди, стана и се поразходи из стаите на домът, като се подпираше на една тояга. Поговори с Благоразумност, Набожност и Умилителност за това колко много го е измъчвала болестта и колко бързо е оздравял.

Когато Матей оздравя, Християна попита Изкусен, колко трябва да му заплати за труда и лекарствата, които даде на детето ѝ. Той ѝ отговори:

- Лично на мене нищо не ми дължиш, но ще платиш на управителя на лекарската школа³⁹ според тарифата за заплащане.

Християна. Моля ви, господине, кажете ми за какво още може да се употребява това лекарство?

Изкусен. То се взема против всички болести, на които са изложени пътуващите към небесното жилище. Когато е добре приготвено, трайността му е вечна и то не губи никога силата си.

Християна. Моля ти се, господине, направи ми от тези хапчета още 12 пакетчета, за да нямаме нужда от други лекарства, когато се разболее някой от нас.

³⁵ Евреи 9:13, 19; 10:1-4.

³⁶ Йоан 6:54-57; Евреи 9:14.

³⁷ Марк 9:49.

³⁸ Захарий 12:10.

³⁹ Евреи 13:11-15.

Изкусен. Тези хапчета не само изцеряват, но и предпазват от болести. Дори мога да кажа със сигурност, че ако човек употребява това лекарство така както трябва, то го прави да живее вечно.⁴⁰ Християна, ти трябва да даваш тези хапчета така, както ти поръчах, за да принасят полза.

Изкусен ѝ даде от лекарството колкото трябваше за нея, за децата ѝ и за Милосърдна, предупреди Матей за в бъдеще да внимава и да не яде нищо зелено, целуна го и си отиде.

Децата имаха въпроси и Благоразумност се отзова да им отговори. Тя изпитваше голяма радост в сърцето си да ги учи на полезни неща.

Матей. Защо лекарството е горчиво?

Благоразумност. Защото болестта изменя вкусът на болния. На него му се струва, че горчивите неща са сладки, а сладките -- горчиви. Така Божието Слово и неговите плодове са горчиви за плътското сърце и за болната душа.

Матей. Защо Царят почиства стомаха на човека, като го кара да изхвърли това, което е вътре?

Благоразумност. За да покаже, че когато Божието Слово действа, то пречиства изцяло сърцето и умът. Това, което едно лекарство прави за тялото, друго лекарство прави за душата.

Матей. Каква е поуката, която можем да извлечем, забелязвайки, че пламъкът отива нагоре, а пък лъчите и топлината на слънцето проникват надолу към нас?

Благоразумност. Пламъкът ни учи да се издигаме нагоре към Бога с топли и искрени молитви, а пък Слънцето, неговите лъчи и влияние, слизащи надолу, ни учат, че нашият Спасител -- Слънцето на правдата, макар че е несравнимо по-горен от нас, пак се снишава със Своята благодат и любов, за да ни спаси.

Матей. Откъде облаците взимат дъждовните капки?

Благоразумност. От морето.

Матей. На какво ни учи това?

Благоразумност. Свещенослужителите, които проповядват на хората, трябва да вземат учението си от Бога.

Матей. Защо слънцето образува дъгата?

Благоразумност. За да разберем, че Божията благодат се потвърждава от Христа.

Матей. Защо изворите текат от морето през земята?

Благоразумност. Те изявяват, че Божията благодат идва чрез Христовото тяло.

Матей. Защо някои от изворите се намират по върховете на планините, а други в долините?

Благоразумност. Искат да ни научат, че Духът на благодатта извира както във велики и силни хора, така също и в унижени сиромаси.

Матей. Защо пламъкът на свещта се поддържа от фитилът ѝ?

Благоразумност. За да покаже, че ако благодатта не разпаля сърцето, не ще има у нас истинска светлина на живота.

Матей. А защо фитилът и парафинът се унищожават, за да гори свещта?

Благоразумност. За да покажат, че и тялото и душата трябва да бъдат на Божие разположение. Те трябва да се изразходват, за да се поддържа в нас Божията благодат в добро състояние.

Матей. Защо пеликанът пробива гърдите си с клюна си, когато няма с какво да нахрани малките си?

⁴⁰ Йоан 6:58.

Благоразумност. За да ги храни с кръвта си и чрез това, да ни покаже, че и Христос толкова много обича своите чада, че ги спасява от смъртта чрез кръвта Си.

Матей. Какво можем да научим от песента на петела?

Благоразумност. Тя ни напомня първото ни отричане от Христа и разкаянието ни след това. Песента му също ни показва, че идването на зората е близо. Понякога то ни напомня приближаването на последния и страшен ден на всеобщия съд.

Месецът мина неусетно и те съобщиха на стопаните, че трябва да продължат пътуването си. Тогава Йосиф каза на майка си:

- Мамо, добре ще е да не забравим да помолим Тълковникът да ни изпрати пак Великосърдечен, за да ни ръководи и през останалата част на пътя ни.

- Браво, моето момче - каза майка му. - Добре, че ме подсети, аз бях забравила.

Християна написа писмо и помоли г-н Бодрю да го изпрати по някой сигурен човек до добрия неин приятел Тълковника.

Когато последният получи писмото и го прочете, каза на донеслия го да съобщи на пътниците, че ще им изпрати Великосърдечен.

Стопаните, като видяха, че Християна се приготвя да тръгне отново, събраха всички домашни, за да благодарят на Царя, че им беше изпратил такива добри гости. След молитвата казаха на Християна и Милосърдна:

- Няма да ви пуснем да излезете оттук, преди да ви покажем, според обичая на този дом, нещо, върху което да мислите и по време на пътуването. Тогава Християна, децата и Милосърдна бяха заведени в една стая. Там им показаха плода, от който бяха яли Адам и Ева.

Показвайки им по този начин причината за изгонването на последните двама от Рая, попитаха Християна:

- Как мислиш, какво е това?

Тя отговори: Може би е нещо за ядене или пък е отровно? Не зная!

Разказаха й какво е и тя издигна ръцете си.⁴¹

След това я заведоха на друго място, показаха й и стълбата, която Яков бе сънувал.⁴² Загледана в нея, тя видя нещо, което другите не видяха - няколко ангела слизаха и се качваха по стълбата. Наблюдавайки прекрасните неща в този дом, малкият Яков каза на майка си:

- Мамо, това място е много хубаво! Моля те, кажи им да ни позволят още малко да останем. И те стояха, докато очите им се наситиха на тази приятна гледка.

След това бяха отведени на мястото, където висеше златната котва. Казаха на Християна да я свали и да я вземе със себе си: "Необходимо е да се държиш за нея"⁴³ и в случай, че срещнеш буря да останеш твърда!⁴⁴ Всички ликуваха от радост.

Отидоха и на планината, на която Авраам щеше да принесе сина си Исаак в жертва на Бога. Показаха им запазените и до днес: олтар, дърва, огън и нож.⁴⁵

При вида на всичко това те издигнаха ръцете и казаха: О, каква любов и какво себеотрицание показва Авраам към Господаря си -- Бога!

Накрая Благоразумност ги заведе в трапезарията. Там имаше китара и тя им посвири. Изпя и прекрасна песен, с която им представи това, което бяха видели:

*Видяхте забранения плод на Ева,
Пазете се от него!
Видяхте стълбата на Яков*

⁴¹ Битие 3:6; Римляни 7:24.

⁴² Битие 28:12.

⁴³ Евреи 6:19.

⁴⁴ Йов 3:16.

⁴⁵ Битие 32:9.

*И слизащите ангели по нея,
Един якор (Специално, ритуално хлебче, кравай, който булката носи при
венчавката в черквата) приехте, но това не стига –
Най-добрата жертва принесете с Авраама!*

Докато Благоразумност пееше, някой почука на вратата. Вратарят отвори и на прага застана г-н Великосърдечен. Ах, каква радост обхвана всички, когато той влезе! Та съвсем скоро той бе убил кръвника Жесток и ги бе избавил от лъвовете.

Великосърдечен каза на Християна и Милосърдна:

- Моят Господар ви изпраща по една бутилка вино, по една печена царевица и два нара, а за момчетата малко смокини и грозде за из път.

Да! Наистина беше време да продължат пътя си. Благоразумност и Набожност ги изпратиха. Като дойдоха до вратата, Християна попита вратаря:

- Минавал ли е наскоро някой?

- Да, неотдавна мина един пътник - отговори той. - Каза ми, че по Царския път, по който и вие пътувате е било извършено голямо нападение, но разбойниците са хванати и в най-скоро време ще бъдат съдени за злосторничеството им. Християна и Милосърдна потръпнаха уплашени от това известие, но в този момент се чу гласа на Матей:

- Мамо! Не се бой! Нали г-н Великосърдечен е с нас и ще ни води!

Християна се обърна към вратаря:

- Господине, много съм благодарна за голямата добрина, която показахте към нас. Не можем да ви се отплатим с нищо, но в знак на уважение приемерте този малък подарък - и му даде една жълтица.

Той ѝ се поклони, като каза:

- Нека твоите дрехи бъдат винаги бели и главата ти да бъде винаги помазана с миро.⁴⁶

Бог да дава живот на Милосърдна и Бог да я запази от смъртта. Добрините ѝ нека да бъдат много.⁴⁷

Съветът му към момчетата беше: Отбягвайте младежките страсти. Подражайте живота и благочестието на праведните и мъдри хора.⁴⁸ Това ще бъде радост за сърцето на майка ви и ще ви донесе похвала от всички здравомислещи човеци.

Като благодариха на вратаря, пътниците поеха пътя си.

Пета глава

Видях в съня си, че точно когато групата стигна до полите на един хълм, Набожност спря и извика:

- Уви! Забравих подаръка, който смятах да подаря на Християна и на другарите ѝ. Ще се върна, за да го донеса! - при тези думи тя се обърна и затича обратно. Християна още наблюдаваше отдалечаващата се Набожност, когато чу, че в градината, недалеч от мястото, където бяха спрели, някой пееше прекрасна песен:

*През целия ми живот Твоята благост
Към мен щедро се показва,
И Твоят дом всякога
Моето жилище ще бъде.*

⁴⁶ Еклесиаст 9:8.

⁴⁷ Второзаконие 33:6.

⁴⁸ II Тимотей 2:22.

Заслушана, тя долови и друг глас, който отговаряше:

*Наистина, благ е нашият Господ
И милостта Му е от век във век;
Истината Му стои непоклатима
И ще пребъдва до веки веков.*

Гласовете бяха чудесни. Християна попита Благоразумност кой пее толкова сладко.⁴⁹

- Нашите полски птички - гласеше отговорът. Те пеят тези песни много рядко, само през пролетта, когато слънцето започне да топли по-силно и цветята се разпукват.

Те са опитомени и са свикнали да живеят вкъщи. Когато сме печални, те ни разведряват. Песните им развеселяват горите, градините и пустите места.

В това време Набожност се върна и показа това, което беше донесла на Християна:

- Виж, донесох ти скицирани всичките неща, които видя у дома. Когато пожелаеш да си ги припомниш за свое насърчение и утеха, разглеждай картините и им се любувай.

Като прехвърлиха хълма, започнаха да се спускат в Долината на смирението. Скатът беше стръмен, а пътят хлъзгав. Те обаче бяха доста внимателни и слязоха благополучно.

Когато стигнаха в долината, Набожност каза на Християна:

- Това е мястото, където твоят съпруг се среща с омразния бяс Аполлон. Навярно си чула за това. Бъди смела! Не се страхувай! Докато Великосърдечен е ваш водач, ние сме уверени, че ще бъдете добре запазени.

Оставяйки ги на грижата на водача им, Благоразумност и Набожност се върнаха. Великосърдечен излезе напред, за да продължат пътя си.

Великосърдечен. Не трябва да се плашим толкова от тази долина. Тук няма нищо, което може да ни навреди, освен ако ние сами не си направим зло. Истина е, че именно тук Християн се среща с Аполон и се би с него, но този бой беше последица от подхлъзванията, които съпътстваха слизането му по хълма. Всички, които подобно на Християн се подхлъзват при слизането, тук, в долината, имат борба. Оттук и неприятното име, с което пътниците наричат това място.

Когато простите хора чуят, че на някой му се е случило нещо страшно, в тяхното въображение се явяват ужасни таласъми или зли духове. Но на никой не му идва наум, че сполетялото този човек е последица от делата му. Тази долина, както всяка друга е много плодотворно място. Уверен съм, че ще попаднем на нещо, което ще ни обясни защо Християн е бил нападат толкова свирепо.

Изведнъж Яков хвана майка си за ръка, като сочеше нещо напред:

- Мамо, виж отсреща онзи стълб. Струва ми се, че на него има нещо написано. Да отидем и да видим!

На стълба наистина имаше табелка с думите:

"Нека подхлъзванията на Християн, преди да дойде в долината, и битката, която той води в нея, да бъдат предупреждение за всеки, който идва след него."

Ето, нали ви казах, че ще намерим нещо, изясняващо причината за нападението над Християн тук.

Поглеждайки към Християна, той продължи:

⁴⁹ Песен на Песните 2:11-12.

- Това не е унижение нито за Християн, нито за всички останали, които са пострадали като него. За човек е много по-лесно да се изкачи по този хълм, отколкото да слезе. За много малко възвишения в този свят може да се каже същото. Но нека оставим добрия човек на мира, той сега си почива. Християн издържа славна победа над врага!

Дано Този, Който живее във Висините, никога не допуска да ни сполети нещо по-лошо, когато дойде време да опитаме силите си в бой със злото.

Ние пак ще дойдем в Долината на смирението. Тя е най-богатата и най-плодоносна земя по тези места. Вижте колко е красива със своите ливади. Ако човек дойде тук през лятото, както ние сега дойдохме, и ако нищо не е чувал за нея преди това, ще бъде възхитен от прекрасната гледка. Очарователната зеленина и тихата прелест на маковете наистина я правят прелестна.⁵⁰ Познавам много добри хора, които притежават места в тази долина. А ние добре знаем, че Бог на горделивите се противи, а на смирените дава благодат.⁵¹ Наистина тя е изобилно плодородна. Мнозина желаят пътят, който води към дома на Отца, да минава през нея, за да избегнат катеренето, но всичко става, както Бог е благоволил, а не както на нас ни се иска.

Докато вървяха и си приказваха, те видяха момче, което пасеше овцете на баща си. То беше красиво и силно, но беше много бедно облечено. Въпреки това, със сияещо от радост лице, то пееше.

Великосърдечен каза:

- Слушайте, какво пее!

И те се заслушаха в песента:

*Долу ли си, не се бой от падане;
Смирен ли си, гордост не ще те върхлети,
Който смирява себе си,
Сам Бог му е водач.*

*Стига ми, което имам аз,
Било малко или много!
Винаги ще съм доволен
От това, което Бог ми е дал.*

*Пътуващите от далеч
Лесно носят малък товар!
Сиромаш ли си на земята,
Богат ще си на Небето.*

*С блаженство и добрини
Бог ще ни обдари.
Нека бъде Нему слава!
Вечен живот Той ни дава!*

- Чувате ли? - попита Великосърдечен. - Едва ли има по-радостно и честито момче на света от него. Много от хората, тънещи в злато и коприна, биха му завидели. Но да продължим започнатия преди разговор.

В миналото нашият Бог и Отец е имал тук своята лятна къща. Той много обичал да посещава тези ливади заради чистия и пресен въздух. Човекът, който тогава също живеел постоянно тук, не бил смущаван от напразен шум или пък от други неприятности. Навсякъде другаде вилнеят страсти, кавги, шум и омраза, тук обаче благочестивият човек е запазен от зли мисли и дела и никой не му пречи да изпълнява

⁵⁰ Песен на Песните 2:1.

⁵¹ Яков 4:6, 1 Петрово 5:5.

Божията воля. На всички, които пътуват към небето, пътят им минава оттук. Въпреки че Християн се срещна именно тук с Аполон и даже се би с него, аз ви казвам, че в миналото тук са живели ангели.⁵² Тук хората са намирали бисери⁵³ и са чували думи на вечен живот.⁵⁴

По времето когато нашият Бог и Отец е имал тук лятна къща и е обичал да се разхожда в тази долина, той оставил пари и поръчал да се помага на всеки, които минава оттук и обича да разглежда тази местност. Това е заслужена заплата на определеното време, за да бъдат улеснени в пътуването си по-нататък.

Самуил. Господине, разбрах, че тъкмо в тази долина баща ми се е бил с Аполон. Долината е много голяма! Аз искам да знам къде е станал боя.

Великосърдечен. Баща ти се е бил с Аполон, ей там в клисурата зад Забравливата поляна. Това е най-опасното място в долината. Опасността е особено голяма, когато пътешествениците забравят какви блага са получили, преди да стигнат дотук. На това място мнозина са срещали трудности в пътуването си и съм уверен, че ще намерим някакъв белег или паметник, който да свидетелства за борбата им с Аполон.

Милосърдна. Минахме през много места, но моят дух се чувства тук много по-добре, отколкото където и да е другаде.

Чудесно е да се намираш на място, където не се чува шум от коли и да размишляваш кой си, откъде си дошъл, за какво те е определил Царят и какво си направил за себе си. Тук дълбоките ти мисли могат да съкрушат сърцето ти и ти можеш да дадеш воля на сълзите си, докато очите ти станат като водоемите на Есевон.⁵⁵ За благополучно преминалите през нея Долината на плача се превръща в извор на сълзи на покаяние и дъжд, който Бог изпраща, за да напълни водоемите. В нея Царят ще върне лозята на своите избрани. Минаващите оттук ще пеят радостно, както пъ и Християн, макар че се беше срещнал с Аполон.⁵⁶

Великосърдечен. Така е. Минавал съм през много места, но най-добре се чувствам, когато се намирам в тази долина. Аз съм предвождал много пътешественици и винаги те са ми изповядвали същото.

Ще погледна на онзи, - казва Царят - който е сиромаш и духом съкрушен, и на онзи, който се бои от Словото Ми.

Докато говореха, те стигнаха до мястото, където Християн се беше срещнал с Аполон. Великосърдечен каза на Християна и на децата й:

- Ето, това е мястото. Християн стоеше тук, а оттам излезе Аполон. Вижте, нали ви казах, че ще намерим някакъв белег за тази борба! Тук по камъните има капки от кръвта на мъжа ви. Погледнете наоколо, ето някои от пречупените стрели на Аполон! Вижте отъпканото от краката им място. Наистина! Тук Християн се показва голям герой. Би се толкова храбро, колкото би го сторил и самия Херкулес.

Когато Аполон бе победен, той се оттегли в Долината на Смъртната сянка, в която ще стигнем след малко. Ето там има и паметник, на който е изобразена тази битка.

Понеже паметникът беше край пътя, те се приближиха до него и прочетоха следните думи:

На това място бой стана.

⁵² Осия 12:4-5.

⁵³ Матей 13:46.

⁵⁴ Притчи 8:3-5.

⁵⁵ Песен на Песните 7:4.

⁵⁶ Псалм 84:5-7; Осия 2:15.

*Християн с Аполон тук се би.
С ярост твърде голяма.
И страшно той надви.*

*Аполон едва се отърва
В своето мрачно убежище.
Този паметник е построен
На всички да свидетелства.*

Като преминаха това място, стигнаха до пределите на Смъртната сянка. Тази долина беше дълга и много страшна. Тук обитаваха всякакви чудовища. Въпреки това жените и децата можаха да я преминат бързо и лесно, защото беше светло, а и Великосърдечен беше с тях.

Когато навлязоха в долината, земята се разлюля и на тях им се зави свят. Чуваха съскане на змии, но не виждаха нищо. Момчетата, изплашени, попитаха:

- Не сме ли стигнали още края? Водачът ги ободри с думите да вървят бързо, като внимават къде стъпват, да не би да попаднат в някоя примка.

Яков се почувства зле, вероятно от страх. Майка му му даде една чаша от пиетето и три хапчета. Това бе лекарството, приготвено от г-н Изкусен. След като момчето се съвзе, те продължиха да вървят, докато стигнаха средата на долината. Изведнъж Християна каза:

- Струва ми се, че виждам нещо на пътя пред нас.

- Какво, мамо? - попита Йосиф.

- Грозно, нещо!

- На какво прилича, мамо?

- Такова нещо друг път не съм виждала. Прилича. . . какво да ти кажа? . . . не зная на какво прилича. Ето го, съвсем близо е.

Великосърдечен. Който се страхува от него, нека да стои по-близо до мене.

Той беше разпознал свирепия бяс, приближаващ се към пътниците. Воинът тръгна решително срещу него и докато жените и децата успеят добре да го разгледат, чудовището изчезна от очите им.

Тогава си спомниха казаното от апостол Яков:

Съпротивете се на Дявола и той ще побегне от вас.⁵⁷

Скоро след като бяха продължили, Милосърдна се обърна назад и видя един лъв, който тичаше след тях. Той така изрева, че цялата долина заеча и всички, освен Великосърдечен, се разтрепериха от страх. Водачът пропусна жените и децата да минат напред и остана да посрещне лъва.⁵⁸ Звярът се приближаваше бързо, но като видя, че Великосърдечен е решил да му се възпротиви, спря, дръпна се назад и не посмя да приближи до тях.

Пътниците продължиха пътя си, докато стигнаха до един ров, изкопан напречно на пътя, за да спира движещите се. Докато мислеха как да го прескочат, се спусна гъста, черна мъгла и нищо не се виждаше.

- Уви! Какво ще правим сега? - възкликнаха пътниците. Последва спокойният отговор на Великосърдечен:

- Не се страхувайте, запазете спокойствие! Ще видите, че ще се справим и с това препятствие. Стойки там, им се стори, че чуват шум и гласовете на неприятелите. Видяха, че от рова се издигат огън и дим. Християна каза на Милосърдна:

- През какви страшни места е минал моя съпруг! Бях чувала ужасни описания на местността, но никога не съм си я представяла такава, каквато сега я виждам. Горкият!

⁵⁷ Яков 4:7.

⁵⁸ I Петрово 5:8-9.

Той е минал оттук през нощта. Бесовете са се трупали и са ръмжали около него, готови да го разкъсат на късове.

Мнозина са разказвали за тази Долина на Смъртната сянка, но никой, който не я е виждал, не е в състояние да я опише.

Само сърцето знае своята тъга и чужд не споделя радостта му.⁵⁹

Страшно нещо е да бъдеш на това място сам. Великосърдечен. Това е все едно да се бориш с дълбоки и силни води или да слизаш в бездната; да си всред морето и да слизаш до основите на планините. Струва ти се, че земята те е заобиколила с всичките си прегради завинаги. Но нека ходещите в тъмнина да възложат надеждата си на Господното име и да се доверят на Своя Бог.⁶⁰ Вече ви споменах, че съм минавал през тази долина често. Случвало се е да съм в по-голямо утеснение, отколкото сме сега, но все пак, както виждате, съм жив и здрав. Не желая да се хваля с това, защото от всичките тези опасности не съм се избавял сам. Така че надявам се скоро да се избавим от злото, което ни заобикаля. Трябва да се помолим за светлина на Този, Който може да просветли тъмнината, и Който може да забрани на всички дяволи на бездната да ни докосват.

Тогава всички се помолиха, като викаха силно към Бога. В отговор Той им изпрати светлина и избавление, така че всички пречки бяха премахнати от пътя им. Дори и рова, който преди малко ги беше спрял, бе изчезнал.

Краят на долината беше далеч. Предстоеше им още немалко път. Продължавайки по-нататък, те усетиха смрад и най-отвратителни гнусни вони, които ги накараха да повръщат. Тогава Милосърдна каза на Християна:

- Каква разлика има между това място и домовете на Тълковника и там, където си починахме!

- Лошо и страшно е да минаваш оттук - обади се едно от момчетата, - но много по-лошо и по-страшно е да останеш завинаги на това място. Доколкото разбирам, една от причините, поради които трябваше да минем оттук, е небето да ни стане още по-приятно и радостно място.

- Браво, Самуиле - каза водачът, - говориш като възрастен човек.

- Минавайки оттук - продължи момчето, - смятам, че ще оценя по-добре хубавия път, отколкото през целия си живот.

Великосърдечен. Скоро ще излезем от това мрачно място.

Те продължаваха да вървят.

Йосиф. Дали не може вече да се види край на тази долина?

Воинът предупреди:

- Гледайте пред себе си и внимавайте къде стъпвате, защото приближаваме клопки и препятствия. Всички се вгледаха пред себе си и вървяха предпазливо. Въпреки това примките ги притесняваха много. Близо до пътя видяха човек, хвърлен в един ров от лявата страна. Месата му бяха разкъсани.

Водачът поясни:

- Това е Небрежко, който, минавайки оттук, е бил много невнимателен и непредпазлив. Един човек на име Грижльо е бил с него. Когато злите духове хванали Небрежко и го убили, Грижльо успял да се измъкне от ръцете им и да избяга. Не можете да си представите колко много хора загиват тук! Въпреки това мнозина лекомислено тръгват на този дълъг и опасен път без водач. Горкият Християн! Учудващо е как е преминал през това място жив и здрав! Той имаше добро сърце и Неговият Бог го беше възлюбил. Иначе не би могъл да се избави от злините на Смъртната сянка.

⁵⁹ Притчи 14:10.

⁶⁰ Исаия 50:10.

Наближиха края на долината. Бяха стигнали мястото, където Християн, когато минаваше оттук, беше видял една пещера. Точно от нея излезе исполинът Чукан. Този Чукан беше свикнал да обира пътниците с измама. Той повика по име Великосърдечен, все едно че му бе приятел, и му каза: Колко пъти ще ти се забранява да вършиш тези работи?

- Кои работи? - запита Великосърдечен.

- Кои работи ли? - отвърна му исполинът. - Знаеш много добре кои. Аз обаче ще сложа край на твоето занимание.

Великосърдечен. Разбирам, че искаш да се бием, но преди да започнем, нека добре да се разберем.

Жените и децата се разтрепериха изплашени и не знаеха какво да правят.

Чукан. Ти обираш земята ни по най-долния начин.

Великосърдечен. Това са общи думи, кажи нещо по-определено и ясно.

Тогава исполинът му каза:

- Ти крадеш хора. Ти събираш жени и деца и ги водиш на страшно място, като с това отслабваш държавата на моя господар.

Великосърдечен. Аз съм слуга на Небесния Бог. Моята работа е да приканвам грешните хора да се покаят за сторените от тях грехове и да обещаят повече да не ги вършат. Заповядано ми е да се старая, да обърна към Бога мъже, жени и деца, да бъдат откъсвани от тъмнината към светлината, да бъдат изтръгвани от ноктите на Сатана, и да бъдат заведени при Него. Ако това е истинската причина на заядливостта ти, то аз съм готов да се бия с тебе заради тях.

Исполинът тръгна към Великосърдечен. Воинът побърза да го посрещне. Чукан носеше тежка тояга, а Великосърдечен извади меч си. Боят започна. Още с първия удар исполинът накара Великосърдечен да падне на коляно. Жените и децата нададоха писък, страхувайки се за своя защитник и за себе си. Но опитният воин веднага скочи, нападна яростно исполина и го нарани по ръката.

Боят продължи около час. Великанът се запъхтя и ожесточи толкова много, че дъхът му излизаше от устата и носа му като пара от вряща в котел вода.

Разбраха се да спрат да се бият за малко, докато си починат и двамата. Великосърдечен използва това време да коленичи в молитва към Бога.

Жените и децата пищяха и плачеха, страхувайки се да не би да победи исполинът и да бъдат заробени.

След кратката почивка боят бе подновен. Точният удар на Великосърдечен свали исполина на земята.

- Чакай да стана - помоли той.

Боецът го изчака, и след малко двамата отново бяха на крака в смъртната борба. За малко великанът щеше да пръсне главата на Великосърдечен с тежката си тояга, но последният изпревари ударът му, спусна се светкавично срещу него и заби меч си между ребрата му. Силите на исполина го напуснаха и той не можеше вече да се държи на крака. Следващият удар на Великосърдечен отне живота му. Воинът отсече главата на мъртвия Чукан.

Жените и децата дойдоха на себе си. Те изтриха сълзите си и въздадоха слава на Бога за избавлението и за подкрепата, която бе дал на водача им.

След това издигнаха стълб и поставиха на върха му главата на исполина. В основата на този своеобразен паметник те написаха следното:

*Притежателят на тази глава
Измъчваше всички пътуващи.
Той препречваше пътя им винаги
И взимаше всичко що имаха.*

*Но дойде ден Великосърдечен
група пътници да предвожда.
В бой той влезна с исполина
И сломи злокобната му сила*

И видях, че групата се запъти към едно високо място, което бе издигнато, за да могат пътниците да видят добре околността. Това бе същото място, от което Християн съгледа за първи път своя приятел Верен. Тук Великосърдечен даде почивка. После се нахраниха и отново въздадоха слава заради избавлението си от опасния враг. По време на яденето Християна попита водача има ли някакви рани от борбата. Великосърдечен ѝ отговори:

- Слаба работа, само натъртване, което не само не ми пречи, а, напротив, то е доказателство за моята любов към Господа и към вас. То ще ми послужи и за увеличаване на наградата ми.

Християна. Водачо! Не се ли уплаши, когато го видя да идва насреща ти с тази тежка тояга?

Великосърдечен. Мой дълг е да не съм самоуверен и да не се облягам на своята собствена сила, но винаги да се надявам на най-силният от всички.

Християна. А какво си помисли, когато те свали на земята с първия си удар?

Великосърдечен. Спомних си, че така стана и с Господаря ми, но накрая победителят бе Той.⁶¹

Матей. Мисля си, че Бог беше безкрайно добър към нас, като ни изведе от тази долина и ни избави от ръцете на злия враг. Бих прибавил, че ние трябва винаги да се доверяваме на Бога, Който ни даде такова голямо свидетелство за любовта Си към нас.

След тези думи те станаха и продължиха пътуването си.

Наблизо, встрани от пътя, се намираше един голям дъб. Когато стигнаха до него, видяха, че под него лежи стар човек. По дрехите, тояжката и пояса му разбраха, че е пътник. Той беше дълбоко заспал.

Великосърдечен го събуди. Старецът отвори очите си, видя воинът и попита:

- Какво има? Кой си ти? Какво търсиш тук?

Великосърдечен. Не се сърди толкова, приятелю! Ние не сме лоши хора и нищо няма да ти сторим.

Старецът стана предпазливо и попита с кого разговаря.

Великосърдечен му каза името си и че е водач на пътуващи към Небесната страна хора.

Честен - така се казваше стареца - каза:

- Моля, простете ми! Помислих си, че сте онези, които преди известно време обораха парите на Маловерен. Сега обаче виждам, че сте добри хора.

Великосърдечен. Добре, ами ако наистина бяхме онези хора, какво щеше да направиш, за да се избавиш?

Честен. Какво ли? Щях да се бия с вас до последен дъх. Сигурен съм, че нямаше да можете да ме надвиете. Християнинът не може никога да бъде победен, ако сам не се предаде.

Великосърдечен. Добре го каза, дядо. Говориш истината и разбирам, че си добър човек.

Честен. Последните ти думи показват, че познаваш правия път, защото всички мислят, че от нас, християните, няма по-слаби хора на света.

⁶¹ II Коринтяни 4:10,11; Римляни 8:37.

Великосърдечен. Е, разбрахме кой какъв е! Моля те, сега кажи ми, как се казваш и откъде си.

Честен. Името си не мога да ти кажа. Идвам от Глупецово. То е на четири километра от Погибелово.

Великосърдечен. А, от този град ли си? Май знам името ти. Ти си Честност нали?

Честен се изчерви и каза:

- Не, Честност е отвлечено име. Аз се казвам Честен. Дай Боже моят характер да съвпада с името ми. Аз обаче съм изумен, господине, как успя само от името на града да познаеш кой съм?

Великосърдечен. Чувал съм за тебе от Господаря си. Той знае всичко, което става на земята. Много пъти съм се питал как от град Глупецово, който е по-лош от Погибелово, са могли да тръгнат пътници към небесните жилища?

Честен. Да, ние сме настрана от топлите и светли лъчи на слънцето и затова сме по-студени и по-нечувствителни. Но и на ледена планина да е човек, след като го огрее Слънцето на Правдата, замръзналото му сърце ще усети топлината и ще започне да се размразява. Така стана и с мене.

Великосърдечен. Вярвам, дядо Честен! Вярвам, защото добре зная, че това е истина.

Честен поздрави всички останали със свята целувка и ги попита за имената им. Помоли ги да му разкажат за пътуването им дотук.

Християна му отговори:

- Сигурно си чувал за мен. Християн беше мой съпруг и това са четирите му деца.

Можете ли да си представите какво направи Честен, когато разбра с кого говори? Не мога да опиша радостта и задоволството, което той изпита в този момент. Благослови ги с множество благословения и каза:

- Чувал съм много неща за твоя съпруг и за борбата с трудностите по време на пътуването му. Нека ти кажа за насърчение, че името на твоя мъж е известно по всички части на земята. Неговата вяра, смелост, търпение и искреност във всичко и винаги са направили името му много прочуто.

След като каза това, Честен отправи погледа си към момчетата:

- Матей - започна той, - бъди по добродетели като Матей Митарят по добродетелта си,⁶² Самуиле, бъди като пророк Самуил, човек на силната вяра и на усърдната молитва,⁶³ Йосифе, бъди целомъдрен и бягай от изкушения като Йосиф в дома на Петефрий.⁶⁴ А ти, Якове, бъди като праведния Яков и като Яков, брата на Господа.⁶⁵

Разбирайки коя е Милосърдна и как е оставила своя град и своя род, за да тръгне на път с Християна и синовете ѝ, Честен добави:

- Името ти е Милосърдна. Чрез милосърдие ще бъдеш подкрепена и преведена през всички трудности, които ще придружават пътя ти, докато стигнеш там, където ще гледаш вечно Изворът на милосърдието.

Великосърдечен беше много доволен от Честен и му се усмихваше радостно.

Тръгнаха заедно и водачът попита стареца, дали познава някой си Боязливко. Последният бил излезнал от околностите на град Глупецово, където живеел, и тръгнал на път към небето.

⁶² Матей 10:3.

⁶³ Псалм 99:6.

⁶⁴ Битие 39.

⁶⁵ Деяния 1:13.

Честен отговори:

- Познавах го много добре. Той започна много добре, но беше един от най-досадните пътници, които съм виждал през живота си.

Великосърдечен. Виждам, че си го познавал добре. Описа го много точно.

Честен. Разбира се. Аз бях негов приятел и почти не се разделях от него. Когато той за първи път се замисли върху онова, което щеше да стане с нас в бъдещето, аз бях с него.

Великосърдечен. Аз пък му бях водач от дома на Господаря си до вратата на Небесния град.

Честен. Тогава ти знаеш много добре, че беше досаден, нали?

Великосърдечен. Да, но аз го търпях. Бях свикнал. На нас, водачите, често ни поверяват такива хора, за да ги водим към Бога.

Честен. Разкажи ми, моля те, как се държа, докато беше под твоето водителство.

Великосърдечен. Все се страхуваше, че няма да стигне до мястото, за което беше тръгнал. Всичко, което касаше трудностите при пътуването, го плашеше. Чух, че лежал и плакал цял месец край Тинята на отчаянието. Не смеел да навлезе в нея, макар че виждал мнозина да преминават пред него на другата ѝ страна. Повечето от тях му подавали ръка, за да го преведат. Не искал и назад да се върне. Често казваше, че ще умре, ако не отиде в Небесния град и при все това губеше кураж при всяка срещната трудност и се препъваше във всяка съчка, хвърлена от външни хора на пътя му.

След като дълго време стоя пред Тинята на отчаянието, една сутрин видях, че той събра смелост и се опита да я премине. Когато излезе на отсрещния бряг, не му се вярваше, че е успял. Струва ми се, че имаше подобна тиня в ума си, която носеше навсякъде със себе си. Иначе не би бил толкова страхлив.

После стигна до вратата, от която започва пътя. Стоя пред нея, стоя и мисли дълго време, преди да похлопа. Когато най-после го стори и вратата се отвори, той уплашен се отдръпна, като направи път на други да влязат преди него. Докато се реши и той да пристъпи, вратата се затвори отново.

Горкият! Стоеше там и трепереше -- да го съжалиш, като го гледаш! Чудеше се и не знаеше какво да прави. Нито пристъпваше напред, нито искаше да се върне обратно. Най-накрая хвана чукалото, което висеше на вратата, и похлопа с него няколко пъти. След като вратата отново се отвори, той пак се дръпна назад както по-рано.

Вратарят се приближи до него и го попита:

- Какво искаш, Треперко?

- Вместо да отговори, Боязливко падна на земята. Вратарят се чудеше, като го гледаше да мълчи и да трепери.

После го насърчи:

- Мир на тебе! Стани! Вратата е отворена. Влез. Ти си благословен.

След тези ободрителни думи Боязливко стана и влезе, треперейки като лист. Вътре обаче закри с ръка лицето си и от срам не смееше да погледне намиращите се около него. Постоя известно време така и след като му показаха накъде да върви, продължи пътя си. Така стигна до нашия дом. Но което се случи при първата врата, се повтори и при вратата на Господаря ми Тълковник. Въпреки че Боязливко стоя там и дълго време мръзна преди да посмее да почука, той не искаше да се върне назад. Носеше в себе си препоръчително писмо до Господаря, в което се казваше да му бъде оказано нужното гостоприемство и да му се даде добър водач, понеже е много страхлив. И при все че това писмо беше в джоба му, пак се страхуваше да почука на вратата. Стоейки така часове, той премаля от глад и краката му отказваха да го държат. Точно тогава аз погледнах през прозореца и като го видях, излязох при него. Попитах

го кой е. Вместо да чуя отговор от устата му, забелязах, че очите му се пълнят със сълзи и тутакси разбрах какво иска. Влезнах вътре и казах на Господаря си. Той ме изпрати да го повикам, но докато го склоня да влезе, доста зор видях. Накрая все пак успях. Господарят ми го прие с радост и се отнесе към него много любезно. За обяд приготвиха най-хубавото ястие. Боязливко подаде на Господаря писмото и Той каза, че ще задоволи желанието му. След като престоя известно време въкъщи, той се посъвзе и поотпусна. Господарят ми, както знаете, е много милостив и снисходителен към всички, които се страхуват и този Треперко получи особено насърчение от Него.

След като разгледа дома, Боязливко се приготви да продължи пътуването си към Града. Господарят ми му даде, както по-рано даде и на Християн, шише вино и няколко вкусни неща за ядене. И така, тръгнахме. Аз вървах напред, а Боязливко, който говореше много малко, силно въздишаше зад мен.

Стигайки до едно място, където висяха обесени трима души, го чух да си говори: Съмнявам се да не би и моя да бъде същия. Но когато по-нататък видях кръста и гроба, много се зарадва и пожела да остане малко, за да погледа. Като продължихме пътя си, изглеждаше по-весел. Не се уплаши от хълма Мъчнотия, нито го беше страх от лъвовете. Трябва да знаете, че проблемите му не произлизаха от трудностите и пречките по пътя, а от страха дали ще бъде приет.

С голяма мъка го въведох в дома, наречен Красен. Запознах го с девойките, но той се срамуваше да дружи с тях. Предпочиташе да бъде сам, но много обичаше да слуша полезни разговори и често пъти се криеше зад завесата, за да ги следи. Особено интересни му бяха разказите за древността и той дълго в ума си размишляваше за нея. Когато си тръгнахме от това място, той призна, че му е било много приятно да бъде в последните два дома.

Когато се спускахме от Красния дом надолу по хълма в Долината на смирението, Боязливко слезе много лесно. Стори ми се, че той чувстваше като личен приятел тази долина. Толкова весел и доволен не го бях виждал до този момент. Играеше си като дете, прегръщаше земята и целуваше цветята.⁶⁶ Ставаше рано в зори и се разхождаше с наслада в Долината на смирението.

Когато обаче стигнахме до Долината на Смъртната сянка, се уплаших да не го загубя. Щеше да умре от страх. Викаше: "О, вампирите ще ме грабнат! О, зверовете ще ме разкъсат!" и аз с голяма мъка успях да го успокоя. Плачеше и викаше толкова много, че ако вампирите наистина го бяха чули, нямаше да закъснеят да го нападнат.

Едно нещо обаче ми направи силно впечатление: тази долина беше неимоверно тиха, когато минавахме през нея. Никога друг път не е била такава, нито преди това, нито след това. Струва ми се, че обитателите ѝ нарочно бяха възпрени от нашия Господ и им беше заповядано да не правят нищо, докато не премине Боязливко.

Ако ви разкажа всичко подробно, сигурно ще ви отегча, затова ще ви разкажа само още няколко неща. Когато стигнахме при Суетния панаир, Боязливко беше готов да се бие с всички, които бяха там. Много се страхувах някой да не го удари по главата и да го убие. Така ги ядосваше с разобличаването на тяхното безумие! В Омайната земя беше много внимателен. Когато обаче стигна до моста на реката, пак много се уплаши. "Сега! -- каза той -- ще се удавя и ще загина завинаги. Никога няма да видя с радост Лицето, заради което пропътувах толкова дълъг път."

И тук видях едно доста забележително нещо - водата на онази река беше много по-плитка, отколкото когато и да било преди. Той я премина без дори да си намокри краката. Когато отиваше към вратата, аз се сбогувах с него, пожелавайки му добро

⁶⁶ Плачът на Еремия 3:27-29.

приемане горе. Той ми отговори: Да, да!, след което се разделихме и оттогава не съм го виждал повече.

Честен. Предполагам, че най-после е бил увенчан с успех, нали?

Великосърдечен. Да! Никога не съм се съмнявал в това. Той беше човек с изряден дух, но почти винаги се страхуваше от нещо. Това правеше живота му отегчителен не само за него, но и за другите.⁶⁷ От всички останали той чувстваше греха най-силно. Изпитваше панически страх да не би да направи някакво зло на някого. Много пъти се отказваше от принадлежащи му неща, от страх да не съблазни някого с нещо.⁶⁸

Честен. Каква беше причината за неговото вечно лошо настроение и страх?

Великосърдечен. Причините бяха две. Първата - такава е волята на премъдрия Бог - едни да свирят и да се веселят, а други да тъгуват и да плачат. Г-н Боязливко свиреше на басо гусла. Неговите приятели също свиреха на гуслите си.⁶⁹ Гласът на тези музикални инструменти е по-тъжен, отколкото на останалите. Някои обаче твърдят, че басото е основата на музиката. Първата струна, която музикантът докосва, искайки да настрои инструментите, е струната на басото. Когато Бог иска да доведе човешката душа в съгласие със Себе Си, Той докосва първо тази струна. Единственият недостатък на г-н Боязливко беше, че той никога, дори и в напреднала възраст, не беше свирил на други музикални инструменти.

Позволявам си да говоря в преносен смисъл, за да събудя умовете на младите читатели. Също в книгата Откровение спасените са сравнени с група музиканти, които свирят с тръбите и китарите си и пеят песни пред престола.⁷⁰

Честен. От това, което ми разказа за него, може да се заключи, че той е бил много ревностен човек. Не се е страхувал от трудностите, лъвовете и от Суетния панаир. Грехът и Пъкълът са карали косите му да настръхнат от ужас, защото се е съмнявал, че ще има честта да влезе в Небесната земя.

Великосърдечен. Да, прав си. Тези неща - относно практичната страна на живота на пътниците - го смущаваха и както ти спомена, те произлизаха от слабостта на неговия ум, а не от слабостта на духа му.

За него е вярна пословицата, която казва, че той с гола ръка може да извади горяща главня от огъня, ако се наложи. Но онова, от което той се притесняваше най-много, бе, че никой досега не е могъл да се отърве лесно от себе си.

Християна. Разказът за Г-н Боязливко е много поучителен. Аз си мислех, че няма друг като мене, но сега виждам, че си приличаме с този добър човек. Всъщност само две са нещата, в които се различаваме. Неговите страхове са били толкова големи, че никога не е могъл да ги скрие от хорските очи, докато аз успявам да прикрия моите в себе си. Неговите смущения са го притеснявали и измъчвали, спирани са го дори да търси подслон в гостоприемните домове, докато, напротив, моето смущение ме е окуражавало да хлопам по-силно на вратите, за да намеря прием.

Милосърдна. Вълнувах се при този разказ. Трябва да призная, че нещо боязливо е имало и в мен.

Винаги съм се страхувала повече от езерото -- да не изгубя мястото си в рая -- отколкото загубата на каквото и да е друго нещо. Мислех си: колко щастлива бих била, ако имах жилище там! Готова съм да бъда лишена от всичко в този свят, стига да спечеля това.

⁶⁷ Псалм 83.

⁶⁸ Римляни 14:21; I Коринтяни 8:13.

⁶⁹ Откровение 5:8; 14:2-3.

⁷⁰ Откровение 14:2-3.

Матей. Страхът ме караше да мисля, че все още нямам в себе си това качество, което съпътства спасението. Човек като Боязливко го е имал, защо и аз да не бъда променен?

Яков. Без да имаш страх от Бога, не можеш да получиш благодат от Него. Също можеш и много да се страхуваш от пъкълъ и пак да не получиш благодат.

Великосърдечен. Отлично, Яков! Точно така е! "Начало на мъдростта е страх от Господа!" Който няма началото, не може да има нито средата, нито края. Нека оставим спомена за г-н Боязливко, като изпеем една песен за него:

*Добре, че от Бога се боеше,
О, драги ни Боязливко,
И страх те беше да направиш,
Каквото вредно бе за теб.
Но дали се бе уплашил
От езерото и от ровът?
Да! -- де вси да се бояха!
Сами себе си погубват,
Нямащите своя ум.*

И видях, че те продължиха разговора си. След като Великосърдечен завърши разказа за Боязливко, Честен започна да им разказва за друг човек, наречен Вироглав. Той казвал, че е пътник, но Честен и досега продължаваше да твърди, че последният никога не е минавал през вратата, от която започва сигурният, прав път.

Великосърдечен. Разговарял ли си някога с него за това?

Честен. Да, разговарял съм, и то неведнъж и два пъти. Той винаги си оставаше такъв, какъвто е, независимо че се преструваше. Не го беше грижа нито за хората, нито за доброто. Правеше само това, което му идваше наум. Никой не можеше да го накара да направи нещо друго, дори да е по-добро.

Великосърдечен. А към какви принципи се придържаше? Надявам се, че ще можеш да ми отговориш.

Честен. Той твърдеше, че човек може да подражава както добродетелите, така и пороците на пътниците. По този начин той ще придобие опитност и ще бъде спасен и избавен от злото.

Великосърдечен. Той щеше да има право, ако беше казал, че и най-добрите хора могат да бъдат повлияни от пороците. Всъщност всички сме уязвими, към който и да е порок, освен ако винаги сме насрещ и постоянстваме в борбата с него. Струва ми се обаче, че Вироглав не се е стремил към това. Да не би да искаш да кажеш, че е твърдял, че както и да постъпва човек, винаги е прав?

Честен. Да, точно така! Той вярваше в това и постъпваше съобразно разбиранията си.

Великосърдечен. Но на какво е основавал своето твърдение?

Честен. Казваше, че се обляга на Свещеното Писание. То го подкрепяло.

Великосърдечен. Г-н Честен, би ли ни разказал по-подробно за това.

Честен. С удоволствие. Г-н Вироглав казваше, че тъй като възлюбеният от Бога цар Давид е прелюбодействал с Вирсавее, същото можел да прави и той. Мъдрият Соломон, Давидовият син, имал много жени, значи и той може да има повече от една жена. Разказваше за Сара и набожните баби от Египет, които лъжели, същото вършела и спасената Раав, ерихонската блудница, защо да не може да лъже и той?! Твърдеше, че учениците на Исус Христос отишли и взели по Негова заповед чуждо осле, същото можел да прави и той. Яков придобил благословението на баща си с измама, откъде накъде тя ще е забранена за него.

Великосърдечен. Страшна логика! А ти сигурен ли си, че е твърдял това сериозно? Да не би да се е шегувал?

Честен. Аз лично съм го чувал да защитава това убеждение. Дори го подкрепяше със стихове от Писанието. Излагаше и много други доводи.

Великосърдечен. Но такова твърдение изобщо не заслужава внимание! Не трябва да бъде търпяно!

Честен. Искам да ме разберете добре. Той не казваше, че всеки човек може да постъпва така. Само тези, които имат добродетелите, принадлежащи на хората, които вършат тези неща, могат да им подражават и в пороците.

Великосърдечен. Възможно ли е да има по-неправилно заключение от това? Излиза, че след като добрите хора са грешали от слабост, то и ние можем да грешим без страх от наказание, стига да имаме добродетели. Колко е опасно човек да се заслепи дотолкова от похотта, че да търси доводи, за да я оправдава! Но Писанието е вярно: "За тези, които се противят на Бога, Христос е камъкът. Отхвърлен от зидарите, камък за препъване и съблазън, в Който да се спъват, противейки се на Словото. Те са определени за това".⁷¹ А да мислиш, че такива хора могат да притежават добродетелите на благочестивите, е също толкова голяма измама, колкото е и другата. Да "яде някой греховете на Божиите хора",⁷² е както кучето, което ближе мръсотията на хората. Не вярвам някой да приеме това като доказателство, че то притежава техните добродетели. Смятам, че мислещият като г-н Вироглав няма вяра и любов към Бога. Предполагам, че ти си му възразил по подобаващ начин. Можа ли той да каже нещо в свое оправдание?

Честен. Каза, че е правилно човек да постъпва така, както мисли, а не да лицемерства, като престъпва убежденията си.

Великосърдечен. Колко погрешен отговор! Наистина лошо е, когато се противопоставяме на разюздването на нашите похоти, макар и мнението ни да е против това? Но сто пъти по-лошо е, когато гресиш и искаш хората да търпят твоя грях. Едното е съблазън за наблюдаващите, а другото ги увлича в примката.

Честен. Мнозина мислят така, макар че не го признават. Именно поради тази причина малко хора тръгват по пътя към Небето.

Великосърдечен. Да, за съжаление това е истина. Този обаче, който се страхува от Царя на Рая, ще се отдели от тях.

Християна. Има много странни мнения по света. Познавах един, който казваше, че смъртния ни час е твърде далеч и ще има достатъчно време да се покаем за греховете си.

Великосърдечен. Тези хора нямат ум. Няма ли да е глупав един човек, ако трябва да пътува 8 часа през цялата седмица, да отложи пътуването за последния й час? Честен. Въпреки това повечето от тези, наричащи себе си пътници, постъпват така. Аз съм стар човек. Пътувам дълго време по този път и съм научил много неща. Виждал съм хора, които в началото, когато тръгваха, сякаш като че ли да преобърнат целия свят пред себе си, но за няколко дни умираха, както онези в пустинята, и никога не видяха обещаната земя. Имаше обаче и такива, които тръгваха на път, без да обещават нищо. Като ги гледаше човек отстрани, си мислеше, че те ще живеят ден до пладне, но те се оказваха много здрави и издръжливи пътници. Срещал съм и такива, които тичаха много бързо напред и изведнъж се връщаха назад със същата бързина както и при тръгването. Виждал съм други, които много се хвалеха с живота на пътниците, но не след дълго време започваха да говорят против него. Чувах и за някои, които тръгвайки на път към Рая, казваха уверено, че има такова място - рай. Стигнаха обаче почти дотам, те се връщаха назад и казваха, че такова място няма. Други пък се хвалеха, че

⁷¹ 1 Петрово 2:7-8.

⁷² Осия 4:8.

биха направили чудеса, ако някой им се възпротиви, но които без особени причини се изплашваха и оставяха вратата, пътя и всичко.

Групата продължаваше да се движи. Интересният разговор изведнъж бе прекъснат от един човек, който тичаше срещу тях. Приближавайки на достатъчно разстояние, за да бъде чул, той извика:

- Господа, и вие, които сте по-слаби, ако ви е мил живота, пазете се! Пред вас има разбойници.

Великосърдечен си каза: Това сигурно са тримата, които нападнаха Маловер. Добре! Ние сме готови да се разправим с тях! Продължавайки пътя си, те се оглеждаха на всеки завой, за да видят дали злосторниците не ги причакват някъде. Последните обаче не се показаха изобщо. Може би бяха чули думите на Великосърдечен "Готови сме да се разправим с тях", или пък имаха друг план за нападение върху него и другарите му.

Християна. Колко хубаво би било наблизко да има гостоприемница, за да си починем! Аз и децата сме много уморени от пътуването.

Честен. Такова място има и не е далеч оттук. Един Христов ученик на име Гай живее там.⁷³

Предложението да отидат в домът на Гай бе одобрено от всички, още повече че и старецът препоръча това място. Когато стигнаха къщата, те влезнаха, без да почукат, защото на вратата на страноприемница не се хлопаше. Вътре повикаха господаря на къщата и той дойде при тях. Те попитаха дали има място за пренощуване в дома.

Гай. Тук винаги има място за добри хора, мой дом е за такива.

Християна, Милосърдна и момчетата се зарадваха много. Господарят им даде две стаи. Едната за двете жени и момчетата, а другата за Великосърдечен и Честен.

Великосърдечен. Скъпи Гай, какво имаш за вечеря? Тези пътници са уморени и гладни. Днес изминаха много път.

Гай. Нямам нищо приготвено, а вече е късно за закупуване на продукти. Ще ви нагостя с каквото Бог е дал.

Великосърдечен. Ние ще сме благодарни, каквото и да ни дадете. Зная, че при тебе винаги ще се намери полезна храна.

Гай поръча на готвача си Добровкусен да сготви набързо каквото може и се върна при пътниците. Поздрави ги с "добре дошли, мили гости" и изказа радостта си, че може да им даде подслон. Тогава им предложи да поговорят за нещо полезно, докато се приготви вечерята. Те се съгласиха и той попита:

Гай. Коя е тази възрастна госпожа и чие е това момиче?

Великосърдечен. Възрастната дама е съпруга на пътника Християн. Това са четиримата му сина, а момичето е нейна позната, която пътува с нея към Небесния град. Всички момчета следват примера на баща си и желаят да вървят по неговите стъпки. С особена радост откриват местата, където старият пътник е минал, и когато някакъв знак им покаже какво е преживял там, те искат да направят на това място същото, което е правил техния баща.

Гай. Това са жената и децата на Християн? Аз познавах бащата на твоя мъж. Познавах също и неговия дядо. Мнозина от този род бяха добри хора. Техните прадеди в началото са живели в Антиохия.⁷⁴ Християновите прадядовци (предполагам, че си чувала от мъжът ти да говори за тях), бяха достойни хора. Много добродетелни, с голяма дързост за Господарят на пътниците, за пътищата Му и за онези, които Го обичат, те бяха повече от всички, които познавам. Слушал съм за онези от неговите роднини, които са устояли храбро срещу всички изпитания и изкушения заради

⁷³ Римляни 16:23.

⁷⁴ Деяния 14:16.

истината. Стефан, един от първите в този род, беше убит с камъни.⁷⁵ Яков, друг роднина, беше убит с меч.⁷⁶ Няма да говоря за Павел и Петър в старо време, членове на същото семейство. Също Игнатий, който бе хвърлен на лъвовете и разкъсан от тях за удоволствие на тълпата. Роман, чиято плът бе свлечена от костите и бе нарязана на късове. Имаше един, когото провесиха гол в една кошница на слънцето, за да го жилият осите. Друг пък увиха във врешице и го хвърлиха в морето да се удави.

Не могат да се изброят всички от това семейство, които са претърпели мъки и смърт заради любовта си към Небесния Цар.

Душата ми се радва, като виждам тези четири кротки и смирени момчета, които Християн ти е оставил да отгледаш и възпитаеш в доброто. Надявам се, че няма да посрамят името на баща си, вървейки по неговите стъпки, ще стигнат при него в блажения рай.

Великосърдечен. Да, господине, те са добри момчета и доброволно са тръгнали по пътя на баща си.

Гай. Точно затова е сигурно, че Християновото семейство ще се разпространи по цялата земя и ще бъде многочислено и щастливо. Нека Християна да намери добри момчета за синовете си, те да им бъдат предани и верни и родът на баща им няма да се забравя никога в света.

Честен. Жалко ще бъде неговият род да изчезне

Гай. Той не може да изчезне, но е възможно да намалее. Ако Християна обаче последва моите съвети, семейството ѝ ще нараства и укрепва.

- Всъщност, Християна - обърна се към нея Гай, - нека да ти дам един съвет. Много се радвам, че тук заедно с вас е и твоята приятелка Милосърдна. Тя, струва ми се, обича най-голямото ти момче Матей. Защо не ги ожениш? От една страна, и двамата ще са доволни, от друга, ще се възпроизведе благочестиво потомство на земята.

Милосърдна и Матей наистина се обичаха и отдавна желяеха да се оженият, така че Християна прие съвета на Гай. Годежа им направиха веднага, а скоро отпразнуваха и сватбата. Но за това ще ви разкажа по-нататък.

Във връзка с новата брачна двойка Гай реши да изясни нещо.

Гай. Искане ми се да ви кажа някои принципни неща за жените. Те вечно са онеправдани и търпят укори отвсякъде. Това не е правилно, макар че смъртта и проклятието дойдоха чрез жената,⁷⁷ чрез нея дойдоха и животът и избавлението - Бог изпрати Сина Си, за да ни спаси, и Той се роди от жена.⁷⁸ Раждането на деца е благословение за дома, а не проклетие. То заздравява връзката между мъжа и жената и увеличава взаимната им любов. Няма ум тези, които се гнусят от делото на майката и порицават женитбата. Когато Спасителят дойде, първите, които се зарадваха за него, бяха жени.⁷⁹ Жени жертваха за Него от имота си, следваха Го с изумителна преданост и Му прислужваха.⁸⁰ Жена изми със слъзите си краката Му и Го помаза с миро за погребението Му.⁸¹ Жени плачеха, когато бе отведен на Голгота, за да бъде разпнат.⁸² Жени присъстваха на полагането на тялото Му в гроба.⁸³ Първи жените отидоха,

⁷⁵ Деяния 7:59-60.

⁷⁶ Деяния 12:2.

⁷⁷ Битие 3 гл.

⁷⁸ Галатяни 4:4.

⁷⁹ Лука 1:42-46.

⁸⁰ Лука 8:2-3.

⁸¹ Лука 7:37-50; Йоан 11:2;12:3.

⁸² Лука 23:27.

⁸³ Матей 27:55-56; Лука 23:55.

носейки аромати, да го помажат в онзи първи ден на седмицата.⁸⁴ Те първи чуха и зарадвани съобщиха на учениците Му, че е възкръснал от мъртвите.⁸⁵

Следователно жените имат място заедно с нас мъжете в благодатния живот и тук на земята, и там на небето.

Готвачът събщи, че вечерята е готова. Гай нареди да сервират масата.

Наблюдавайки изпълнението на това нареждане, Матей каза:

- Приготовленията за вечерята разпалват апетита ми. Гладен съм, както никога досега.

Гай. Дано всички праведни ученици, които ще срещнеш в живота си, да породят в тебе още по-голямо желание да седнеш на трапезата на Великия Цар, за да вечеряш с Него в Царството Му. Всяка проповед на Божието Слово тук на земята, сравнена с угощението, което Господ ще ни даде в дома Си, не е нищо повече от чинията и солта на масата.

Вечерята бе поднесена.

Най-напред сервираха печен бут и гърди. С това ястие Гай целеше да покаже, че храненето трябва да започне с молитва и хваление на Бога. Принасяйки бедна, Давид възвишаваше сърцето си към Бога, а на гърдите си, там където беше сърцето му, облягаше китарата си, когато пееше хваления.⁸⁶ Ястията бяха много вкусни и всички се хранеха с удоволствие.

След това донесоха вино, червено като кръв.⁸⁷ Гай каза:

- Пийте спокойно! Това е Истинският Сок на Лозата. Той удовлетворява сърцето на Бога и на хората.

Виното развесели всички.

Скоро поднесоха чиния с мляко, Гай каза:

- Дайте го на момчетата, за да растат чрез него.⁸⁸

Тогава едно след друго донесоха няколко чинии, пълни с масло и мед. Гай поясни:

- Яжте от това! То е добро за разумното ви мислене. Това бе храната на нашия Господ, докато беше дете. "Масло и мед ще яде, докато научи да отхвърля лошото и да избира доброто".⁸⁹

Поставиха на трапезата ябълки и други вкусни плодове.

Матей. Може ли да ядем от тях? Приличат на онези, чрез които змията прелъсти нашата прабаба Ева?

Гай. Чрез плод бяхме прелъстени. Грехът обаче, а не плодът, оскверни душата ни. Ако ядем от забранения плод, кръвта ни се покварява, но когато ни е позволено да ядем от него, той е полезен.

Матей. Подвоумих се, защото преди известно време бях болен от ядене на плодове.

Гай. Забраненият плод разболява, но не и оня, който нашият Господ ни е позволил да ядем.

Докато още говореха за плодовете, им поднесоха и друго ядене, направено от орехи. Някои от присъстващите на вечерята казаха, че орехите развалят зъбите, особено на децата. Като чу това, Гай каза:

⁸⁴ Матей 27:62; Лука 24:1.

⁸⁵ Лука 24:22-23.

⁸⁶ Левит 7:32-34; 10:14-15; Псалм 25:1; Евреи 13:15.

⁸⁷ Второзаконие 32:14; Съдии 9:13; Йоан 15:5.

⁸⁸ I Петрово 2:1-2.

⁸⁹ Исаия 7:15.

- Трудните текстове в Писанието са орехи, чиито черупки крият ядка. Орехите ви се поднасят, за да ги чупите и да ядете ядките им.

Честен. Господарю, докато чупим орехите, отгатни ни тази гатанка:

Имало един човек, когото смятали за луд. Колкото повече имот разпръсквал, толкова повече имал.

Всички замълчаха, за да чуят какво ще каже Гай. Той помълча известно време и после каза:

Който раздава имота си на бедните, ще получава десеторно пъти повече.

Йосиф. Аз си мислех, господарю, че гатанката ще те затрудни.

Гай. Млади момко, тази гатанка е действителност в моя живот. Нищо друго не ни учи така добре, както личната ни опитност. Научил съм от моя Господ да бъде благ и знай, че съм спечелил много от това. Един постоянно дава, но печели повече и повече, а друг непрекъснато се стиска и вечно е в недоимък. Някой се смята за богат, но няма нищо, а друг се счита, но има всичко.⁹⁰

Самуил се наведе към майка си и й прошепна:

- Мамо, този дом принадлежи на прекрасен човек. Нека тук да направим сватбата на бате Матей с така Милосърдна и чак след това да си заминем.

Дочул това, Гай каза:

- Съгласен съм на драго сърце, приятели.

След вечерята уморените от път момчета пожелаха да си легнат. Гай нареди да ги отведат в стаята им.

Другите останаха цялата нощ заедно. Не искаха да се разделят. Бяха се сближили много. След дълъг разговор за Господаря, за тях самите и за пътешествието, Честен започна да клюма. Великосърдечен се засмя:

- Да не би да ти се дреме? Хайде разсъни се! Чуи една гатанка.

Честен. Казвай -- ококори се старецът.

Великосърдечен. "Който желае да побеждава, трябва първо да бъде победен. Който иска да живее в чужбина, трябва да забрави своя дом."

- Ха! - възкликна Честен. - Не е толкова лесно за отгатване! Трудно се тълкува. Господарю - предложи той на Гай, - кажи ти значението й.

Гай. Не! Тя беше зададена на тебе и ти трябва да я обясниш.

Честен се замисли: "Който желае Божията благодат да го ръководи, трябва първо да умъртви греха в себе си; който иска да докаже, че е новороден, трябва първо да умре за себе си."

- Отговорът е точен - каза Гай. - Здравото учение учи и опитността го потвърждава, че докато благодатта със своята слава и мощ не дойде и не победи душата, човек не може да се съпротивлява резултатно на греха. Та грехът е въжето за примки на Сатана. Той връзва с него душата. Как може тя да се съпротивлява и да се развърже сама? Никой нормален човек няма да повярва, че някой може да бъде жив паметник на благодатта, докато е роб на разтлението. Искам да ви разкажа една случка във връзка с това.

Двама души тръгнали на път. Единият тръгнал още когато бил млад, а другият -- чак когато остарял. Младият трябвало да се бори с многобройни и жестоки изкушения, докато изпитанията на стария били по-слаби, той бил телесно по-слаб. И двамата обаче извървели пътя си еднакво, и двамата пътували радостни и доволни. Кой от тях според вас е блестял по-ярко със своите победи?

Честен. Без съмнение по-младият. Този, който преодолее по-голямо съпротивление, доказва, че е по-силен от онзи, който се сблъсква и надвива по-малки

⁹⁰ Притчи 11:24; 13:7.

трудности, както в случая стария човек. Забелязал съм също, че старите хора считат отслабването на телесните им сили за благодатна победа над греха. Това, разбира се, не е вярно. Истина е, че благочестивите старци са по-компетентни, щото имат богат опит, те дават съвети на младите как да се предпазват от злото и как да се борят с него. Но когато стар и млад човек тръгнат заедно по пътя, младият има предимството да открива най-резултатната работа на благодатта вътре в себе си. Изкушенията на стария естествено са по слаби.

Когато станаха от масата, Християна помоли Яков да прочете една глава от пророк Исаия. Яков прочете 53 глава. Когато свърши, Честен запита:

- Защо е пророкувано, че Спасителят трябва да произлезе от суха земя? И още: Той няма изглед, нито великолепиe?

Великосърдечен. На първия ти въпрос отговорът е, че Юдейската църква (народ), от която произлезе Исус Христос, по това време почти беше изгубила смисъла си и религиозния дух. Относно втория въпрос бих казал следното: Тези думи се отнасят за невярващите, у които липсват очи, способни да виждат сърцето на нашия Княз. Те съдят за Него по скромната Му външност. Приличат на хора, които не знаят, че скъпоценните камъни почти винаги са покрити с почва, и когато намерят такъв камък мислят, че е обикновен и го захвърлят.

Гай. Много се радвам, че сте в дома ми и понеже зная, че г-н Великосърдечен е изкусен в боравенето си с оръжие, искам да ви предложа нещо. Нека след закуска да излезем на полето и да опитаме да извършим едно добро дело. На половин час път оттук живее исполинът Доброубиец. Той върши множество престъпления по Царския път. Аз зная скривалището му. Главатар е на няколко крадци-разбойници. Добре ще е, ако можем с Божията помощ да го премахнем и да освободим тези места от злините му.

Предложението се прие единодушно и след закуска групата тръгна.

Великосърдечен - както бе въоръжен със сабя, щит и шлем, а другите - с копия и тояги.

Скоро стигнаха до пещерата, където се намираше исполина. Хайката току-що бе хванала един човек на име Слабоум. Исполинът го беше ограбил и понеже беше и човекоядец, тъкмо се канеше да го изяде.

Като съгледа Великосърдечен и приятелите му с оръжия в ръце, той извика разярен:

- Какво искате?

Великосърдечен му отговори:

- Тебе търсим. Дошли сме да ти отмъстим за пролятата кръв на толкова пътници, за всички, които си отвлякъл от Царския път, ограбил и изял. Излез от пещерата. Ще отговаряш за всичко това!

Доброубиец взе оръжието си и излезе. Започнаха да се бият. Докато се сражаваха, исполинът процеди през зъби:

Доброубиец. Защо сте дошли в земята ми?

Великосърдечен. Да отмъстим за кръвта на невинните пътници.

Боят продължи повече от час. По едно време исполинът надделя над Великосърдечен. Воинът обаче се съвзе бързо и внезапно удари с такава сила Доброубиец по главата, че последният изпусна оръжието си от ръце. Използвайки този момент, Великосърдечен го порази и го уби. Отряза главата му и я взе. Взеха също и Слабоум със себе си и се върнаха в странноприемницата. Показаха на всички главата на исполина, а после я окачиха на високо, както бяха правили по-рано с главите на други разбойници, за назидание на всеки, който би пожелал да последва тяхното злосторничество.

След това разпитаха Слабоум как е попаднал в ръцете на исполина.

Слабоум. Както виждате - слаб човек съм - и по ум и по физика. И тъй като смъртта чукаше всеки ден на вратата ми, аз си помислих, че ако остана вкъщи, няма да живея много дълго. Затова реших да пътувам. Така стигнах до град Неизвестен, откъдето е родът ми. Както вече ви споменах, аз съм човек, умствено и телесно слаб, но въпреки това ми се искаше да прекарам живота си в пътуване. И понеже не бях в състояние нормално да вървя, затътрих се пълзешком. Когато стигнах до вратата, откъдето започва пътя, Господарят на онова място ме прие много добре, независимо, че бях ненормален. За из път ми даде някои най-необходими неща, като ме посъветва да не се отчайвам, но всеки ден да се надявам на Божията помощ. Придвижих се след това до къщата на Тълковника. Там също се отнесоха към мене с голяма благост. Виждайки, че хълма Мъчнотия ще бъде много голямо препятствие за мене, един от неговите слуги ме заведе до върха. Истината е, че много пътници са ми помагали, но никой не желаше да пътува така бавно и ненормално, както пътувах аз. Затова ме задминаваха и ме оставяха да вървя сам. На раздяла всички ме съветваха да не губя надежда, като ме уверяваха, че волята на техния Господар е да даде утеха и подкрепа на малодушните.⁹¹ Така бавно и мудро стигнах до Нападни улица. Там ме срещна този исполин. Уви! Нали бях слабодушен, имах голяма нужда от подсилващо лекарство, за да се браня, но кой да ми даде! Той се нахвърли върху мен и ме сграбчи. Предположих, че ще ме убие. Но когато ме заведе в пещерата си с добро, си помислих, че ще изляза жив оттам. Чувал бях, че според законите на провидението нито един, насила поробен пътник, не умира от ръката на врага си, стига да остане верен на Господаря си. Очаквах да бъда само ограбен и наистина той ме обра. А както виждате, по волята на моя Цар и с вашата помощ останах жив. Очаквам да ме сполетят и други насилия, но съм решил каквото и да става с мене, да тичам, когато мога; да вървя, когато се уморя от тичане, и да пълзя, когато не мога повече да вървя. За всичко благодаря на Бога, Който ме е възлюбил. Решението ми е окончателно: ще пътувам напред. Независимо че съм слабоумен, умът ми е оттатък реката, на която няма мост.

Честен. Познаваш ли един пътник на име Боязливко?

Слабоум. Познавах го. Той беше от град Глупецово, намиращ се на север от Погибелово. Всъщност познавам го по-добре от много други, защото ми беше чичо. Приличахме си много, само че той беше по-нисък от мене.

Честен. Приличаш много на него. Личи си, че сте били сродници. Очите ти са също като неговите, а и говорът ви е еднакъв.

Слабоум. Всеки, който е познавал и двамата ни, казва същото. Ние и по характер си приличахме доста.

Гай. Дерзай, приятелю -- каза добрият Гай, -- много съм радостен, че мога да те приема в дома си. Всичко, от което се нуждаеш, можеш свободно да получиш. И каквото пожелаеш слугите ми да направят за тебе, ще го сторят с готовност.

Слабоум. Това е неочаквана, голяма любов към мене. Все едно слънцето изгрява зад тъмен облак. Може би Доброубиец е знаел, че тук ще намеря толкова добрини. Сигурно затова не ме пускаше да продължа пътя си? Да, мислеше си, че щом съм в ръцете му, няма да мога да стигна до гостоприемния Гай. Но Бог промисли да стигна.

Докато г-н Слабоум мислеше на глас, дойде един човек и каза, че недалеч оттук намерил един пътник на име Крив. горкият човек бил убит на място от мълния, както си седял.

Слабоум. Така ли? Убит? Той ме настигна, няколко дни преди да дойда тук, и пожела да ми бъде спътник. Беше с мене, когато Доброубиец ме зароби, но

⁹¹ I Солунци 5:14.

благодарение на това, че можеше да тича, успя да избяга! Интересно, тогава се измъкна, за да бъде убит сега, а пък аз бях пленен, за да остана жив.

Дълго стояха гостите в този благословен дом. Повече от месец. Матей и Милосърдна се венчаха. Стана и още една сватба. Гай даде дъщеря си Фива за съпруга на по-малкия син на Християна, Яков. Милосърдна, както и преди, кроеше и шиеше дрехи за бедните. Трудът ѝ стана известен на всички и навсякъде се говореше добро за пътниците.

Шеста глава

Преди да си тръгнат, Гай устрои прощална вечеря. На другия ден, когато станаха рано, за да потеглят отново, г-н Великосърдечен пожела да заплати за направените от тях разходи, но Гай му каза, че не взима никакви пари от пътниците, независимо колко дълго са стояли при него. "Аз ги посрещам и храня всяка година - продължи той - и очаквам разноските по тяхното посрещане да ми заплати Милостивия Самарянин. Той обеща, когато се върне, да възстанови всичко, което съм изхарчил за тях".⁹²

Великосърдечен му каза:

- Скъпи Гай, всичко, което правиш за братята и за пътниците, е прекрасно. За милостивите ти дела се свидетелства пред църквата. Бог да те благослови все така да продължаваш да помагаш на пътниците.⁹³

Гостоприемният домакин си взе довиждане с всички, а на Слабоум даде нещо за пиене по пътя.

На последният хич не му се щеше да напуска домът на Гай, но Великосърдечен, като забеляза това, му каза:

- Хайде г-н Слабоум, тръгвай с нас! Аз ще бъда и твой водач.

Слабоум. Аз трябва да си намеря спътник, който да ми подхожда. Вие всички сте здрави и силни, а пък аз, както виждате, съм слаб. Затова предпочитам да вървя отзад, да не би с немошта си да се превърна в товар за вас.

Познавам слабия си ум и се страхувам, че ще се притеснявам от онова, което другите лесно понасят. Не обичам смеха, нито хубавото облекло. Не харесвам и излишните въпроси. Слабостта ми ще ме кара да се съблазнявам от неща, които другите са свободни да правят. Прост и невеж християнин съм. Не зная цялата истина. Става ми мъчно, когато чуя, че някой се радва в Господа, защото не мога и аз да се радвам като него. Аз съм един болен човек между здравите. Един изоставен светилник. Сам не зная какво правя. "Този, на когото краката са пред подхлъзване, е като презрян светилник в ума на благополучния".⁹⁴

Великосърдечен. Братко, мое задължение е да утешавам слабодушните и да подкрепям немошните. Ти трябва да дойдеш с нас. Ще те изчакаме, ще ти помагаме, ще вървим заедно дори и да е нужно заради тебе да се отказваме от някои позволени и практични за нас неща. За тебе ще станем всички! Няма да те оставим сам.

Този разговор се водеше пред дома на Гай и докато Великосърдечен още уверяваше Слабоум да тръгне с тях, един човек, подпиращ се на две патерици, се зададе в далечината. Той също беше пътник и се казваше Куцук-Куцук.

Когато пътника с патериците стигна до тях, Слабоум му каза:

⁹² Лука 10:34-35.

⁹³ III Йоан 6.

⁹⁴ Йов 12:5.

- Току-що се оплаквах, че нямам подходящ спътник. Ти си точно за мене. Добре дошъл! Добре дошъл, Куцук-Куцук! Надявам се, че нямаш нищо против да вървим заедно и да си помагаме един на друг в пътуването.

Куцук-Куцук. Много ми е приятно, че желаш да пътуваме заедно. Готов съм да ти отстъпя едната патерица, скъпи Слабоум. Така ще се движим еднакво.

Слабоум. Благодаря ти много! Не бих желал да закуцам, преди да съм си наранил крака, но ще я взема, защото смятам, че тя е отлично предпазно средство срещу някое зло куче.

Куцук-Куцук. Аз и моите патерици сме на твое разположение, стига да ти бъдем полезни.

И така групата потегли.

Г-н Великосърдечен и г-н Честен вървяха напред, Християн и децата й след тях, а Слабоум и Куцук-Куцук с патериците накрая.

Повървяха малко и Честен каза на Великосърдечен:

- За да не ни дотегне пътя, разкажи ми нещо за хората, които са пътували преди нас.

Великосърдечен. На драго сърце. Смятам, че си чувал как Християн се срещнал с Аполон в Долината на смирението и колко трудно преминал Долината на Смъртната сянка. Знаеш също как Верен последователно бил изкушаван от г-жа Похотка, от първия Адам, от Неблагодарна и от Срамко - четирима лукави злодейци.

Честен. Да, мисля, че чух за всичко това. Всъщност Верен бил изкушаван най-силно от Срамко, но се е оказал непоклатим.

Великосърдечен. Да. Както верният пътник сам казваше: "Струва ми се, че от всичките хора, които съм срещал по пътя, Срамко е с най-неправилно име."

Честен. А на кое място Християн и Верен срещнали Говорян. Той е бил забележителен човек, нали?

Великосърдечен. Той е бил самодоволен глупак, но за съжаление мнозина са го следвали.

Честен. За малко щял да прелъсти и Верен!

Великосърдечен. Да, но Християн му помогнал да разбере какъв е Говорян.

Те вървяха и разговаряха, докато стигнаха мястото, където Благовест среща Християн и Верен и им предсказа какво щеше да се случи в Суетния панаир.

Великосърдечен се спря:

- Именно тук Християн и Верен срещнали Благовест.

Честен. Така ли? Урока, който Благовест им предал тогава, сигурно е бил доста труден и за двамата.

Великосърдечен. Отчайващо труден, но учителят им ги насърчил. Какво мога да ви кажа за тях? Те били смели като лъвовете. Застанали твърдо като кремъци, когато ги изправили пред съда. Всички помнят безстрашието им.

Честен. Верен геройски загинал...

Великосърдечен. А от мъките му се родили много други пътници. Както казват, именно страданията и смъртта му обърнали Надежден към Бога.

Честен. Продължавай, моля те! Ти прекрасно знаеш тази история.

Великосърдечен. От всичките хора, които Християн срещнал, след като преминал през Суетния панаир, най-лошият бил Користолоб.

Честен. Користолоб ли? Що за човек е бил той?

Великосърдечен. Много зъл. Истински лицемер! Накъдето и да се завъртеше светът, той винаги се нагаждаше, като се правеше на благочестив. Беше страшно хитър и си отваряше очите на четири, да не би нещо да пострада. За всеки нов разговор той имаше нов, изгоден за самия него начин на вяра. Жена му не падеше по-долу от него.

Преминаваше от мнение на мнение, както свраката подскача от клон на клон и винаги намираще с какво да се защити или оправдае. Доколкото знам, в последствие той загина от лицемерието си. Не съм чул децата му да са били на почит между истински боящите се от Бога.

През това време пътниците стигнаха до едно място, откъдето се виждаше целия град Суета. Както помните, там ставаше Суетния панаир. Като видяха, че бяха толкова близо до града, те спряха да решат как по-лесно и по-бързо да преминат през него. Едни казваха едно, други - друго. Най-после Великосърдечен каза:

- Аз съм превеждал често пътници през този град. Там имам един приятел, казва се Мнасон-Кипрянина,⁹⁵ отдавнашен ученик. При него можем да се подслоним. Какво бихте казали да отидем в дома му.

След малък размисъл пръв се съгласи Честен, после Християна, а след като и Слабоум даде своето съгласие, всички се отправиха към града. Докато навлязат в него, нощта падна. Г-н Великосърдечен обаче знаеше много добре пътя до къщата на Мнасон и скоро те стояха пред нея. Водачът извика името на домакина. Последният позна гласа му, отвори им и всички влезнаха в къщата.

Мнасон ги попита:

- Много път ли изминахте днес? Сигурно идвате от дома на Гай?

Получавайки утвърдителен отговор, той констатира:

- Разстоянието, което сте извървели никак не е малко! Сигурно сте много уморени? Седнете да си починете!

Всички приеха поканата.

Великосърдечен. Е, приятели! Как сте сега? Сигурен съм, че сте доволни от посрещането на моя стар приятел.

Мнасон. Вие сте добре дошли! Кажете ми от какво се нуждаете, ще се погрижа да го имате.

Честен. Най-голямата ни нужда е от подслон и добро приятелство. Сега имаме и двете! Какво повече можем да желаем!

Мнасон. Вие виждате какъв е домът ми, а колкото до приятелството, ще го усетите, ако поживеете малко тук.

Великосърдечен. Благодариме ти, Мнасон. Моля те, покажи на пътниците стаите, където ще спят.

Мнасон. С удоволствие.

След като пътниците разбраха къде ще спят, домакинят им показва и трапезарията.

- В нея ще можете да вечеряте и да си поприказвате, докато стане време за спане - поясни той.

Скоро всички се бяха нахранили. Г-н Честен, след като явно се беше освежил след трудния преход през деня, попита Мнасон:

- Има ли и добри хора в града?

Мнасон. В сравнение с лошите - изключително малко.

Честен. А ще можем ли да се видим с някои от тях? За пътуващите, да срещнат добри хора в град Суета, е както за моряците да изгрее луната и звездите, когато са в морето.

Мнасон повика дъщеря си Благодат и ѝ каза:

- Иди и съобщи на приятелите ми г-н Съкрушен, г-н Святолюб, г-н Нелъжливко и г-н Покаян, че имаме гости, които желаят да се видят с тях.

⁹⁵ Деяния 21:16.

Момичето изпълни нареждането на баща си и те дойдоха. След като се поздравиха и седнаха заедно на масата, Мнасон със сияещи очи заговори:

- Мили съседо, тези хора са мои гости, идват отдалече и пътуват за Сионската гора. Посочвайки Християна, той им каза:

- Коя мислите е тази госпожа? Това е Християна, жената на онзи верен пътник, Християн. Спомнете си, че към него и към неговия брат Верен, съгражданите ни се отнесоха грубо и непочтено.

Разбирайки кой стои пред тях, те се смаяха:

- Когато Благодат ни повика, и през ум не ни мина, че именно Християна ще видим при теб. Това е голяма чест и особено щастие за нас. Надяваме се, мила госпожо, че се чувствате отлично като пътешественица! -- обърнаха се към самата нея те. -- Момчетата ваши синове ли са?

Получавайки утвърдителен отговор, те казаха:

- Нека Царят, Когото обичате и на Когото служите, да ви направи достойни като баща ви и да ви заведе при него с мир.

Честен попита Съкрушен какво е настроението в града им.

Съкрушен. Трябва да знаете, че ние сме притеснени дори и в благоприятно време. Да не говорим, когато сме в трудна ситуация - едва поддържаме сърцата и духът си в добро състояние. Всеки, който живее в град като нашия и има работа между такива хора, каквито са нашите съграждани, непрекъснато, всеки миг трябва да се пази като от огън!

Честен. Ами в момента кротки ли са съседите ви?

Съкрушен. Сега са много по-умерени. Вие знаете как постъпиха преди време с Верен и Християн. Напоследък обаче са по-внимателни в обноските си. Струва ми се, че кръвта на Верен, която те проляха, тежи като воденичен камък на душите им. Сега дори и не мислят да изгарят други хора като него. Тогава се страхувахме да се мяркаме по улиците на града, а сега можем да ходим свободно. В онези опасни дни името на изповядващите Христа беше най-омразното в града. В момента обаче, особено в някои части на Суета (а той, както виждате, е доста голям), вярата започна да си пробива път и е на почит.

- А как върви вашето пътуване? - попита на свой ред Съкрушен.

- Как се отнасяха с вас хората дотук?

Честен. Нашите преживявания са идентични с преживяванията на всички пътници. Понякога пътят е чист, понякога кален и мръсен. Случва се да е равен, но по-често е стръмен, рядко сме на сигурно място. Вятърът невинаги духа в гърба. Не всеки, който срещаме, ни беше приятел. Преполовихме много трудности. Какво още ни очаква, не знаем, но струва ми се, че казаното в древността: "Добрият човек трябва да очаква повече беди и страдания", е съвсем вярно.

Съкрушен. А през какви трудности сте преминали?

Честен. Мисля, че г-н Великосърдечен, нашият водач, ще отговори по-добре на този въпрос.

Великосърдечен. Нападани бяхме няколко пъти. Първият път двама злодейци нападнаха Християна и децата ѝ, като ги заплашиха, че ще ги убият. След това последователно трябваше да се сражаваме с гиганта-убиец Кръвник, с великата Чуклю и с исполина Доброубиец. Последният впрочем нападнахме ние, ще ви разкажа за тази битка. След като бяхме престояли няколко дни в дома на Гай, решихме да вземем оръжията си и да прочистим малко този район от лошите хора, които напоследък бяха зачестили нападенията си върху наши приятели, пътуващи за Гората Сион. Знаехме със сигурност, че наблизо живее един от тях. Гай знаеше скривалището му и ни заведе дотам. Това беше една пещера. След като открихме входа ѝ, ние се приближихме.

Заварихме го точно, когато се готвеше да убие Слабоум, когото бе ограбил и отвлякъл. Като ни видя, той си помисли: "Плячката сама му се набутва в ръцете." Остави Слабоум и излезе при нас. Започнахме да се бием с него, свалихме го на земята и му отрязавме главата. Впоследствие я окачихме на висок прът край пътя, за да всява страх у всички, които биха пожелали да вършат злини като него. Всичко, което ви разказах, може да бъде потвърдено от човека, когото изтръгнахме като агне от устата на лъв, и сега е между нас.

Слабоум. Тогава преживях две особени неща: Смъртта - на косъм от мен и едно велико насърчение за живота ми. Заплахата му, че ще ме изяде в следващия момент, бе недвусмислена. Зачаках да видя края си, но вместо него видях Великосърдечен и приятелите му, дошли въоръжени, за да ме избавят от ръцете на исполина. Бог не ме беше оставил!

Свят. Две са нещата, които трябва да притежават предприемащите такова пътуване: смелост и непорочен живот. Нямах ли смелост и дързост, не можеш да бъдеш постоянен в пътуването си, а ако животът ти е разпуснат, името пътник ще се хули чрез тебе.

Святолюб. Наистина има, много от пътуващите по този път с делата си показват, че не са "странни и пришълци" на земята, а "чужди" за пътуването.

Нелъжливно. Това е абсолютно вярно. Те не притежават облеклото, нито дързостта на пътниците. Не вървят здраво напред, а криволичат. Едната им обувка сочи надясно, а другата наляво. Дори и чорапите им, за срам на техния Господар, са скъсани.

Покаян. Грижата за тези неща е първостепенна. Докато пътят не се пречисти от петна и пороци, пътниците няма да имат върху себе си благодатта, която желаят, нито благословение в пътуването.

Дълго време приятният и полезен разговор не стихна. Накрая обаче умората си каза думата и гостите се оттеглиха на почивка.

Седма глава

В домът на Мнасон пътниците престояха дълго. Градът беше много по-спокоен, отколкото по времето на минаването на Верен и Християн. Докато му гостуваха, Мнасон даде дъщеря си Благодат за съпруга на Самуил, а дъщеря си Марта - на Йосиф. Християна бе щастлива.

Пътниците се запознаха с много хора в Суета. В лицето на някои от тях те намериха добри приятели. Както навсякъде преди това, и тук Милосърдна шиеше дрехи за бедните. Те ѝ благодаряха от все сърце и я благославяха. Тя бе истинско украшение на името си. Не по-малко плодотворни обаче бяха младоженките Благодат, Фива и Марта. Христовото име се прославяше в града и по целия свят чрез тях.

Докато пътниците още гостуваха на Мнасон, в околностите на града се появи чудовище. То убиваше много хора. Отвличаше кърмачки, унищожаваше децата им и ги караше да кърмят малките му зверчета. Хората бяха толкова изплашени, че никой не смееше да излезе насреща му. Бягаха стремглаво още щом чуеха рева му.

Чудовището не приличаше на обикновен звяр. Тялото му беше като на змей, имаше седем глави и десет рога. Командваше се от една жена.⁹⁶ Когато хванеше жертвата си, Чудовището ѝ предлагаше условия. Който ги приемеше и му се покореше, беше оставян да живее на земята. Звярът обаче погубваше душата му за небето.

⁹⁶ Откровение 17:3.

Великосърдечен реши да събере група силни хора, да отиде да се бие със звяра и да избави града и жителите му от смърт.

И така, опитният воин, придружен от въоръжените и готови да се бият до смърт Съкрушен, Свят, Нелъжливко и Покаян, излезе срещу звяра. Чудовището се оказа много надменно и гледаше с презрение на своите неприятели. Нападна го всички заедно, биха се смело и го принудиха да избяга.

Върнаха се в домът на Мнасон, като мислеха, че са го прогонили. Скоро обаче чуха, че звярът подновил набезите си върху деца от града. Групата отново тръгна да го търси. Святите мъже го причакваха и нападаха много пъти. При едно от нападенията те го раниха зле. Чудовището изгуби единия си крак, след което престана да напада децата. Всички вярваха, че в края на краищата този звяр ще умре от нанесените му рани.

С това си дело Великосърдечен и другарите му станаха известни в град Суета. Много хора, които по-рано не бяха съгласни с техните убеждения, сега започнаха да ги почитат и уважават. Намираха се, разбира се, и някои от по-низшите съсловия, които не можеха да оценят храбростта и подвизите им и не показваха никаква особена почит към тях. Това обаче бе достатъчно, докато бъдат в града, пътниците да не видят какво зло от жителите му.

Осма глава

Дойде времето да продължат пътя си. Те се приготвиха за тръгване и изпратиха да повикат приятелите им от града, за да се сбогуват с тях. Препоръчаха се на покровителството на своя Княз в молитва и след като получиха всеки според нуждата си нещо за из път, потеглиха.⁹⁷ Приятелите им ги изпратиха донякъде, след което се върнаха в града.

Великосърдечен, Честен и четиримата сина на Християна вървяха напред, жените и децата, които бяха по-слаби - след тях, а Куцук-Куцук и Слабоум кретаха най-отзад.

Не бяха извървели много път, когато стигнаха да мястото, където беше убит Верен. Тук се спряха и благодариха на Онзи, Който му беше дал сила да понесе своя кръст. Благодариха също, че и те са удостоени с поука от неговите страдания, с цел - да бъдат насърчени в своя път.

Поеха отново, говорейки си за Християн, Верен и присъединяването на Надежден след смъртта на мъченика. Скоро стигнаха до върха Придобивка, където имаше сребърна рудница - същата, която беше отклонила Димо от пътя му и в която, както смятаха някои, паднал и загинал Користолюбив. Тези събития бяха обект на размисъл и коментари, докато стигнаха до стария паметник, намиращ се под върха Придобивка. Приблизиха до този стълб от сол. От него се виждаше Содом и вонящото езеро. Думите, които разменяха помежду си, показваха, че те също като Християн се чудят как хора, притежаващи такива познания и опит, са могли да бъдат толкова слепи да се отклоняват тук.

Видях в съня си, че стигнаха до реката, която е пред насладителните планини. По двата ѝ бряга растяха красиви дървета, чиито листа бяха добро лекарство против преяждане. В тази прекрасна местност, където ливадите бяха зелени и свежи през цялата година, пътниците можеха да си починат, без да се боят от нищо.⁹⁸

⁹⁷ Деяния 28:10.

⁹⁸ Псалм 23:2.

В сочните пасбища край реката имаше множество кошари. Там се намираше и специална къща за хранене и отглеждане на деца. Тази своеобразна детска градина приемаше децата на жените, които тръгваха да пътуват. Те бяха поверени на един мъж. Той се грижеше за тях и ги пазеше по-добре от собствените им майки. Така милееше за тези малки "агънца", че ги носеше в пазвата си и на рамото си, а сучещите обгръщаше с нежност.⁹⁹

Развълнувана, Християна посъветва четирите си снахи да оставят току-що новородените си бебенца на грижата на този човек. Те ще имат винаги грижа, жилище, помощ и храна при тези води - каза тя, - няма да чувстват нужда от нищо. Ако някое от тях се отклони встрани и се загуби, този човек ще го потърси, ще го намери и ще го прибере при другите в Своята "кошара". Той ще превърже счупения му крак и ще подкрепи изнемошелите.¹⁰⁰ Пак ви казвам, никога няма да бъдат лишени от грижа, храна и облекло. Ще бъдат запазени от крадци и разбойници - Той е готов дори и душата си да даде, но да не изгуби ни едно от поверените му дечица. Тук нашите деца ще бъдат наставлявани да ходят в правия път и да вършат само доброто - а това никак не е малко! Както виждате, тук се намират сладките води, благодатните ливади, прекрасните цветя, различните видове чудотворни дървета. Те раждат добър плод, не като онзи, който Матей яде от Велзевуловата градина. Това е плод, който дава здраве на болния и още повече укрепява здравия.

Младите майки с радост се съгласиха да предадат малките си. Цялата издръжка за отглеждането и възпитанието им се поемаше от Царя. Тук имаше и болница за сирачетата.

Продължавайки пътуването си, пътниците достигнаха до прехода, от който се виждаше пътеката, минаваща през земята на исполина Отчаяние. На това стеснено място Християн и другарят му Надежден били хванати от великана и впоследствие затворени в Крепостта на съмнението. Групата спря. Трябваше да решат нещо: дали няма да е по-добре сега, когато имат водач като Великосърдечен и самите те са толкова силни, да нападнат исполина, да го убият, да съборят крепостта му и ако има затворени в нея пътници, да ги освободят? Едни казваха едно, други - друго. Една част поддържаше тезата, че не е законно да се върви по неосветена земя, а друга - че могат да отидат, стига намерението им да е добро.

Но Великосърдечен обаче беше твърд:

- При все, че не съм съгласен с последното мнение, аз имам заповед да се боря срещу греха и да побеждавам злото, като се подвизавам в добрия подвиг на вярата. А какъв по-добър подвиг мога да извърша, освен да изляза на бой срещу исполина Отчаяние? Затова ще се опитам да го убия и да съборя крепостта на Съмнението! След тези думи той се обърна към всички:

- Кой от вас ще дойде с мене?

Честен. Аз.

- И ние ще дойдем - обадиха се четиримата синове на Християна - Матей, Самуил, Йосиф и Яков. Те бяха млади и силни мъже.¹⁰¹ Жените останаха на пътя. Слабоум и Куцук-Куцук с патериците заеха отбранителна позиция около тях. Те щяха да ги пазят, докато мъжете се завърнат. Тази мярка бе взета, защото жилището на исполина Отчаяние беше много близко и така останали на пътя, можеха да бъдат видени даже и от малко дете.¹⁰²

⁹⁹ Евреи 5:2; Изход 40:11.

¹⁰⁰ Еремия 24:4.

¹⁰¹ Йоан 2:13-14.

¹⁰² Исаия 11:4.

И така Великосърдечен, Честен и четиримата младежи тръгнаха към Крепостта на съмнението, за да търсят исполина Отчаяние. Стигайки до входа ѝ, те заудряха силно, за да предизвикат исполина. Старият великан и жена му Недоверка дойдоха до вратата. Исполина изрева: "Кой е толкова смел да ме смущава в собствения ми дом?"

Великосърдечен. Аз съм Великосърдечен, един от царските водачи на пътници към Вечната Земя. Отвори и пригответи се за бой! Дошъл съм да ти отрежа главата и да съборя крепостта на Съмнението.

Уповавайки на силата си, исполинът Отчаяние смяташе, че никой не е в състояние да го победи. "Аз съм побеждавал ангели! - каза си той. Един Великосърдечен ли ще ме уплаши?" След малко той излезе въоръжен и готов за бой. На главата си имаше стоманен шлем. Опасан беше с огнена броня. На краката си носеше железни обувки, а в ръцете си - голяма тояга.

Великосърдечен и другарите му го заобиколиха от всички страни. В този момент жената на исполина се спусна да му помогне, но Честен я посрещна с удар и я повали на земята.

Биха се яростно и ожесточено - борба на живот и смърт! Макар и повален на земята, исполинът пак не се предаваше - не му се искаше да умира. Напегна всичките си сили, за да се спаси, но Великосърдечен успя да забие меч си в сърцето му и му отрязва главата.

След това всички се заеха да събарят Крепостта на съмнението. Работата вървеше бързо, защото вече нямаше кой да им пречи. Сринаха я за седем дни. От затвора на крепостта бе освободен умиращият затворен Обезсърчен и неговата дъщеря Многострахливка. Пространството около този дом на мракобесието бе осеяно с мъртви тела и кости на умрели пътници, загинали в тъмницата.

След като изравниха Крепостта на съмнението със земята, Великосърдечен и другарите му погребяха тялото на исполина под една купчина камъни. Взеха главата му и заедно с Обезсърчен и дъщеря му се върнаха при останалите. Слабоум и Куцук-Куцук се зарадваха много, като видяха отрязаната глава на Отчаяние.

Настъпи всеобщо веселие. Християна свиреше на виолина. Куцук-Куцук танцуваше с дъщерята на Обезсърчен - Многострахливка. Въпреки че по време на танца си помагаше с патерицата, той игра великолепно. Добре игра и момичето под звуците на прекрасната музика.

Обезсърчен обаче не беше много доволен от музиката и танцуването. Той беше много гладен и желаше да се нахрани. В момента ни най-малко не му се веселеше. Забелязвайки това, Християна му даде да сръбне малко от спиртното питие в шишето, за да се посъвземе. Старецът се подкрепи и скоро нова радост озари лицето му.

Видях в съня си, че Великосърдечен окачи главата на исполина Отчаяние на един висок прът, който бе забил край пътя срещу стълба, издигнат от Християн, за да предупреждава пътниците да не навлизат в земята на великана.

Девета глава

След като храбрите мъже убиха исполина Отчаяние и напълно разрушиха Крепостта на съмнението, те продължиха напред и скоро стигнаха до Насладителните планини. На мястото, където Християн и Надежден, виждайки прекрасни неща, бяха насърчени и подкрепени, групата се запозна с живеещите там овчари. Същите тези хора, които с радост бяха приели по-рано Християн, по същия начин сега приеха и тях.

- Храбри господине, къде успя да намериш тази славна дружина? - попитаха овчарите Великосърдечен, виждайки голяма група, която го следваше.

Великосърдечен отговори:

- Ще ви ги представя! Това е Християна със синовете и снахите си. След нея идват старецът Честен, Куцук-Куцук -- също усърден пътник, както и Слабоум, който не желаше за нищо на света да изостане назад от другите. Последни вървят Обезсърчен с дъщеря си Многострахливка.

- Ще ни приемете ли при вас на гости, или да си търсим друг подслон?

Овчарите почти извикаха:

- И дума да не става! Добре сте дошли. Господ ни е дал достатъчно и за нас и за вас, и за слабите и за силните!

- Нашият Княз държи на това! Той внимателно следи как ще използваме и най-малкото, което ни е дал. Затова немошта ни не бива да е спънка за нашето гостоприемство.¹⁰³

След това ги заведоха до вратата на шатрата и им казаха:

- Слабоум и Куцук-Куцук, влезте. Обезсърчен и Многострахливка, заповядайте и вие.

После се обърнаха към Великосърдечен: Тези четиримата ги поканихме по имена, защото са най-склонни да се върнат назад. Вие, останалите, сте силни и не се нуждаете от специална покана.

Великосърдечен се усмихна:

- Виждам, че в лицата ви грее благодат. Вие сте истински овчари на моя Господар! Не изпъдихте слабите вън, а точно както трябваше постлахте пътя им с цветя.¹⁰⁴

И така, слабите и немошните влезнаха първи, а г-н Великосърдечен и другите ги последваха. Когато всички седнаха, овчарите попитаха по-слабите какво желаят.

- Тук - поясниха те - всичко е предназначено да подпомага слабите и да предупреждава нехайните. Трудно беше на обградените с толкова внимание хора да кажат каквото и да е, и понеже не знаеха какво да си поискат, домакините им сготвиха много хранителни, лесносмилаеми и особено вкусни ястия. След вечеря всички си легнаха уморени.

Следващият ден бе ясен и слънчев. Високите планини се виждаха идеално. Овчарите имаха обичай преди гостите им да продължат пътя си, да им показват някои забележителности. След закуска те изведоха всички на полето и им показаха нещата, които бяха показали по-рано на Християн и на Надежден.

После обаче ги заведоха и на места, които Християн и Надежден не бяха видели. Първо отидоха на планината Дивна. От върха ѝ те съгледаха един човек, който с думи преместваше хълмовете.

- Какво значи това? - попитаха изумените пътници.

- Това е сина на Великоблагодатен, за когото се говори в историята за пътешествието на Християн - отговориха овчарите. - Той е поставен там, за да учи пътниците да побеждават с вяра и да преодоляват трудностите, които срещат по пътя си.¹⁰⁵

След това ги заведоха на планината Невинност. Там видяха един човек, облечен в бяло и двама други, които непрекъснато го замеряха с кал. Тя обаче падаше от дрехите му, без да ги изцапа. Белотата им си оставаше все така искрящо чиста както преди. Пътниците попитаха:

- Какво значи това?

¹⁰³ Римляни 12:13.

¹⁰⁴ Езекиил 34:21.

¹⁰⁵ Марк 11:23-24.

- Човекът в бяло се казва Благочестив - заговори един от овчарите. - Дрехите, с които е облечен показват невинния му живот. Хвърлящите кал върху него са Предразсъдък и Злобля, мразещи добрите му дела. Но както виждате, калта не остава по него, нито го цапа. Така ще бъде с всеки, който живее праведно в този свят. Клеветите на лошите хора няма да му навредят, защото Бог много скоро ще направи невинността му да изгрее като светлината, и правдата му - като деня.

После отидоха на планината Милостиня, където им показаха един човек. Той имаше пред себе си един топ плат и от него кроеше дрехи за множеството, заобиколили го бедняци. Пътниците забелязаха, че въпреки огромното количество дрехи топът си оставаше все толкова и не намаляваше. Овчарите забелязаха недоумението по лицата им и разясниха:

- Ръката на онзи, който дава милостиня, не обеднява, нито намалява имотът му. Спомнете си, че питата, която вдовицата даде на пророкът, за когото е писано в Писанието, не намали брашното в делвата ѝ. Който утолява жаждата на хората около себе си, ще бъде напоен!

Заведоха ги и на мястото, където живееха Глупак и Безумен. Те тъкмо къпеха един черен арабин, за да го направят бял, но колкото повече го търкаха и миеха, толкова по-черен ставаше той.

- Това пък какво означава? - възкликна Християна.

Отговорът на овчарите гласеше

- Това е грешният човек. Всички човешки средства, употребени да му дадат добро име, не могат да го направят по-добър. Чрез тях той става още по-мръсен и по-грозен. Така беше с фарисеите, така ще бъде и с всички лицемери!

Продължавайки разходката, Милосърдна каза на Християна:

- Мамо, искам да видя Адската пътека.

Свекърва ѝ съобщи на овчарите нейното желание и те отидоха встрани от хълма, до една врата. Отвори я Милосърдна да се приближи и да подслуша гласовете, излизаци от бездната. Тя направи това и чу един глас да казва: "Проклет да бъде баща ми, че ме спираше да не ходя в пътя на мира и живота." Някой друг стенеше: "По-добре да ме бяха разкъсали на късове! А аз изгубих душата си, за да спася живота си!" Чу и трети отчаян вопъл: "О, ако можех да започна живота си отново! Всичко бих прежалил само да не стигна до това място!" На младата жена ѝ се стори, че самата земя стенеше и трепереше от страх. Тя пребледня и побягна ужасена. От устата и се изтръгна вик: "Блажени избавените от това място!"

След като разгледаха всичките тези места, те се върнаха отново в шатрите. Там овчарите ги нагостиха с "каквото Господ е дал".

Милосърдна беше младоженка. Тя видя нещо в дома на овчарите и силно пожела да го притежава, но се срамуваше да си го поиска.

Свекърва ѝ, като забеляза, че е загрижена и притеснена, я попита какво ѝ е.

Снахата ѝ се довери:

- В трапезарията имаше едно огледало, което не мога да забравя. Страх ме е, че ще се разболея, ако не ми го дадат.

Християна обеща:

- Ще поговоря с овчарите, и се надявам, да го получиш.

Милосърдна се сепна:

- Срам ме е! Какво ли ще си кажат, като разберат, че съм пожелала нещо от техния дом.

- Не, дъще - успокои я свекърва ѝ. - Ако човек поиска да притежава такова нещо, това говори за него, че е добродетелен.

Тогава младата жена каза:

- Мамо, ами ако ги попитаме, дали биха се съгласили да ми го продадат?

Огледалото беше ценност, каквато рядко можеше да се намери. То показваше от едната си страна човек, такъв какъвто е в действителност, а щом се обърнеше от другата, показваше лицето на оглеждащия се в него, подобно на лицето на Княза. Говорил съм с хора, които са се оглеждали в него и твърдят, че са виждали самия трънен венец на главата Му. Ясно са съзирали раните на ръцете и краката Му, както и раната в ребрата Му. Това огледало имаше свойството да показва на всеки, който би желал да види Княза жив или умрял, било тук на земята или горе в Небето, било в смиреното Му и унижено състояние или във възвеличаването Му в слава, било раждащ се и страдащ или идващ като Цар.¹⁰⁶

И така Християна отиде при овчарите Знаещ, Опитен, Бодрю и Искренен и им каза:

- Една от моите снахи ми сподели, че е видяла нещо във вашия дом, което силно желае да притежава. Млада е и се страхувам, че ако не ѝ се даде, ще се случи нещо лошо с нея.

- Повикай я! повикай я! - бързо каза Опитен. - Нека бъде сигурна, че каквото и да е пожелала, ще ѝ бъде дадено.

Като дойде Милосърдна, те я запитаха:

- Мило дете, какво си харесала? Какво е пожелало сърцето ти да притежава?

Тя се изчерви засрамена, но все пак успя да каже:

- Голямото огледало, което стои в трапезарията.

След по-малко от минута Искренен го донесе и ѝ го подаде с думите:

- Подаряваме ти го!

Тя се поклони и благодари. "От това разбирам, че съм придобила благодат във вашите очи" - бяха признателните ѝ думи.

Овчарите подариха и на другите млади жени, това, което си пожелаха, а на мъжете изказаха своето възхищение, че предвождани от Великосърдечен, са могли да убият исполина Отчаяние и да съборят Крепостта на Съмнението.

На Християна и на четирите ѝ снахи домакинните подариха огърлици. Закачиха също и обици на ушите им и поставиха скъпоценни камъни на челата им.

Десета глава

Дойде денят отново да продължат пътуването си. Овчарите ги изпратиха с мир, но не им дадоха онези нужни предпазни съвети, както дадоха на Християн и на другаря му. Не счетоха за нужно да го сторят, защото групата имаше за водач Великосърдечен. Той беше достатъчно опитен и можеше да ги предпази, когато опасността наближи. Всъщност Християн и Верен забравиха предпазните съвети много преди да им потръбват и въобще не ги използваша. Тези пътници обаче имаха предимството да пътуват със защитата на Великосърдечен.

Те продължиха пътя си, пеейки:

*Колко прекрасно е мнението
За бедни пътници кат нас;
И как ни радостно приемат
Че вечния живот е наш`та цел.
От туй що имат, дават ни,
Та сме винаги весели;*

¹⁰⁶ Яков 1:23.

*И неща така представят ни
За да помним що сме ний.*

Разделяйки се с овчарите, пътниците стигнаха до мястото, където Християн среща Повратник от село Отстъпничево. Г-н Великосърдечен им напомни за това, като каза:

- Тук е мястото, където Християн среща Повратник. Човекът, който живееше в Отстъпничево, носеше на гърба си характерния белег на своя бунт. За него - продължи той - беше характерно, че не се вслушваше в никакъв съвет, а започнеше ли да отстъпва, нищо не можеше да го спре. Спомням си, когато дойде до кръста и гроба, среща един човек, който му казваше да погледне на тях. Повратник обаче му скръцна със зъби, затропа с крака и се сопна: Аз вече съм решил да се върна в селото си! Преди да дойде до тясната врата, той отново се среща с Благовест. Добрият човек пожела да го хване за ръка и да го поведе пак по правия път, но Повратник му се възпротиви и като го оскърби, прескочи стената и избяга. от ръцете му.

Продължавайки пътя си, те видяха, че на мястото, където по-рано обраха МалOVER, стоеше човек с извадена сабя в ръката. Лицето му бе опръскано с кръв.

Великосърдечен го попита:

- Кой си ти?

Човекът отговори:

- Наричат ме Дързостен за истината. Пътник съм и отивам към Небесния град. Както си вървах, изведнъж бях обграден и нападат от трима души, които ми предложиха да избирам:

1. Или да стана като тях.
2. Или да се върна, откъдето съм дошъл.
3. Или да умра на място.¹⁰⁷

На първото им предложение отговорих, че съм човек, който обича истината, и затова хич да не се надяват, че ще стана съучастник на крадци като тях. А какво ще кажеш за второто? - попитаха ме те. Казах им: Ако мястото, откъдето идвам, беше добро, аз нямаше да го напускам. То обаче бе ужасно за мене. Аз го оставих и съм поел път, от който няма да се върна! Ще кажеш ли тогава нещо относно третото ни предложение? - озъбиха се те. Отговорих, че ценя скъпо живота си и не мога толкова лекомислено да го пожертвам. Освен това -- продължих аз -- нямате право да ми поставяте такива алтернативи. Ако не се махнете от пътя ми и не ме оставите да продължа, ще заплатите с живота си.

Тогава Луда Глава, Несмислен и Безсрамко ме нападнаха. Защиствах се и аз. Бихме се цели три часа. Нараниха ме няколко пъти, но и аз не им останах длъжен. Навярно чуа, че вие приближавате, уплашиха се и избягаха. Току-що ме оставиха.

Великосърдечен. Трима се бият срещу един и пак не могат да го надвият!

Дързостен. Броят тук не е важен. Победата принадлежи на онзи, на чиято страна е истината:

*И ако против мен се опълчи цяло войнство,
Сърцето ми няма да се уплаши;
И ако се вдигне бран върху мен
И тогаз ще съм уверен в Бога.¹⁰⁸*

¹⁰⁷ Притчи 1:11-14.

¹⁰⁸ Псалм 27:3.

- Освен това - продължи г-н Дързостен - чел съм в една книга, че един човек, на име Самсон, се бил с цяла войска. С една обикновена челюст от осел унищожил множество хора.

Великосърдечен. А ти защо не извика? Някой можеше да чуе и да ти се притече на помощ?

Дързостен. За мен беше достатъчно да викам за помощ към своя Цар. Бях уверен, че Той ще ме чуе и ще ми помогне с невидима сила.

Великосърдечен. Ти достойно си защитил истината. Бил си се храбро. Може ли да видя сабята ти?

Дързостен му я подаде.

Като я взе в ръцете си и я разгледа, той каза:

- Та тя е от истинска Ерусалимска стомана!

Дързостен. Да, такава е! "Умеещият да върти изкусно такава сабя, може и ангел да нападне с нея, стига само като замахне да я насочи точно в целта. Острието ѝ никога не се изхабява. Тя разсича плът и кръв, душа, дух и всичко".¹⁰⁹

Великосърдечен. Не се ли умори по време на дългия бой?

Дързостен. Докато се биех, сабята прилепна към ръката ми и по едно време усетих, че се е съединила с нея - все едно оръжието бе израснало от ръката. После, когато кръвта течеше от пръстите ми, аз се сражавах с най-голяма смелост!

Великосърдечен. Страхотно! Ти си се възпротивил до кръв в борбата с греха. Ти ще ни станеш другар, защото и ние сме твои приятели.

След това те измиха раните му, дадох му да си похапне от храната, която носеха, и взимайки го със себе си, продължиха напред.

Великосърдечен веднага обикна Дързостен. Защитникът на истината по храброст много приличаше на него. Вървейки заедно, водачът полюбопитства:

- Откъде си?

Дързостен. Роден съм в Мрачната земя. Баща ми и майка ми още живеят там.

Великосърдечен. Мрачната земя ли? Не е ли разположена на мястото, където се намира град Погибелово?

Дързостен. Да, там е. Ще ти разкажа кое ме накара да я напусна и да тръгна на път.

Имаше един човек, Казвай истината, който дойде по нашите места и ни разказа какво бе направил Християн. Как излязъл от град Погибелово, как оставил жена си и децата си и се впуснал по дългия път към Небесния град. Разказа ни също как пътешественикът убил една змия, която излязла насреща му и се опитала да му попречи да продължи пътя си; как радостно бил приет във всички страноприемници на Господаря му. Няма да забравя описанието на Казвай истината за приемането на Християн в Небесния град: там, верният пътник бил приет с тържествено свирещите тръби на цял легион ангели. Всички камбани в града звънели от радост при пристигането му. Самият той бил облечен в блестящи дрехи от небесно злато... Много още неща чуа ушите ми тогава...

С една дума този човек разказа историята на Християн толкова трогателно, че разпали в сърцето ми горещо желание и аз да тръгна след него. Никой, дори баща ми и майка ми, не можа да ме спре!

Великосърдечен. А през вратата ли влезе?

Дързостен. Разбира се! Казвай истината ни предупреди, че ако не влезем в този път през вратата, всичко ще бъде напразно.

Великосърдечен се обърна към Християна:

¹⁰⁹ Евреи 4:12.

- Виждаш ли, колко известен е станал мъжът ти с пътуването си към Небесния град!

Дързостен. Какво каза? Нима тази жена е съпругата на Християн?!

Великосърдечен. Да, това е жена му, а това са четиримата им синове с жените си.

Дързостен. И те ли пътуват натам?

Великосърдечен. Както виждаш и те!

Дързостен. Слава Тебе Боже! Колко ли ще бъде радостен добрият човек, като види, че тези, които не искаха да тръгнат с него, влизат през вратата на Небесния град!

Великосърдечен. Без съмнение! Това ще бъде велико преживяване за него. Радостта му ще бъде двойна. Веднъж, че той е там, и втори път - че жена му и децата му са там.

Дързостен. Всъщност много хора се съмняват дали там ще се познаваме един друг. Ти, Великосърдечен, какво мислиш по този въпрос?

Великосърдечен. Смяташ ли, че в небето ние ще познаваме сами себе си и ще се радваме, виждайки се в това блажено състояние? Ако да, защо да не познаваме и другите и да не се радваме и за тяхното щастие? Роднините и семействата са ни най-милите хора и макар че такива родствени отношения горе няма да има, а всички ще бъдем помежду си близки и роднини, смятам, че е разумно да заключим, че ще сме по-радостни да видим нашите земни роднини там, отколкото да не ги видим.

Дързостен. Благодаря ти! Обяснението беше чудесно.

Интересува ли те още нещо за началото на моето пътуване?

Великосърдечен. Да, ако не те притеснявам. Майка ти и баща ти бяха ли съгласни да тръгнеш на път?

Дързостен. Не, не бяха съгласни, забраниха ми. А после употребиха какви ли не средства, за да ме принудят да остана вкъщи при тях.

Великосърдечен. Каква беше причината да са против твоето желание?

Дързостен. Казвах, че думите за живот след смъртта са празни приказки. Аз съм бил склонен към мързел и затова съм решил да скитосвам.

Великосърдечен. А нещо за самото пътуване казваха ли?

Дързостен. Да, било ужасно. "Ти искаш да вървиш по най-опасният път на света!" - викаше майка ми.

Великосърдечен. А обосноваха ли твърдението си защо е опасен?

Дързостен. Опитвах се да ми го докажат с няколко примера:

Напомниха ми за Тинята на отчаянието, където Християн за малко щял да потъне и да се удави. Казаха ми още, че на Велзевуловата кула пазели стрелци и стреляли върху онези, които се доближавали до Тясната врата. Споменаха за страшна гъста гора, за мрачните планини, за хълма Мъчнотия, за лъвовете и за тримата исполина Кръвника, Чуклю и Доброубиец. Припомниха ми, че един страшен бяс постоянно се навърта в Долината на смирението и че Християн за малко щял да бъде убит от него. Не пропуснаха да отбележат, че трябва да мина през Смъртната сянка, където има вампири, светлината е тъмнозеленикава, пътят е осеян с примки, пълен с ровове и ями, и почти на всяка крачка можеш да попаднеш в железен капан. Не забравяй - специално подчертаха те - исполина Отчаяние, Крепостта на съмнението и злополуките, сполетели пътниците там.

Не си ли чувал - застрашително питаше баща ми, - че трябва да минеш през Омайната земя, която бе много опасна, и накрая да достигнеш до реката, която прегражда пътя на пътуващите за Небесната страна, пречи им да влезнат в нея и на всичкото отгоре няма мост над себе си?

Великосърдечен. С това изчерпах ли се заплахите им към теб?

Дързостен. Твърдяха също, че този път бил пълен с лоши и прелъстителни хора, които отклонявали пътниците в страни и ги убивали.

Великосърдечен. Как описваха тези хора?

Дързостен. Казваха ми, че главният прелъстител там бил Мъдромир, а Обрядолоб и Лицемер постоянно причаквали хората по пътя. Предполагаха, че Користолоб, Бърборко и Димо ще се сдружат, за да ме заловят. Обещаваха ми, че Ласкател непременно ще ме хване в клопката си. Почти бяха сигурни, че заедно с простия Невежко ще стигна до портата, и както той бил върнат назад към дупката, зееща в подножието на хълма, ще съм принуден да хвана пътеката, водеща към Пъкъла.

Великосърдечен. Всичко това е било достатъчно да убие смелостта ти!

Дързостен. Те обаче не смятаха така и ми разказаха за голяма група хора, които в древността вървели по този път. Били много напреднали в него, но мотивът им бил търсене на славата, за която говорили хората. Естествено скоро се върнали назад, като съжалявали, че въобще са напуснали домовете си. Завръщането им зарадвало всички. Родителите ми още помнеха част от имената им - Уморен, Уводен, Недоверко, Страхливко, Отвратник и стария Безбожник. Това пътуване не е донесло никаква полза на нито един от тях - подчертаваше баща ми.

Великосърдечен. Не измислиха ли още нещо, за да те обезсърчат?

Дързостен. И още как! Разправиха ми за някакъв си Боязливко, също пътник, на когото пътят му се виждал толкова самотен и скучен, че дори и за миг не бил спокоен, докато вървял. Друг един - г-н Обезсърчен - за малко щял да умре от глад. Ха! Щях да забравя най-интересното. Те твърдяха че самият Християн, за когото се приказвало толкова много, след всичките му мъки и труд за придобиване на Небесния венец, в края на краищата се бил удавил в Черната река. Не бил направил нито крачка по-нататък от нея.

Великосърдечен. И при слуха за всичко това ти не изгуби смелост, нали?

Дързостен. Не, те нямаха никакво значение за мен.

Великосърдечен. Как така?

Дързостен. Аз вярвах всичко, което Казвай истината ми беше казал. Това ме направи неуязвим за всичките прегради по пътя.

Великосърдечен. И така, вярата е била твоята победа?!

Дързостен. Да! Повярвах истински и затова станах победител. Поех пътя смело, борих се с всеки, който ме спираше, и победих. Вярата ме доведе дотук!

Единадесета глава

След време те достигнаха до Омайната земя, където въздуха упояваше хората и ги приспиваше. Тази местност бе обрасла с тръни и храсталак. Тук-там имаше по някоя примамлива беседка, в която ако човек седнеше и заспеше, съмнително беше дали някога ще се събуди.

Пътниците вървяха един след друг през тази трънлива и опасна земя. Г-н Великосърдечен като водач вървеше отпред, а г-н Дързостен като последна стража завършваше колоната на пътуващите. Така никой бяс, змей, исполин или разбойник-крадец не можеше да ги нападне изненадващо отзад. Всички мъже държаха сабите си в ръце - готови за отбрана. Те инстинктивно усещаха, че опасността ги дебне отвсякъде и за кураж се насърчаваха един друг. Великосърдечен каза на г-н Слабоум да върви след него, а г-н Обезсърчен бе под грижата на Дързостен.

Не бяха изминали много път, когато ги нападна гъста, черна мъгла и докато очите им свикнат с нея, едва не се изгубиха помежду си. Помагаха си, като от време на време си викаха, за да се ориентират.

На всеки бе ясно, че са напреднали много малко. Жените и децата не можеха да ходят бързо и често се плашеха, а това принуждаваше групата да се придвижва бавно.

На всичко отгоре пътят минаваше през тресавища и лепкава кал и беше особено труден за ходене. На територията на цялата земя нямаше нито една гостоприемница, където по-слабите да се подкрепят с храна и да си починат. Всичко, което се изтръгваше от устата на пътниците, беше роптание, пъшкане и въздишане. Един се препънал в някой храст, друг затънал в дълбоката кал, децата си загубили обувките в тинята... Чуваха се викове: Ох, паднах и се ударих много лошо!... Ей, къде сте?

Храстите така са ме сплели, че сам няма да мога да се освободя от бодилите им...

Великосърдечен и Дързостен непрекъснато насърчаваха групата да върви по-бързо и бодростта и оптимизмът, породени от вярата им, завладяваха другите. Въпреки всички трудности всички се движеха по-бързо и по-бързо.

Най-после те достигнаха до една беседка, чийто вид обещавахе да осигури добра почивка на пътниците. Тя беше много хубава, обзаведена със столове и миндери, отоплена и богато украсена. Имаше и меки легла за по-уморените. Лесно можете да си представите колко изкусително бе това място за уморените от лошия път пътници. Никой от тях обаче не показва и ни най-малко желание да влезе и да си почине в беседката. Доколкото видях, те се придържаха стриктно към съветите на своя водач. Великосърдечен навреме и изчерпателно им съобщавахе за същността и характера на опасностите по пътя и когато ги наближаваха, всички ставаха внимателни и не угаждаха на себе си. Тази беседка - беше предупредил той - се нарича Приятел на ленивите и е направена, за да прилгва колкото може повече уморени от пътя пътници да се отбият в нея за почивка.

И така, те вървяха, без да спират, през тази усамотена земя, докато стигнаха до един кръстопът. Никой се бе погрижил на това място човек лесно да се обърка накъде да продължи. Великосърдечен, макар че беше опитен и можеше да се ориентира безпогрешно през деня, сега, в непрогледния мрак, бе принуден да спре групата, докато се увери, коя е правилната посока. В джоба си той носеше една карта на всички пътища, които се разклоняват от пътя, водещ за Небесния град. Опитният воин я извади и на светлината на запалена свещ внимателно я разгледа. Верният път бе надясно. Видях в съня си, че в права посока, пред тях, се намираше яма, изкопана нарочно и напълнена с кал за погубване на пътници. Ако не бяха се погрижили да проверят накъде да тръгнат, сигурно щяха да паднат в рядката кал, и стопроцентово щяха да се издавят.

Помислих си: Кой от тръгващите за Небето не би искал да има у себе си карта, за да се ориентира по нея, когато стигне до кръстопът или на място, където пътят не е достатъчно ясен?

Те продължиха пътя си надясно и стигнаха до още една беседка. В нея намериха да лежат двама души, Небрежно и Дръзко. И двамата едва бяха достигнали дотук с големи усилия. Бяха се отбили да си починат и веднага бяха заспали от умора. Когато нашите пътници ги видяха, много се учудиха на окаяното положение, в което бяха изпаднали: Да продължим ли пътя си, като ги оставим да спят, или да се доближим при тях и да се опитаме да ги събудим -- питаха се добрите хора. Решиха да отидат, разбира се, и ако могат да ги събудят, но да внимават добре да не сядат до тях, да не би удобствата на беседката да приспят и тях самите.

Влизайки вътре, те побутнаха заспалите, като им казаха да станат.

Великосърдечен знаеше техните имена и пътниците започнаха да ги викат по име, но Небрежко и Дръзко спяха дълбоко и изобщо не помръдваха. Водачът ги раздруса силно, но и това не възпроизведе очаквания ефект. По едно време единият от тях проговори в съня си: "Ще ти платя, когато си получа парите." При тези думи едно от децата се засмя, а Християна попита:

- Какво означава това?

Воинът им отговори:

- Той бълнува в съня си. Можеш да го удриш, да му викаш, да опиташ какви ли не средства, за да го събудиш, но той ще ти отговаря винаги така. Някой в древността съвсем точно го е описал: "Когато морските вълни се пръскаха в него, и той спеше като лежащ на върха на мачта. Кога ще се събуди, за да отида да го търся пак?"¹¹⁰

Знаете, че когато човек бълнува, той не казва това, което иначе се стреми да постигне, и думите му са безсмислени, защото не са плод нито на вяра, нито на разум. Те говорят безразборни думи, нямащи логика в себе си, както няма логика и в опита им да пътуват и отбиването им тук да си починат. Това е нещастieto, постигащо тези небрежни хора. На всеки 20 случая 19 завършват така! Омайната земя е една от последните надежди на неприятеля да отклони пътниците от пътя за Небето. Именно затова тя е разположена почти в края му. В нея врагът с последни усилия се опитва да ни спре. Сатана си мисли: "Кога друг път тези глупави пътници ще желаят да си починат освен накрая на пътуването, когато са вървели цял живот и са уморени! Най-голямата умора е в края на пътя и аз ще я използвам!"

За тези тримата, Омайната земя е разположена толкова близо до земята Беула, колкото и до края на попрището им. Те са заспали и вече никой не е в състояние да ги събуди. Бъдете бодри, за да не ви сполети същото!

След тези думи пътниците, разтреперани от страх, продължиха напред. Навън бе тъмно като в рог и те помолиха Великосърдечен да запали свещта, за да се водят по нея. Той я запали, постави я в светилник, за да не я изгасят при вървенето и я вдигна високо над себе си.¹¹¹ Ходенето бе трудно и жените започнаха да се уморяват. Това им напомни да издигнат глас към Онзи, Който обича пътниците, за да направи пътя им по-лек. Повървяха още малко и се появи вятър, който разпръсна мъглата и прочисти въздуха. Още пътуваха през Омайната земя, но сега поне можеха да се виждат един друг, както и пътя по който вървяха. Така напредваха по-бързо и изминаха значително разстояние.

Вече бяха почти на края на тази ужасна местност, когато дочуха пред себе си глас. Той идваше като че ли от човек, зает с някаква важна работа. Продължавайки внимателно напред те видяха и притежателя му - един човек, стоящ на колене, с издигнати ръце и очи, гледащи нагоре. Личеше си, че говори усърдно на Оня, Който беше на Небето. Все още не можеха да разберат думите му, защото разстоянието беше голямо. За да не го смушават, те се доближиха тихо, стъпвайки на пръсти. Като свърши молитвата си, човекът изведнъж стана и се затича към Небесния град. Едва след като беше изминал десетина метра, той забеляза групата и спря. Вглеждайки се в него, Честен каза:

- Аз познавам този човек.

Дързостен попита:

- Кой е той?

Честен му отговори:

- Идва от едно място, което се намира в близост до моя роден дом. Името му е Постоян и е много добър пътник.

¹¹⁰ Притчи 23:34-35.

¹¹¹ II Петрово 1:19.

Когато стигнаха при него, Постоян се изненада, че вижда Честен:

- О, бате Честен, ти ли си?

- Аз съм - отговори му старецът, - приятно ми е, че те виждам тук и много се радвам, че те намерих коленичил пред Небесния Цар.

Постоян се изчерви:

- Наистина ли ме видя?

- И още как! Сърцето ми заскача от радост при тази гледка!

- Е? Какво си помисли, като ме видя така? - попита Постоян.

- Какво ли? - каза Честен. - Помислих си, че сме настигнали добър човек по пътя си и скоро ще му станем другари.

- Много ми е приятно - въздъхна Постоян, - че не си си помислил нещо лошо. Ако обаче още не съм такъв, какъвто е нужно да бъда, то сам аз трябва да страдам за това.

- Прав си! - каза му старецът. - Твоят страх обаче ме прави още по-уверен, че всичко е наред между Княза на пътниците и твоята душа. Самият Цар казва: "Блажен е този човек, който се бои от Господа".¹¹²

Дързостен. Мили братко, моля те, кажи ни какво те накара да коленичиш в молитва на това място? Някоя особена милост ли или нещо друго?

Постоян. Ние, както виждате, сме още в Омайната земя. Пътувайки по нея, аз си мислех колко опасен е пътят на това злокобно място; колко много хора, стигнали дотук преди мен, и след като са спирали да си починат, са загивали.

Честен. И доколкото знам, те ще лежат там, докато изгният.¹¹³

„Така е! Нека да продължа - взе отново думата Постоян. - Докато си мислех за тези неща, ми се яви една стара, но хубаво облечена жена. Тя ми предложи три неща - тялото си, кесията си и леглото си. Отблъснах я няколко пъти от себе си, но тя, вместо да се разсърди от това грубо отношение, започна ласкаво да ми се усмихва.

После, повтаряйки отново своето предложение, прибави: Аз съм господарка на целия свят. Мъжете преуспяват и стават щастливи чрез мене. Ако ми се отдадеш, ще те направя велик и славен. Попитах я за името ѝ. Тя ми отговори: Госпожа Прелъстителка. Щом чух това, още повече се отвратих и погнусих от нея, но тя не преставаше да ме преследва и изкушава с ласкателствата си. Тогава, не намирайки друг изход, аз коленичих и като издигнах очи и ръце към Онзи, на Когото принадлежи обещанието да помогне на всеки, който Го призовава с вяра и искрено сърце, плаках и се молих да ме избави от Прелъстителката.

Той чу молбата ми и тя се изгуби от погледа ми. Аз продължих молитвата си с благодарение за чудното ми избавление, защото бях сигурен, че целта ѝ е да ме отклони от пътя и да загина.

Честен. Наистина намеренията ѝ са били ужасни. Струва ми се, че съм я виждал някъде или пък съм чел за нея нещо написано.

Постоян. Напълно възможно е.

Честен. Г-жа Прелъстителка... Висока, леко мургава, но иначе красива жена, нали?

Постоян. Да, да! Същата!

Честен. Говори много мило и се усмихва, когато предлага нещо?

Постоян. Точно така, все едно си бил с мен, когато ми говореше.

Честен. Носи закачена на кръста си голяма кесия, като държи ръката си постоянно в нея и нарочно дрънка с монетите вътре?

¹¹² Притчи 28:14.

¹¹³ Притчи 10:7.

Постоян. Точно така! Колко добре я познаваш! Да не би и теб да те е подмамвала?

Честен. Не! Явно она, който я е описал, е бил добър човек и е казал истината.

Великосърдечен. прелъстителка е магьосница. От нейните магии е омаяна цялата земя. Този, който ляга в полата ѝ, прилича на човек, слагащ главата си на дръвника точно когато е замахнато с брадвата. Всички, които отправят поглед към нея и се заглеждат в красотата ѝ, са Божии неприятели. Тя поддържа лъжливата слава на онези, които воюват против пътниците.¹¹⁴ Тази опасна жена е подкупила мнозина с парите си, като ги е накарала да оставят пътуването си. Със завидно постоянство препоръчва стоките си. Въпреки че много хора е завела на бесилото и в Пъкъла, тя обещава корони и власт на всеки, който я слуша и върви според съветите ѝ, като най-много се радва на онези, които я хвалят и превъзнасят.

Постоян. О, каква велика милост от Бога беше, че ѝ се възпротивих! Докъде ли щях да стигна иначе? Може би чак до дъното на бездната.

Великосърдечен. Докъде ли? Само един Бог знае докъде! Едно обаче е сигурно - щеше да те завлече в много вредна за душата ти похот, която съсипва човека и го води към смърт.¹¹⁵ Тя настрои Авесалом против баща му и Иеровоама против Господаря му. Тя и само тя накара Юда да предаде Учителя си - Господ. Точно тя повлия на Димо да зареже благочестивия живот на пътник.

Никой не може да изброи всичките злини, които е извършила и продължава да върши. Тя скарва владетели с поданиците им, родители с децата им, плътта с Духа, дори човек със самия себе си. Затова, братко мой Постоян, бъди постоянен като името си и стой твърдо на поста си! И всичко ще бъде добро за теб!

Тази реч, от една страна, насърчи пътниците, а, от друга, ги стресна. Скоро обаче прекрасна песен се чу от устата им.

*Какви ли не опасности заплашват
Добрия пътешественик,
Колко са многобройни враговете му;
И колко пътища го канят към греха,
Никой човек не може да знае!
Едни загиват в калния трап,
Други в тинята падат. Потъват!
А отървалият се от една беда,
На друга по-страшна налита.*

Пътувайки, те стигнаха в земята Беула. В нея слънцето светеше и през деня и през нощта. Тук те си починаха. Беула принадлежеше единствено на пътниците и понеже Царят на Небесната земя притежаваше всички лозя и овощни градини, те можаха да си наберат колкото им беше нужно от всички видове плодове. В тази благословена земя пътуващите за Небесния град за кратко време се подкрепиха и съвзеха. Тук нямаше нищ и камбаните постоянно звъняха, а от звученето на тръбите не бе възможно да се спи. Въпреки това пътниците се чувстваха така освежени, като че ли бяха спали дълъг, сладък сън. По улиците постоянно звучеше глас: "В града пристигнаха и други пътници!" А друг информираше: "Еди колко си днес преминаха реката и влезнаха през Златната врата!" Първият глас пак казваше: "Цял легион светли ангели току-що пристигнаха в Беула", което означаваше, че по пътя идват още пътници и ангелите са изпратени да ги утешат в скърбите им.

¹¹⁴ Яков 4:4.

¹¹⁵ I Тимотей 6:9.

Нашите добри пътешественици се разхождаха по улиците на града. Ушите им се изпълниха с небесни звуци и очите им светеха от небесните видения.

В тази земя ушите им не чува нищо вредно, нито нещо пагубно засенчи погледа им. Стомахът им не вкуси нищо лошо и обонянието им не усети никаква неприятна миризма. Само когато вкусиха от водата на реката, която трябваше да преминат, им се стори, че докато беше в устата им, беше много горчива, но след като я глътнеха, ставаше по-сладка от мед.

В Беула се намираше списък на всички, пътували в древността хора, придружен с бележки за славните им подвизи. Най-често срещаната тема за разговор тук беше реката. Всички приказваха за това как реката прииждала при преминаването на някои пътници, а после намалявала, докато преминат други. За едни била като сухо корито, а пък за други - цяло море.

Дванадесета глава

Докато пътниците стояха в Беула и чакаха да настане честития час, из града се разнесе вестта, че бил пристигнал ангел от Небесния град с много важни известия за Християна. Той бързо намери къщата, където живееше тя и ѝ предаде писмо. Съдържанието му беше следното:

"Радвай се, мила съпруго! Искам да ти съобщя, че Господарят те зове и очаква да застанеш пред Него най-късно до десет дни, облечена в дрехата на Безсмъртието." След като Християна прочете писмото, вестителят ѝ доказа, че е истински пратеник от Небесния град. Белегът беше една стрела, чието острие беше изработено от любов. Пътешественицата лесно я прие в сърцето си. Стрелата не ѝ причини никаква болка, острието ѝ обаче действаше постоянно и толкова силно, че щеше да я принуди да отиде на определеното ѝ време.

Като видя, че часът ѝ е наближил, и че тя първа от групата на тези пътници, щеше да премине реката, Християна повика Великосърдечен и му разказа за писмото. Той от сърце се зарадва за известието, което беше получила, като каза, че би се радвал два пъти повече, ако такава вест бе дошла и за него. Тогава тя го помоли да я посъветва как да се приготи за заминаването си от този свят.

Християна повика децата си, благослови ги и им каза, че много се е радвала на белега, поставен на челата им; че е благодарна на Бога, че ги вижда сега тук при себе си и че е безмерно щастлива, задето са опазили дрехите си чисти.

После тя остави всичките си спестени пари на бедните и заповяда на синовете и на снахите си да са готови и те достойно и с радост да посрещнат вестителят когато дойде да повика и тях.

След Великосърдечен и децата Християна повика Дързостен за истината:

- Господине - каза му тя, - ти винаги си бил сърдечен в отношенията си с нас. Бъди верен докрай и моят Цар ще ти даде венец на живота!¹¹⁶ Ще те помоля да наглеждаш и моите деца, и ако видиш някога, че са обезсърчени, дай им съвет и ги насърчи в доброто. Снахите ми винаги са били към верни, затова краят им ще бъде изпълнение на обещанието.

На г-н Постоян тя даде един пръстен, а на Честен каза: "Ето един истински израилтянин, у когото няма лукавщина".¹¹⁷

Старецът ѝ отговори:

¹¹⁶ Откровение 2:10.

¹¹⁷ Йоан 1:47.

- Желая ти щастлив ден, когато тръгнеш за Сионската планина. Ще се радвам да те видя как преминаваш реката като по чудо.

- Било като по сухо или като по вода, аз много желая да стигна! - засмя се тя. - Каквато и да бъде реката при моето отиване, там ще имам доста време и да поседна, и да си почина, и да изсуша намокрените си дрехи.

Когато Куцук-Куцук влезе при нея да я види, тя го посрещна с думите:

- Твоето пътуване беше трудно дотук, но затова пък успокоението ти ще бъде много сладко. Бди и бъди готов! Защото, вестителят идва във време, когато не го очакваш

След това дойдоха г-н Обезсърчен и дъщеря му Многострахливка. На тях Християна каза:

- Трябва винаги да си спомняте с благодарност за освобождението си от ръката на исполина Отчаяние и от Крепостта на съмнението. То стана по Божия воля! Чрез милостта стигнахте дотука. Дерзайте! И не се поддавайте на страха! Бъдете трезвени и вярвайте докрай!

Накрая дойде и Слабоум. Думите ѝ към него бяха:

- Ти беше избавен от устата на Доброубиеца, за да живееш в светлината на живите и да си уверен за себе си, когато видиш своя Цар. Съветвам те да престанеш да се страхуваш и да вярваш в Неговата благодат до момента, докато Той прати да те извикат! Да не стане така, че когато дойде, да застанеш пред Него разтреперан и да те е срам!

И така денят, в който Християна трябваше да замине, наближи. Мястото пред къщата ѝ беше пълно с хора, дошли да я видят, когато излиза. Изведнъж отсрещният бряг на реката се покри с коне и колесници. Те идваха отгоре, за да я придружат до Градската врата. Тя излезе и нагази в реката, като махаше с ръка за довиждане на онези, които я гледаха. Последните думи, които каза бяха:

- Ида, Господи, за да бъда с Тебе и за да Те славословя!

Воинството отнесе Християна до вратата и тя влезе в Небето, тържествено посрещната по същия начин, както и мъжът ѝ Християн. Когато тя замина, децата ѝ и приятелите ѝ се върнаха у дома си. Синовете и снахите ѝ плакаха при преминаването ѝ, защото им беше много мила, Но Великосърдечен и Дързостен свиреха от радост на китара и на кимвал.

След време пак дойде ангелът-вестител, за да прибере Куцук-Куцук. Като го намери, той му каза:

- Праща ме Този, Когото си обичал и макар и с купане си следвал. Той те очаква в Неговото Царство в първия ден на празник Възкресение Христово. Бъди готов за това пътуване!

Даде му също доказателство, за да го увери, че е истински вестител, като добави: "Счупил съм твоята златна чаша и съм скъсал сребърната ти верига".¹¹⁸

Куцук-Куцук свика другарите си пътници и им съобщи:

- Дойде вест и за мене. Вероятно Бог скоро ще посети и вас.

Тогава се обърна към Дързостен и го помоли да му напише завещанието. Целият му имот беше двете патерици. Завещанието гласеше: "Тези патерици оставям на сина си. Да ходи по моите стъпки, като горещо му пожелавам да бъде по-добър от мене!" Когато стигна до самата река, той каза:

- Сега тези патерици вече не ми трябват. Насреща ме чакат коне и колесници.

Последните му думи бяха:

- Ела, живот!

¹¹⁸ Еклесиаст 2:3.

След него Слабоум получи известие, ангелът-вестител затръбни с рога си на самата врата на стаята му и му каза:

- Дошъл съм да ти съобщя, че Господарят ми те вика горе на работа и скоро ще видиш в светлина лицето Му. Нека белег за истинността на моето известие ти бъдат думите: На онези, които гледат през прозорците, ще се стъмни.¹¹⁹

Тогава Слабоум повика приятелите си и им съобщи какво известие му е било пратено и какъв знак за истинност му е бил даден.

- Понеже нямам нищо - каза той, - което да завеща на някого, няма да правя и завещание. Колкото до слабия ми ум, него смятам да оставя тук. Вече не ми трябва! Там ще имам по-добър! Дързостен, когато замина, искам да го заровиш в някое бунище.

Последните му думи бяха:

- Постоянствайте във вяра и търпение.

След много години пристигна призовка и за г-н Обезсърчен. Пощенският вестител дойде и му извести:

- Трепепещи човече! Бъди готов до утре да отидеш при Царя си! Там ще скачаш от радост, защото ще бъдеш освободен от всички съмнения. За да знаеш, че известието ми е истинско, ето ти доказателството!

Ангелът му даде един скакалец да му тежи.¹²⁰

Дъщерята на Обезсърчен, Многострахливка, заяви, че ще замине с баща си. Той пък от своя страна каза на приятелите си:

- Знаете как сме живели и аз и дъщеря ми, и колко мъка сме ви причинили. Нашето завещание е следното: "Нашето обезсърчение и робски страх да си останат непокътнати. От денят на заминаването ми никой да не ги взима, защото съм сигурен, че след смъртта ми някой ще се опита да ги предложи на хората. Вярвайте ми! Те са зли духове, които ние допуснахме в себе си още в началото, когато станахме пътници и повече не успяхме да се отървем от тях. Знайте, че те обикалят и търсят прием у пътуващите. Ако ги видите, че идват към вас, затворете здраво вратата си!"

На следващия ден те отидоха на брега на реката. Последните думи на Обезсърчен бяха:

- Прощавай нощ, денят дойде!

Дъщеря му премина реката с песен, но за съжаление никой не разбра думите ѝ.

Скоро след това ангелът-вестител дойде в града, попита за Честен, намери къщата му и му даде следното писмо: Заповедта към тебе е до 15 дни да бъдеш готов да се представиш пред Господаря си в дома на Отца Му. Вестоносецът показва, че известието му е истинско с думите: Всички дъщери на песента ще се смирят.¹²¹

Честен повика приятелите си и им каза:

- Аз умирам. Завещание няма да правя! Единствения ми имот - моята честност - ще дойде с мене. Това кажете на наследника ми.

Когато настана денят на заминаването му, той се приготви да премине реката. Точно тогава на някои по-ниски места тя бе преляла от бреговете си, но Честен имаше стара уговорка с един човек на име Добросъвестен да го посрещне там и последният наистина го стори, като му подаде ръка и му помогна да излезе на отсрещния бряг. Последните думи на Честен бяха:

- Благодатта царува!

¹¹⁹ Еклесиаст 12:5.

¹²⁰ Еклесиаст 12:5.

¹²¹ Еклесиаст 12:4.

След това се чу, че изпратили призовка и за г-н Дързостен. Знакът за истинност, който вестителят оставил бил: Водоносът ти се строши при Източника.¹²² Когато той разбра това, каза на приятелите си:

- Аз отивам при Отца си. Независимо че стигнах дотук през големи премеждия, не съжалявам за труда си. Това, което спечелих, е много! Сабята си оставям на онзи, който ще живее след мен живот на пътник, а дързостта и изкуството си за отбрана на този, който ги спечели. Бележите и раните си ще взема със себе си като свидетелство, че съм се подвизавал с подвига на Този, Който сега ще бъде мой Мъздовъздател.

Когато дойде денят Дързостен да отиде оттатък, мнозина излязоха да го придружат до реката. Когато той нагази в нея, каза:

- Къде е, о, смърт, жилото ти? - А когато навлезе в дълбоките води, извика: - Къде е, о, Ад, победата ти?¹²³

Той премина и всички тръби в небето затръбиха в негова чест.

Дойде същата вест и за г-н Постоян. Той беше онзи човек, когото пътниците намериха, молещ се на колене в Омайната земя. Ангелът-вестител му я донесе отворена и му я подаде. Тя гласеше, че Господарят му желае той да бъде близо до Него и затова трябва да се пригответи да замине от тука. Постоян се замисли, като я прочете, но вестителят настоя: Не се съмнявай за истинността й! Ето ти ясен знак: Колелото се развали над кладенеца.¹²⁴

Тогава Постоян повика Великосърдечен и му каза:

- Господине, няхах честта, докато пътувахме, да бъда дълго време с тебе, но откакто се познаваме ползата от другарството ни е огромна за мен. Когато напуснах дома си, оставих жена си с пет малки дечица. Моля те, когато се върнеш (защото съм сигурен, че ще се върнеш отново в дома на Господаря си и ще водиш други пътници насам) да разкажеш на децата ми или да им изпратиш писмо за всичко. Особено за това, което ще се случи оттук натам. Кажи им за настоящото ми блажено състояние и за благополучното ми пристигане в Небесния град. Кажи им също за Християн и за жена му, как и тя и децата й дойдоха след него, как тя завърши живота си блаженно на земята и как отиде там - отново в блаженство. Нищо не мога да изпратя на децата си освен своите молитви. Разкажи им за тях! Дано да им подействат за добро!

По това време реката беше много тиха. Виждайки това, когато навлезе в нея, Постоян се спря и каза на изпращащите го приятели:

- Тази река е била ужас за мнозина. Тя беше страшилище и за мене. Дори мисълта за нея ме плашеше. Сега обаче съм спокоен. Стъпих на това, на което стъпиха носещите ковчега на завета свещеници, когато Израилтяните преминаваха река Йордан.¹²⁵ Водите й наистина са горчиви за устата ни и студени за стомахът ни, но мисълта за мястото, където отивам и за тези, които ме чакат отвъд, гори като разпален въглен в сърцето ми. Разбирам, че съм на края на своето пътуване. Трудните дни за мене вече свършиха. Отивам да видя онази изстрадала, увенчана с тръни Глава и скъпото Лице, Коего оплюха заради мене. Досега аз живеях със слушане и вяра, но сега отивам там, където ще живея чрез виждане. Ще живея с Този, у Когото изпитвам най-голяма сладост. Обичах да слушам, когато говорех за моя Господар. Където виждах следа, оставена от стъпките Му на земята, желаех и моят крак да стъпи там. Името му за мене беше най-сладкото благоухание. Гласът му за мене беше, най-приятният. Желаех да гледам Лицето Му повече, отколкото хората, копнеещи постоянно да гледат светлината на слънцето. Събирах думите Му като безценни зърна на най-прекрасната

¹²² Еклесиаст 12:6.

¹²³ I Коринтяни 15:55.

¹²⁴ Еклесиаст 12:6.

¹²⁵ Исус Навин 3:7.

храна и като сигурно предпазно средство против моите слабости. Той ме пазеше и отдалечаваше от всяко беззаконие. Стъпките ми винаги бяха устойчиви в Неговия път, заздравявани от Него Самия.

Докато говореше така, лицето му се промени. Силният мъж се прегърби и с думите: "При Тебе ида, Господи, приеми ме!" стана невидим за всички.

Славна гледка бе да види човек как отгътъшният бряг беше пълен с ангели, свирещи на тръби, с коне и колесници, с певци и музиканти със струнни инструменти в ръце, които, посрещайки пътниците, излизаха и влизаха през прекрасната Врата на Града.

Не дочаках да видя преминаването на Християнините деца - четиримата сина, които тя доведе с жените и децата им дотук. След като се върнах, чух от един мой познат, че те били още живи. Още работели и за известно време щели да служат за израстване на Христовата Църква на земята и местната църква на мястото, където се намират сега. Ако ми се отдаде случай да отида пак натам, с удоволствие ще разкажа всичко, което науча, на желаещите да узнаят нещо повече за тях.

С това завършвам повестта си и казвам на читателите си с`Богом.

КРАЙ